

(ก)

ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร

ปริญญาณพนธ์

ของ

ไพโรจน์ มุขโต

15 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2525

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177015

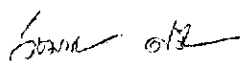
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

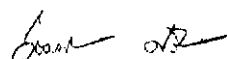
คณะกรรมการสอบ

พ.ณนภัฏ วาณิชชิต ประธาน

พ.ณนภัฏ วาณิชชิต ประธาน

กรรมการ

กรรมการ

ป.ณนภัฏ วาณิชชิต กรรมการ

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์พรหมพิศ วาณิชยการ และ อาจารย์วัฒนา ศรีสัตยวาทา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจากท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ล้วน ล้ายยศ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสาร ทิพย์ธาดา ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ คณะครู-อาจารย์ และนักเรียน โรงเรียนวัดสังข์กระจาย โรงเรียนภารตวิทยาลัย โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ดุสิต พูนพอน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ที่ได้ให้ความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยเสมอมา นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ นอ.สุวรรณหงษ์คุณ พิบูลย์สวัสดิ์ รน. รอ. ประวิทย์ บุญชัย คุณเมตตา สินดารักษ์ คุณเล่าอภัย ช่วยส่งนทร์ คุณณริศร์ ทวีศักดิ์ คุณเกรียงศักดิ์ มาละบุตร คุณคณิต เพชรบุญญา คุณสัสดาวรรณ ณ ระนอง คุณเกรียงไกร ชุมไชโย คุณเรืองวิทย์ ยี่สีพันธ์ และ คุณอนุพงษ์ มีประเสริฐ ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำการศึกษาครั้งนี้ด้วยประการต่าง ๆ รวมทั้ง คุณวินัย สัมมาชีพ ที่ช่วยเป็นธุระในการพิมพ์เป็นอย่างดี

และท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอเทอดพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ทุกคน ในหมวดกิจกรรม โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี อย่างสุดซึ้ง ที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ นับแต่เริ่มเข้าเรียนจนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยสมบูรณ์

ยโมหระ มุขโต

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อลัทธิ	8
ความหมายของความเชื่อลัทธิ	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อลัทธิ	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	12
ความหมายของกลุ่ม	12
ขนาดและประเภทของกลุ่ม	15
พลังกลุ่มและผลของการจัดกลุ่ม	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม	19
3 วิธีดำเนินการ	23
ประชากร	23
กลุ่มตัวอย่าง	23
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	24

บทที่	หน้า
✓ วิธีดำเนินการทดลอง	30
✓ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	30
✓ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	31
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	35
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	39
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	40
การอภิปรายผล	41
✓ ข้อเสนอแนะ	45
บรรณานุกรม	47
ภาคผนวก	53

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนสมาชิกในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	23
2 ระดับความซื่อสัตย์ของนักเรียนก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่ม	35
3 ระดับความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม	36
4 เปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม	37
5 เปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม	38

ภูมิหลัง

จุดมุ่งหมายของการศึกษาก็คือ การพัฒนาคุณภาพของประชากร เพื่อให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมอันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติมากที่สุด คุณสมบัติของประชากรที่สำคัญด้านหนึ่ง ซึ่งการศึกษามุ่งเน้นและพยายามอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมและปลูกฝังมาโดยตลอดก็คือ ด้านจริยธรรม

การพัฒนาบุคคลในด้านจริยธรรมนับได้ว่าเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะถ้าบุคคลในสังคมมีจริยธรรมดี ย่อมจะเป็นเครื่องชี้นำในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความสงบสุขแก่ตนเองและส่วนรวม ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันทน์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันทน์ 2520 : 4) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคลในด้านที่สำคัญที่สุด คือ การปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรมต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม ความเป็นพลเมืองดีก็คือ การมีจริยธรรมสูง นั่นคือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความเชื่อเพื่อเพื่อน และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งบุคคลทั้งจะมีไว้เป็นคุณสมบัติของตน โดยมีความเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นพลเมืองดีของประเทศ เป็นข้าราชการที่ดี หรือเจ้าหน้าที่พนักงานในหน่วยงานต่าง ๆ ก็ตาม ถ้าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ เป็นคุณสมบัติอยู่ในตนแล้วจะสามารถทำให้หน่วยงานประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวกับการเงิน งบประมาณ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวกับความสงบของชาติ จำต้องเลือกบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สูงเข้าไปประจำ ความหมายของคำว่า "ซื่อสัตย์สุจริต" คือ การกระทำทางกาย หรือการแสดงพฤติกรรมออกมา แม้ว่าเราอยากได้หรืออยากกระทำในบางสิ่งบางอย่างอันเป็นลักษณะของความโลภ ซึ่งมีแก่ปุถุชนโดยทั่วไป ตราบใดที่ร่างกายของเรายังมิได้กระทำลงไปทางทุจริต ซึ่งอาจเป็นเพราะกลัวความผิด

กล่าวเขาจับได้ หรือกล่าวว่าจะเสียชื่อเสียงเกียรติยศ มีความอายต่อบาป หรือเพราะด้วยเหตุ
ประการใดก็ตาม เราก็จะได้ชื่อว่าเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต (พฐี บุญเกิด 2514 : 57 - 59)

ด้วยเหตุที่ความซื่อสัตย์เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาสังคมและประเทศดังกล่าว ในหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จึงได้กำหนดจุดหมายของการศึกษาไว้ว่า "... เพื่อให้
ความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมาย และกติกาของสังคม รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว
และสังคม ตลอดจนเสริมสร้างความเป็นพลเมือง และความเป็นธรรมในสังคม ... เพื่อให้รู้จัก
สิทธิและหน้าที่ รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี และเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหา
ด้วยสันติวิธี อย่างมีเหตุผลและหลักการ ..." (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 2) ฉะนั้น
ครูจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการปลูกฝังความซื่อสัตย์ให้แก่เด็ก

สืบเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 คณะอนุกรรมการหลักการ
วิธีการจัดการศึกษา และหัวข้อจริยธรรมสำหรับนักเรียนนักศึกษาของกรมการศาสนา กระทรวง
ศึกษาธิการ ได้สรุปลักษณะที่ควรปลูกฝังในคนไทยจากจุดมุ่งหมายในแผนการศึกษาแห่งชาติได้
10 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : คำชี้แจง) ดังนี้

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ยืนหยัด และยึดมั่นในสัมมาอาชีวะ
4. สามัคคีในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักคิดริเริ่ม วิจารณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัก และเทิดทูน ชาติ ศาสนา
และพระมหากษัตริย์
7. มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเองและมีอุดมคติ
9. มีความภาคภูมิใจและรู้จักทะนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรของชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูตบเทวี กล้าหาญ สามัคคีกัน

สภาพโดยทั่วไปของสังคมไทยในปัจจุบันนี้ ประชาชนกำลังประสบกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมาก นับตั้งแต่ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาอัตราการไม่ปฏิบัติงานตามหน้าที่และความสับสนวุ่นวายต่าง ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงของประเทศ รากฐานของปัญหาอยู่ที่การขาดความรับผิดชอบ การอบรบ และการปลูกฝังด้านจริยธรรมให้กับประชาชน ขณะเดียวกัน บุคคลที่ควรจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่ให้มากที่สุดคือ เด็ก เพราะถ้าปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นกับเด็กย่อมเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนรับผิดชอบด้วยอย่างเต็มที่ นับตั้งแต่บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคคล ดังนั้น การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบต่อการอบรมให้วิชาการ และปลูกฝังด้านจริยธรรมให้กับเด็ก (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ 2506 : 504) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรจะปลูกฝังและพัฒนาผลเมืองของชาติ โดยเรื่องความซื่อสัตย์ให้มากขึ้น เพราะความซื่อสัตย์จะเป็นการเสริมสร้างให้คนเป็นพลเมืองดี (อรพินท์ นาคประดิษฐ์ 2518 : 2) สังคยาวิญญอง พงศา นายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ที่ให้เนื่องในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ พุทธศักราช 2524 ว่า "เด็กไทยมีวินัย ใจซื่อสัตย์ รู้ประหยัด เคร่งครัดคุณธรรม"

การที่จะปลูกฝังและทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองนี้ทำได้ด้วยกันหลายวิธี กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) หรือการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นับว่าเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในต่างประเทศ และในวงการศึกษานักเรียนของไทย กิจกรรมกลุ่มได้ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจริยธรรมและในธุรกิจด้านอื่น ๆ ด้วย (พีธีร เอี่ยมศักดิ์ 2518 : 14) นอกจากนี้การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มยังส่งเสริมบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ให้ผู้เรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็น เคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน มีความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีระเบียบวินัย ตลอดจนเล็งเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ ซึ่งไว้แก่ การพัฒนาส่งเสริมความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ในส่วนบุคคล (เรวัติ วงศ์พรหมเมฆ 2521 : 33) ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีที่พึงปรารถนาของสังคมให้กับเยาวชนของชาติ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลของความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อสันเท่ห์
2. เพื่อต้องการทราบผลของกิจกรรมกลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูอาจารย์ ครูแนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างเสริมจริยธรรมในอันที่จะนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียน และเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมด้านอื่น ๆ อีกต่อไป

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. หลังจากได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มแล้วนักเรียนจะมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำกัดอยู่ในขอบเขตของประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่จะศึกษาดังนี้

1. ประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนที่ได้จากประชากรโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 28 คน โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 พิจารณานักเรียนในห้องที่มีความสามารถทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แล้วลุ่มโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) มา 1 ห้อง

2.2 เลือกนักเรียนโดยวิธีลุ่มอย่างง่ายมา 28 คน และลุ่มนักเรียนตัวอย่าง 28 คน ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 14 คน ออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีการลุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ การให้การฝึกกิจกรรมกลุ่มและการสอนโดยการให้ข้อสังเกต

ตัวแปรตาม คือ ความซื่อสัตย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์กันกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันในการแก้ปัญหา และได้รับประสบการณ์ ผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้เข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ในด้านการยอมรับตนเองอย่างเหมาะสม ความสามารถในการฟัง ความสามารถในการควบคุม การแสดงออกของอารมณ์ การแสดงความคิดเห็น และการเปิดเผยตนเอง

ความซื่อสัตย์ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกซึ่งการกระทำที่ตรงไปตรงมา มีความจริงใจต่อกัน มีจิตใญบริสุทธิ์ มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด ไม่ทุจริตและประพฤติมิชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา และละอายเกรงกลัวต่อบาป พฤติกรรมดังกล่าวสามารถวัดออกมาเป็นคะแนนโดยแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

การให้ข้อสังเกต หมายถึง การให้นักเรียนได้เรียนรู้จากข้อสังเกตที่รวบรวมมาจากหนังสือและบทความต่าง ๆ ซึ่งเนื้อหาตรงกับเรื่องความซื่อสัตย์

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ทฤษฎีพัฒนาการเชิงจริยธรรมของ เพียเจต์

เพียเจต์เป็นบุคคลแรกที่ค้นคว้าเรื่องจริยธรรมของเด็ก โดยที่จริยธรรมมีแบ่งอยู่ในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทุกชนิด และในการเล่นต่าง ๆ ของเด็กก็จะต้องมีกฎเกณฑ์ที่เป็นระบบซับซ้อนแบ่งอยู่ในการเล่นนั้น ๆ ดังนั้น การเล่นเกมของเด็กจะเป็นไปในสองลักษณะ คือ

1. เด็กยึดถือกฎเกณฑ์จากภายนอก (Heteronomous) ซึ่งจะอยู่ในช่วงอายุก่อน 8 ปี ซึ่งพ่อแม่และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวเด็กจะมีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็กอย่างเด่นชัด เด็กจะยึดถือเป็นกฎเกณฑ์ตายตัว ไม่คำนึงถึงแรงสูงใจหรือสาเหตุแห่งการกระทำนั้น

2. ระยะที่เด็กมีกฎเกณฑ์เอง (Autonomous) เป็นระยะที่จริยธรรมของเด็กพัฒนาขึ้นสู่ระดับที่มีความคิดเป็นของตนเอง คำนึงถึงความยุติธรรม ซึ่งเพียเจต์เห็นว่า การที่เด็กเปลี่ยนแปลงการรับรู้กฎเกณฑ์ที่ตายตัว (Absolutism) จากอิทธิพลภายนอกเป็นกฎเกณฑ์ของตัวเอง และโอบล้อมพันธุกับผู้อื่น เนื่องมาจากพัฒนาการทางสติปัญญา อายุ และการมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

การพัฒนาการฝึกหัดตามกฎเกณฑ์นั้นจากอายุน้อยสู่อายุมากขึ้น จะพัฒนาขึ้นไปดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 เด็กจะพยายามทำตามอย่างคนอื่น เขาเล่นอะไรก็เล่นตาม ยังไม่รู้กฎเกณฑ์อะไรเลย

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นที่เด็กยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง โดยก่อรูปพฤติกรรมขึ้นมาเอง จากตัวของตัวเอง รวมกับการทำตามอย่างพฤติกรรมของคนที่เป็นตัวแบบ เล่นเพื่อต่อสู้เอาชนะเพียงอย่างเดียว

ขั้นที่ 3 เด็กเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจในระหว่างผู้เล่น เด็กมุ่งความสนใจไปที่การเล่นตามกฎเกณฑ์ เพื่อตอบโต้กัน มิใช่มุ่งจะเล่นเพื่อเอาชนะแต่เพียงอย่างเดียว (อายุ 7 - 8 ปี)

ขั้นที่ 4 การเล่นในขั้นนี้ไว้เพื่อความร่วมมือกันแต่เพียงอย่างเดียว แต่เด็กมีความสนใจทำตามกฎเกณฑ์ด้วยความรู้สึกผิดชอบเฉพาะของตัวเอง (ถาวร รอดเทศ 2522 : 24)

ทฤษฎีพัฒนาการเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์กได้นำทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเพียเจต์มาเป็นพื้นฐานในการจัดจริยธรรมของเด็ก โดยแบ่งเป็นสามระดับ คือ

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) เป็นระดับที่เด็กส่วนมากมีอายุต่ำกว่า 9 ขวบ การกระทำของเด็กในขั้นนี้มีความมุ่งหมายเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษและการแสวงหารางวัล เขาถือว่าการที่คนอื่นกระทำการที่เขาต้องการนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าการกระทำนั้นจะขัดกับบุคคลอื่น ชอบแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกัน โดยไม่ให้เสียเปรียบกันด้วย
2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) คือ เป็นระดับที่เด็กทำตามสังคม ประเพณี กฎหมาย และคำสอน โดยที่เขาจะควบคุมความประพฤติจากการตำหนิและยกย่องชมเชยจากสังคม ซึ่งการกระทำของเขานั้นจะเป็นไปตามที่ผู้อื่นเห็นชอบโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนของตนเอง ดังนั้น จึงชอบการเลียนแบบแม้ว่าบางครั้งการกระทำของกลุ่มนั้นจะขัดกับสังคมส่วนใหญ่ก็ตาม และต่อมาก็จะตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนตามกฎหมาย
3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) เป็นระดับที่เด็กจะมีจริยธรรมอยู่ในขั้นสูงสุด คือ มีการกระทำที่แยกตนออกจากกฎเกณฑ์และความคาดหวังของผู้อื่น ในการตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ นั้น ต้องนำมาตรฐานหรือพิสัยวิเคราะห์ด้วยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามความสำคัญว่าอันไหนจะมีความสำคัญมากกว่ากัน โดยการที่คำนึงถึงประโยชน์สุขของสังคม ไปรุกรานสิทธิของบุคคลอื่น มีความรู้เป็นสากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคม

ซึ่งการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ โคลเบอร์กเชื่อว่าเป็นไปตามขั้นจากขั้นต่ำสุดไปขั้นสูงสุด และบุคคลจะพัฒนาย่ำยั้นไม่ได้ เพราะการให้เหตุผลในขั้นที่สูงกว่านั้นเกิดจากการมีความสามารถในการให้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่แล้ว ซึ่งเมื่อได้ให้เหตุผลขั้นสูงไปแล้ว เหตุผลในขั้นต่ำลงก็จะถูกนำมาใช้น้อยลง และอาจจะถูกทิ้งไปในที่สุดได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบฉนิกร 2520 : 45)

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์นี้เป็นคุณธรรมด้านหนึ่งในจำนวนคุณธรรมทั้งหมดที่แบ่งออกเป็น 10 ด้าน โดยการศึกษาของ ยาสี สัทธ (ยาสี สัทธ 2507 : 5) ดังนี้ คือ

1. คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
2. คุณธรรมที่มีต่อตนเอง
3. คุณธรรมที่เกี่ยวกับการเรียน
4. คุณธรรมที่มีต่อเพื่อน
5. คุณธรรมที่มีต่อครอบครัว
6. คุณธรรมที่เกี่ยวกับอำนาจและกฎข้อบังคับ
7. คุณธรรมที่มีต่อคำสัญญา
8. คุณธรรมที่มีต่อผู้อื่น
9. คุณธรรมด้านมนุษยธรรม
10. คุณธรรมที่มีต่อประเทศชาติและขนบธรรมเนียมประเพณี

โดยที่คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์นี้ อากา ถนัดช่าง (อากา ถนัดช่าง 2521 : 1 - 8)

ได้กล่าวว่า เป็นลักษณะของการกระทำที่ตรงไปตรงมาตามข้อตกลงหรือหลักการที่ตนเชื่อถือ โดยยึดหลักแห่งความยุติธรรมไม่เอาเปรียบผู้อื่น และผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตนี้จะเป็นบุคคลที่ได้รับการสรรเสริญเป็นที่ไว้วางใจของบุคคลอื่น และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2514 : 55 - 77) ได้กล่าวถึงพื้นฐานของบุคลิกภาพของคนที่พัฒนาแล้วจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐาน (Pre-requisite) ห้าประการ คือ

1. ความรับผิดชอบ (Responsibility)
2. ความสม่ำเสมอ (Uniformity)
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence)

4. ความพยายามพึ่งตนเอง (Self-Reliance)

5. ความซื่อสัตย์เที่ยงตรง (Honesty)

จากที่กล่าวมานี้เราจะเห็นได้ว่า: ความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานทางบุคลิกภาพของคนที่จะมีการพัฒนาประการหนึ่ง ซึ่งควรส่งเสริมให้ทุกคนได้มี

กรมการวัฒนธรรม (กรมการวัฒนธรรม 2497 : 5 - 6) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริตว่า หมายถึง ความซื่อตรง ไม่คิดโกง ถ้าแสดงออกทางใจจะเป็นว่าใจจริง ไม่มีเงื่อนไขซ่อนไว้ในใจ ทางกายก็เป็นการทำจริง ไม่ไปหาดีเพื่อลวงให้คนอื่นติดกับ ทางวาจา คือ พูดจริง พูดคงเส้นคงวา เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจได้ และยังสามารถอธิบายถึงความซื่อสัตย์สุจริตของบุคคลเป็นข้อ ๆ ว่า

1. ต้องซื่อตรง ไม่คิดโกงหรือหลอกลวงเขากัน ประกอบอาชีพในทางสุจริต หวังได้ทุจริตผิดศีลธรรม จะต้องเลิกอย่างเด็ดขาด
2. ต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อมิตรสหาย และต้องมีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ ไม่คิดคดทรยศ
3. ต้องซื่อสัตย์ในที่ทุกทาง โดยเฉพาะทางที่เป็นประโยชน์และถึงงานเท่าไร ถ้าจะเป็นการทำลายประโยชน์ให้เกิดความเสียหายแล้ว ไม่ควรทำอย่างยิ่ง เช่น การซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่คิดทำลายชาติ
4. ต้องรักษาคำพูดของตนให้มีคุณค่าน่าเชื่อถือได้ ให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ พูดว่าจะให้ความช่วยเหลือแก่ใครแล้วจะต้องเป็นไปตามที่พูดไว้เสมอ

จากหนังสือ Webster Dictionary ได้กล่าวถึงเรื่องของความซื่อสัตย์ (Honesty) ไว้ว่า: ความซื่อสัตย์จะเป็นลักษณะของความซื่อตรงหรือความมั่นคงที่แน่นอนของการกระทำต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความคิด คำพูดที่ถูกต้อง และจะเป็นความเชื่อถือได้ มีความจริงใจไม่มีการหลอกลวง คดโกง และมีเล่ห์เหลี่ยมตนเอง นอกจากนี้ยังมีความหมายว่าเป็นลักษณะที่ต้องตามหลักคุณธรรม หรือหมายถึงการตัดสินใจหรือเป็นการทำขบถธุรกิจที่ซื่อตรงตามสภาพการที่แท้จริง

ยิ่งไปกว่านั้น ความซื่อสัตย์ยังหมายถึง ความรักดี ความซื่อตรง การประพฤติตนอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการหลอกลวง เอาชั่งเอาเปรียบ ซึ่งบุคคลที่มีความซื่อสัตย์มักจะเป็นคนที่มีกำลังใจเข้มแข็ง ใจบริสุทธิ์ หนักแน่น รักเกียรติยศชื่อเสียง ไม่เห็นแก่ตัว ดังที่ ทวี บุณยเกตุ (ทวี บุณยเกตุ 2514 : 55 - 56) ได้จำแนกความซื่อสัตย์ออกเป็นสามประเภท คือ

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง จะมีลักษณะของคิริโอดัมปะ คือ จะอาศัยตัวเอง กระดากตัวเอง ไม่กล่าวหาในสิ่งที่ไม่ได้ชื่อว่าไม่สุจริต แม้ว่าการกระทำนั้น ๆ ไม่มีใครรู้เห็นก็ตาม เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามที่ตั้งไว้ หรือทำตามคำพูดโดยไม่เหลวไหล
 2. ซื่อสัตย์ต่องานที่ตนทำ ได้แก่ ความซื่อตรง เที่ยงธรรม ไม่มีการเอาชั่งเอาเปรียบ แล้งหาผลประโยชน์ไปใส่ตนไปในทางที่ไม่ชอบ อันอาจนำความเสียหายมาสู่งานในหน้าที่ หรืออาชีพที่ทำอยู่
 3. ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง จะเป็นคุณสมบัติอันสำคัญยิ่งของเพื่อนที่ดี เพราะคนที่ทำงานร่วมกัน ควรจะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ไม่มีการทรยศ ไม่โก่ง หรือเอาชั่งเอาเปรียบเพื่อน จะต้องมีความรัก ความหวังดี ความส่งสาร และความปรารถนาดีต่อเพื่อนด้วย
- ความซื่อสัตย์ในแนวพุทธศาสนา (เกษม บุญศรี 2504 : 17 - 26) ในทางพุทธศาสนานั้นได้แบ่งความซื่อสัตย์ออกเป็นสามด้าน คือ
1. ความซื่อสัตย์ทางกาย หมายถึง การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังและโอกาสเท่าที่จะสามารถจะทำได้
 2. ความซื่อสัตย์ทางวาจา หมายถึง การพูดความจริงตรงไปตรงมา พูดในสิ่งที่ควรพูด ไม่เพ้อเจ้อ และเป็นคำพูดที่อ่อนหวานน่าฟัง
 3. ความซื่อสัตย์ทางใจ หมายถึง กิจกรรมที่ใส่ใจเป็นสำคัญหรือความคิด เช่น ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

งานวิจัยในประเทศ

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้า เรื่อง เด็ก (สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้า เรื่องเด็ก 2509 : 295 - 325) ได้ร่วมวิจัยกับกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทำการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติหรือไม่เพียงใด ผลการวิจัยคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีพบว่า นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้จัดอันดับคุณธรรมซื่อสัตย์ เป็นอันดับสูงสุด

ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ (ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ 2510 : 115) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ พบว่าเด็กหญิงมีความซื่อสัตย์กว่าเด็กชาย เพราะเด็กหญิงจะรู้สึกอายมากที่ต้องถูกลงโทษ เพราะขาดความซื่อสัตย์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุริยงค์ ฮัยรักษ์ (สุริยงค์ ฮัยรักษ์ 2517 : 81 - 82) พบว่า นักเรียนหญิงมีความซื่อตรงต่อหน้าที่สูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

สุภัทรา ลุ่มภาพ (สุภัทรา ลุ่มภาพ 2515 : 60 - 70) กล่าวว่า ความยากจนจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งในกรณีที่ทำให้เด็กทำการไม่ซื่อสัตย์สุจริตขึ้น คือ เด็กที่ครอบครัวยากจนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ลูกจึงต้องสอยโมยหรือแย่งชิงวิ่งราวเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ ส่วน อรพินธ์ นาคประดิษฐ์ (อรพินธ์ นาคประดิษฐ์ 2518 : 39 - 40) พบว่า นักเรียนที่ปกครองมีรายได้แตกต่างกันมีคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาของ ฮาร์ทชอร์น และ เมย์ (Hartshorne and May citing Thompson. 1952 : 515) พบว่า เด็กฉลาดจะซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าเด็กโง่ และเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

จะซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คะแนนจากการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคะแนนความซื่อสัตย์ เด็กชายและเด็กหญิงมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่แตกต่างกัน สำหรับเรื่องของเพศจะมีอิทธิพลต่อความซื่อสัตย์หรือไม่นั้น เฮอร์ลอคค์ (Hurlock. 1956 : 439) กล่าวว่า ยังไม่มีหลักฐานในการวิจัยที่เด่นชัดออกมาว่า เพศหญิงและชายมีความแตกต่างกันในด้านศีลธรรม นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัว เศรษฐกิจสูงมักจะเป็นเด็กที่มีความซื่อสัตย์ ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัว เศรษฐกิจต่ำจะมีการหลอกลวงมากกว่าในทุก ๆ ระดับอายุ ทั้งนี้เพราะว่าเด็กได้รับแรงผลักดันและค่านิยมทางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พิสูล่า (Pisula. 1973) ที่พบว่า กลุ่มเด็กที่มาจากสภาพทางเศรษฐกิจต่ำจะอยู่ในสภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีการฉกฉวยโมฆประโยชน์ มีการโกหก ดังนั้น เด็กที่อยู่ในสภาพการดังกล่าวจึงมีการฉกฉวยโมฆประโยชน์และโกหกมากกว่า

วอคเกอร์ (Vocker) อ้างจาก วรวิจิ วัชรธรรม (วรวิจิ วัชรธรรม 2515 : 13 - 14) ได้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และพบว่า ความซื่อสัตย์เป็นอิทธิพลที่ได้รับมาจากการฝึกอบรมในวัยเด็ก และเกี่ยวกับตัวมารดาเองที่จะฝึกเด็กให้รับผิดชอบ ซึ่งเน้นความรับผิดชอบว่าเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่กระทำด้วยความซื่อสัตย์ ใจเอาจได้ และประพฤติดูอยู่ในกฎของศีลธรรมและหลักธรรม และโดยเฉพาะความรับผิดชอบนั้นผู้หญิงจะมีสูงกว่าผู้ชาย เพราะผู้ปกครองนั้นมุ่งหวังฝึกเด็กหญิงให้มีความรับผิดชอบในงานบ้านเรือนต่าง ๆ ตั้งแต่อายุยังน้อย ๆ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของกลุ่ม

ลอเชอร์ (Loeser. 1957 : 5 - 19) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มไว้ดังนี้

1. มีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกของกลุ่ม
2. มีความมุ่งหมายร่วมกัน
3. มีความสัมพันธ์กันไม่ว่าจะในที่
4. มีอำนาจที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยความสมัครใจ
5. มีความสามารถที่จะกำหนดทิศทางของกลุ่มได้

บาส (Bass. 1960 : 39) กล่าวว่า กลุ่มหมายถึงการรวมตัวของเวกทีบุคคล โดยที่การรวมตัวเหล่านั้นจะทำให้เกิดการเสริมแรงแก่สมาชิกของกลุ่มในแง่ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจสมาชิกของกลุ่ม เมื่อเขาได้รับสวัสดิการ และการคุ้มครองจากกลุ่ม นอกจากนี้กลุ่มยังเป็นกลไกเพื่อการตอบสนองความต้องการบางอย่างได้ โดยใช้รูปแบบของการ ปฏิสัมพันธ์สัประการ การมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน การมีบทบาทในการที่จะประสานกันอย่าง แหม่งแท้ การที่สมาชิกในกลุ่มยึดถือ เกณฑ์กติดอย่างเดียวกัน และการยอมรับและเข้าใจในเอกภาพ ของกลุ่ม

กลลี (Cully. 1963 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลจะมา อยู่ร่วมกัน แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญสามประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิก แต่ละคนด้วย
2. ผลของการทำงานจะ เกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
3. มีการสื่อสารทางวาจา (Verbal Communication) หรือมีความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมปี (Kemp. 1970 : 24 - 29) ได้รวบรวมความหมายของกลุ่มไว้สามลักษณะ ดังนี้

1. กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกันในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมี วัตถุประสงค์ร่วมกัน เช่น คอยรอรถเมย์ รอเข้าชมภาพยนตร์ เป็นต้น
2. กลุ่มไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเจตาคด้วยกัน แต่มีลักษณะที่แสดงว่า เป็นพวกเดียวกัน เช่น อาชีพ คำสนา ถิ่นบ้าน ภาษา เป็นต้น กลุ่มนี้จะมิสักละเป็นพวกห้อง
3. กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับ และให้ความเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สัถือว่าตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

จากผลการค้นคว้าทางจิตวิทยา สังคม สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา ได้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มหมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปทำงานร่วมกันด้วยจุดประสงค์อย่างเดียวกัน และช่วยกัน สร้างสรรค์บูรณาการแห่งบุคลิภาพของแต่ละบุคคล ยอมรับทั้งความคิดเห็นของตัวเองและกัน และ มีการควบคุมตนเอง (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2522 : 11)

จากความหมายของกลุ่มที่นักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยา ได้ให้ความเห็นไว้หลายประเด็นนั้น พอจะสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมารวมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีความร่วมมือใน หนึ่งสิ่งอย่าง มีการปะทะสังสรรค์ ยอมรับและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

การศึกษาของคนในด้านพลังกลุ่ม นับเป็นจุดเริ่มต้นของกลุ่มสังคม ผู้ที่ริเริ่มในเรื่องนี้ คือ เคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) นักวิทยาศาสตร์และนักจิตวิทยาสังคมชาวเยอรมัน เขาได้พยายาม ศึกษาเกี่ยวกับพลังกลุ่มและกลุ่มในแง่พฤติกรรมของมนุษย์ (Human Behavior) ในระหว่างปี ค.ศ. 1930 - 1948 เลวิน และคนอื่น ๆ ได้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับกลุ่มในสังคม การเปลี่ยนแปลง บรรยากาศของกลุ่ม และความเป็นผู้นำ ตลอดจนการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม (จิตนา แชนมณี และคนอื่น ๆ 2522 : 2)

สำหรับในด้านการศึกษา (Education) กระบวนการกลุ่มได้เข้ามามีบทบาทเป็นครั้งแรก จากการปฏิรูปการศึกษาในสหรัฐอเมริกาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) จากหลักการของ ดิวอี้ที่ว่า "Learning by doing" ได้กลายมาเป็นหลักการในการศึกษาสำคัญในการรวมกลุ่ม เพื่อการเรียนรู้ การรวมกลุ่มเพื่อทำงาน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการให้นักเรียนปกครองตนเอง กระบวนการกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับในสิ่งเหล่านี้ เช่น ความร่วมมือในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตาม การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมทั้งการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นอย่างมาก นับแต่นั้นมา กระบวนการกลุ่มก็เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก (Cartwright and Zander, 1968 : 19)

ในประเทศไทย ดร.จิตนา แชนมณี ได้เป็นผู้ริเริ่มนำเรื่องกลุ่มมาทดลองสอนในวิชา "กระบวนการกลุ่ม" กับนิสิตระดับปริญญาตรีเป็นอันดับแรก และได้ทำการทดลองจนเป็นที่ยอมรับของ นักการศึกษาหลายท่าน ในปี พ.ศ. 2519 กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็น

ความสำเร็จของ "กระบวนการกลุ่ม" นี้จึงได้บรรลุไว้ในหลักสูตรภาคบังคับเพื่อให้นักศึกษาทุกคนได้มีโอกาสศึกษาและนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป (ภักดีนา แชนมณี และคณะอื่น ๆ 2522 : 8 - 10)

พนม ถิมอารีย์ ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มว่า หมายถึง ปฏิกริยาโต้ตอบกันของปัจเจก ซึ่งสมาชิกในกลุ่มต่างช่วยกระตุ้นเตือนซึ่งกันและกัน เพื่อจะใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในสมาชิกแต่ละคนมากลุ่มไปสู่จุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งจะเป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่มและของสมาชิกแต่ละคนด้วย โดยวิธีหัวหน้าหรือผู้นำกลุ่มเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดปฏิกริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน เมื่อกลุ่มประสบปัญหาสมาชิกจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาขึ้น โดยใช้ความรู้ความสามารถของตน เช่น การตั้งจุดมุ่งหมายของกลุ่ม การกำหนดวิธีการที่จะนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ (พนม ถิมอารีย์ ม.ป.ป. : 62)

อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการที่ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มได้พัฒนาการในด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม เพราะกระบวนการกลุ่มเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติจริง ผู้การวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นผู้เรียนยังยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมที่จะแก้ไข นอกจากนี้การทำกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย รู้จักรับผิดชอบในบทบาทของตนเอง รู้จักแก้ปัญหา เป็นกรณีเหตุผล สอนให้เพื่อนอกเห็นใจผู้อื่น และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (ชัยภักดา วัฒนปัญญา 2522 : 79)

ขนาดและประเภทของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่มนั้นได้มีผู้ให้ความสนใจแตกต่างกันออกไปดังนี้

ชอว์ (Shaw, 1971 : 4) กล่าวว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คนเป็นอย่างมาก แต่ถ้าจำนวนสมาชิก 30 คนขึ้นไปจัดเป็นกลุ่มใหญ่ แต่กลุ่มใหญ่ก็สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ ชอว์มีความเห็นว่า จำนวนสมาชิกไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญในการทำงานของสมาชิก แต่จะเป็นในเรื่องความสัมพันธ์ของสมาชิกและความร่วมมือ สำหรับ วอตสัน (Watson) และ แฮร์ (Hare)

มีความเห็นคล้ายกันว่า กลุ่มย่อยควรมีขนาดไม่ใหญ่มาก จำนวนสมาชิกควรมีห้าคนเป็นอย่างน้อย และอาจจะมีจำนวน 12 - 15 คนได้ อย่างไรก็ตามก็ควรที่จะแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อให้มีขนาดเหมาะสม และสมาชิกจะได้มีส่วนร่วมทุกคน (Deighton, 1971 : 225)

จำเนียร ช่างโชติ และคณะอื่น ๆ (จำเนียร ช่างโชติ และคณะอื่น ๆ 2521 : 5) ได้กล่าวว่า ในวงการศึกษา นักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้ก็จะมีผลการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

เบาวพา เตชะคุปต์ (เบาวพา เตชะคุปต์ 2517 : 34) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มว่า ขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสพผลดีควรเป็นกลุ่มขนาดเล็กซึ่งมีขนาดประมาณ 5 - 15 คน ซึ่งทั้งนี้ครูผู้สอนควรเลือกกำหนดให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหา กิจกรรม ฯลฯ อีกทีหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตามปกติแล้ววัตถุประสงค์จะเป็นเครื่องกำหนดขนาดของกลุ่ม ส่วนนักจิตวิทยา นิยมศึกษากลุ่มขนาดเล็กที่มีสมาชิก 5 - 9 คน เพราะจะดูการเปลี่ยนแปลงของการของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกได้ง่ายกว่าศึกษาจากกลุ่มใหญ่

กระบวนการเรียนรู้โดยการทำงานกลุ่ม ได้มีผู้สนใจและคิดค้นศึกษาวิธีการมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นกลุ่มประเภทต่าง ๆ เช่น

กลุ่มฝึกอบรม (T-Group or Training Group) กลุ่มนี้จะเน้นสมาชิกทุกคนได้ตระหนักเกี่ยวกับความรู้สึกที่เป็นอยู่ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

กลุ่มฝึกอบรมความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) กลุ่มนี้เป็นการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เชื่อกันว่าการฝึกการรับรู้จะเป็นเครื่องส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับตนเอง ปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น

กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (BST - Group or Basic Skill Training Group) บางครั้งเรียกว่า กลุ่มฝึกอบรมเพื่อนมนุษย์สัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นการสร้างสมาชิกให้มีทักษะเบื้องต้นในด้านมนุษยสัมพันธ์ และพัฒนานำไปใช้

กลุ่มฝึกฝนทดลอง (Laboratory Training Group) เป็นโครงการสำหรับสมาชิกที่อยู่ประจำ โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดประสบการณ์เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและทักษะของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม

กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) เป็นกลุ่มที่เพิ่มความเร้าใจออกมาจากส่วนบุคคล ช่วยให้บุคคลรู้สึกตัวเอง รู้จักสภาพความเป็นจริงของตนเองอันจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างเปิดเผยและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

กลุ่มทรมาน (Marathon Group) เป็นกลุ่มที่พบกันหลายป่วงเวลาดูติดต่อกันไปโดยใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมงในแต่ละครั้ง จากการพบปะติดต่อกันหลาย ๆ ครั้งนี้ทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นพบและศึกษาความคิดของตนเองและของผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่สำนึกตามแบบแผนในการปฏิสัมพันธ์กัน ความขัดแย้งกัน มีอคติต่อกัน และมีความกลมเกลียวสามัคคีกัน

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแบบต่าง ๆ อีก กลุ่มที่มีชื่อแตกต่างกันไปดังตัวอย่างที่นำมากล่าวนี้ แม้จะแตกต่างกันบ้างในเรื่องจุดมุ่งหมาย รายละเอียดของเนื้อหา และวิธีการปฏิบัติ แต่โดยทั่วไปแล้วล้วนมุ่งจะพัฒนาสติปัญญาและพฤติกรรมของบุคคลด้วยวิธีการกลุ่มทั้งสิ้น

๒.๒.๑ X พลังกลุ่มและผลของการจัดกลุ่ม

เมื่อบุคคลรวมตัวกันเป็นกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนจะมีสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน มีการกระทำร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจตนเอง นอกจากนี้อิทธิพลของกลุ่มยังมีผลต่อการเปลี่ยนทัศนคติของตนเอง และปลูกฝังเจตคติพัฒนาการแห่งตนให้เกิดขึ้นอีกด้วย (พนม สัมอารีย์ 2522 : 6)

ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์การเรียนตามมาตรฐานกระบวนการกลุ่ม ซึ่งแบ่งเป็นสี่ระยะ ดังนี้ (เขาวพา เตชะสุปต์ 2522 : 228 - 231)

1. ระยะการมีส่วนร่วม (Participation หรือ Involvement Stage)

ผู้เรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมของผู้เรียนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่ม และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติหรือคิดค้นแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน (Self-Involvement) ดังนี้ คือ

1.1 ทางด้านร่างกาย (Physical Involvement) การมีส่วนร่วมในด้านนี้ ได้แก่ การที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning by Doing) รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตั้งคำถาม ล้วนเป็นสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา

1.2 ทางด้านจิตใจ (Emotional Involvement) คือ การที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติ ความรู้สึก และอารมณ์ที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การรับรู้แนวคิด และการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาได้เป็นอย่างดี

1.3 ทางด้านปัญญาหรือสมอง (Intellectual หรือ Mental Involvement) คือ การที่ผู้เรียนเกิดการเห็นจริงหรือประสบการณ์จริง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และการสร้างแนวคิดซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางในการประมวลความคิด และเหตุผลในการพิจารณาวิเคราะห์ตรงการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์ และสรุปสิ่งที่เรารู้ด้วยตนเอง

1.4 ทางด้านสังคม (Social Involvement) คือ เมื่อผู้เรียนเข้ามามีส่วนรวมในกลุ่ม หรือเป็นสมาชิกของกลุ่มก็จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น กล่าวคือ จะเกิดปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หรือการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น

2. ระยะวิเคราะห์ (Analysis Stage) เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ผ่านมา จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลของการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะสรุป และประยุกต์หลักการ (Generalization and Application Stage) ระยะนี้ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ และแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง และนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ในโอกาส หรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเอง ซึ่งจะทำให้ได้สองลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อการปรับปรุงบุคลิกภาพ หรือการพัฒนาตนเอง (Self Development) ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ตลอดจนสร้างเสริมความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา (Problem Solving) ต่าง ๆ ในอนาคต และเพื่อใช้ในการปรับปรุง และควบคุมธรรมชาติและสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

4. ระยะประเมินผล (Evaluation Stage) ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตน และกลุ่ม จากการอภิปรายในข้อสงสัย และศึกษาร่วมกับสมาชิกคนอื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศ

เบาวพา เตชะสุปต์ (เบาวพา เตชะสุปต์ 2517 : 128) ได้ศึกษาเรื่อง "ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา" โดยสร้างบทเรียนของทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไปทดลองสอนนักเรียนในระดับประถม ผลปรากฏว่าสามารถประยุกต์ใช้กับผู้เรียนที่มีอายุและความสามารถที่แตกต่างกันได้จริง และพบว่าการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีทักษะ ปฏิบัติงานที่แคบ คำนึงม ตลอดจนส่งเสริมด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน นอกจากนี้จะส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยอีกด้วย

ฉันทนา ภาตบงกช (ฉันทนา ภาตบงกช 2517) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนสังคม" หน่วยวันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์" ผลของการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการทางมนุษยสัมพันธ์ และพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

กิตานา แยมมณี (กิตานา แยมมณี 2517) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาฝึกกลุ่มสัมพันธ์และการรับรู้สำหรับครู จากสถาบันฝึกหัดครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรจะมีการพัฒนาเด่นชัดในด้าน การเปิดเผยตนเอง ยอมรับพิจารณาตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

พัชรี เอี่ยมทัศน์ (พัชรี เอี่ยมทัศน์ 2519 : 42) ทำการทดลองกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเปรียบเทียบผลการสอนคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอน

แบบธรรมชาติ พบว่า จากการทดสอบหลังสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่จากการทดสอบหลังการทดสอบหลังสอนหนึ่งเดือนปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนที่สามคิดด้านมนุษยสัมพันธ์ และทัศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผลจากการศึกษาของ เว็ลล์ เอ็มพีสัน นี้สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ รุสสว รังวินเนตร (รุสสว รังวินเนตร 2521 : 56 - 57) ที่ทดลองวิชาเรขาคณิตกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เช่นเดียวกัน

วีริยะ บุณยะนิवासัน (วีริยะ บุณยะนิवासัน 2523 : 49) ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการสอบจริยธรรมโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เวลาในการสอนรวม 9 ชั่วโมง ผลพบว่ากลุ่มที่สอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดา และหลังจากสอนไปแล้วหนึ่งเดือน ผลก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง ผลของการศึกษานี้ไปสอดคล้องกับการศึกษาของ พรณี ลิมปิวัฒนา ที่ทำการวิจัยในเรื่องเดียวกัน (พรณี ลิมปิวัฒนา 2523 : 54)

งานวิจัยในต่างประเทศ

เทรปปา และไฟร์ค (Treppa and Frike. 1972 : 466 - 468) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่ออารมณ์เข้าใจในตนเองโดยใช้กลุ่มทดลอง 11 คน และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึกเลย 11 คน พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองไปในทางที่ดีขึ้นในด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง คุณค่าของการมีชีวิตอยู่ การนับถือตนเอง การยอมรับตนเอง ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ และความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และความคิดเกี่ยวกับงานในอนาคต

ไรท์ (Wright. 1972) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของกลุ่ม ความพอใจในผลงานของกลุ่ม ผลจากการสังเกตและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปรากฏว่า

ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างผู้นำทั้งสองแบบต่อกลุ่มทดลองในด้านกระบวนการทำงานของกลุ่ม
ความพอใจในผลงานของกลุ่ม

วิลสัน (Wilson. 1973 : 422) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลของครู
และนักเรียน ทำการทดลองโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ซึ่งเรียนด้วยการ
อภิปราย และการบันทึกการอภิปรายด้วยเทปบันทึกเสียง ได้ทำการทดลองเป็นเวลาสองสัปดาห์
โดยสัปดาห์ละสองชั่วโมง ผลจากการทดลองปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีความเปลี่ยนแปลงทางด้าน
ความวิตกกังวลและเด็กละมากกว่ากลุ่มควบคุม

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093-A) ได้ทำการศึกษาด้วยการทดลองกับนักศึกษาปีที่ 1
ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในรัฐอินเดียนา ให้กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบเก่า กลุ่มทดลองใช้วิธีสอน
แบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการทดลองและหลักฐานพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ระหว่างกลุ่มทั้งสอง แต่ก็พบว่ากลุ่มทดลองมีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ และยินดีร่วมกิจกรรม
และอยากเรียนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก

เรลท์ (Rest. 1976 : 17 - 18) ได้ศึกษานักเรียนมัธยมปีที่ 2 จำนวน 73 คน
และนักเรียนมัธยมปีที่ 5 จำนวน 40 คน เพื่อดูความแตกต่างระหว่างเพศกับพัฒนาจริยธรรม โดย
สุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง สดปัญญปานกลาง มีจำนวนช่วยและหญิง
เท่ากัน พบว่าหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าชายในระดับมัธยมปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ส่วนระดับมัธยมปีที่ 5 ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ เดอร์ชมิทท์ (Durschmidt. 1978 : 3953-A) ได้ทำการศึกษาผล
การใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจในตนเองของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง จำนวน 38 คน
โดยการให้เข้าร่วมกลุ่มการสัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง
ส่วนกลุ่มควบคุมคงให้การสอนแบบปกติ ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีการยอมรับตนเอง (Self-
acceptance) ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. หลังจากได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มแล้วนักเรียนจะมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก

การฝึก

ประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2524 ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ได้จากประชากรดังกล่าว จำนวน 28 คน โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. พิจารณานักเรียนในห้องที่มีความสามารถทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แล้วสุ่มมาโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) มา 1 ห้อง
2. เลือกนักเรียนที่มีความสามารถระดับปานกลางเป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายมา 28 คน
3. สุ่มนักเรียนตัวอย่าง 28 คน ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 14 คน ออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนสมาชิกในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เพศ \ กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม
ชาย	5	4	9
หญิง	9	10	19
รวม	14	14	28

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

1. โปรแกรมในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของความซื่อสัตย์กิจกรรมกลุ่ม และจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มจากทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับการพัฒนาความซื่อสัตย์

1.2 สร้างโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ แล้วนำโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางกระบวนการกลุ่มตรวจสอบความเหมาะสม

1.3 นำโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มไปทดลองฝึกกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ใช่ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องในค่านี้อาหาของกิจกรรม วิธีการ อุปกรณ์ รวมทั้งเวลาที่ใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นเหมาะสมที่จะใช้ในการวิจัยต่อไป

1.4 นำโปรแกรมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปดำเนินการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ปฐมนิเทศ

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้ผู้มาอีกเข้าใจถึงระเบียบวิธีการและความมุ่งหมายในการเข้ากลุ่มร่วมกัน

ขนาดของกลุ่ม : 14 คน

เวลา : 50 นาที

- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิก
- วิธีการ : 1. สมาชิกและผู้ดำเนินการนั่งเป็นวงกลม
 2. ผู้ดำเนินการแจกโปรแกรมการฝึกแก่สมาชิกทุกคน
 3. ผู้ดำเนินการ ชี้แจง อธิบายรายละเอียด ตลอดจนการปฏิบัติในการทำกลุ่มร่วมกัน
 4. สมาชิกซักถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ จากนั้นผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุปเพื่อความเข้าใจร่วมกัน
 5. ปิดการปฐมนิเทศ

ครั้งที่ 2 การสร้างความคุ้นเคย

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยในหมู่สมาชิกและสร้างบรรยากาศในการเข้าร่วมกลุ่มให้สมาชิกมีความรู้สึกเป็นกันเอง
 2. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้นที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : 1. แนะนำชื่อสมาชิก
 2. กิจกรรมเปิดใจ
- อุปกรณ์ : 1. กระดาษเขียนชื่อดอกไม้เข้ากัน 1 คู่ จำนวนเท่ากับสมาชิกในกลุ่มดอกไม้แต่ละคู่จะไม่เข้ากัน
 2. เข็มหมุด
- วิธีการ : แนะนำชื่อสมาชิก
 1. ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม

2. ให้สัมภาษณ์แต่ละคนแนะนำชื่อ นามสกุล และสิ่งที่ตนเองชอบมากที่สุด

1 อย่าง ผู้ดำเนินการต้องเน้นให้สัมภาษณ์พยายามจำชื่อและสิ่งที่เพื่อนชอบให้ได้มากที่สุด

3. หลังจากที่ได้แนะนำชื่อแล้ว ผู้ดำเนินการก็จะสรุปอีกครั้งหนึ่ง

: กิจกรรมเปิดใจ

1. ผู้ดำเนินการแจกชื่อดอกไม้ที่เป็นคู่แก่สัมภาษณ์ โดยให้แต่ละคนมีหนึ่งชื่อเท่านั้น และให้ไปหาคนที่ชื่อดอกไม้เหมือนกับตน

2. เมื่อพบคู่ของตนแล้วให้นั่งคุยกับคู่ของตน 5 นาที เรื่องที่คุย คือ ให้เขารู้จักเราในสิ่งที่เขาไม่รู้จัก

3. ให้สัมภาษณ์กลับเข้านั่งเป็นวงกลมให้แต่ละคู่รายงานถึงสิ่งที่ตนได้รับทราบจากเพื่อน

4. ผู้ดำเนินการและสัมภาษณ์ช่วยกันอภิปราย สรุปถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

2. แบบลอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

แบบลอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์นี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดย

ศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ และปรับปรุงมาจากแบบลอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบฉะนิกร (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบฉะนิกร 2520 : 251 - 252) เป็นลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ที่บุคคลพึงมีในชีวิตประจำวันและสังคมจำนวน 32 ข้อ โดยรวบรวมเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แสดงถึงลักษณะของความซื่อสัตย์ ซึ่งมีองค์ประกอบ 10 ด้าน ดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด
2. ตรงต่อเวลา
3. การพูดแต่ความจริง
4. มีความละเอียดรอบคอบ

5. ไม่เอาเปรียบ
6. ไม่ทุจริต
7. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
8. มีความยุติธรรม
9. ไม่หลอกลวง
10. ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์นี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและได้นำไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสังข์กระจาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75 และหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ .81

ลักษณะของแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ดังแสดงเป็นตัวอย่างดังนี้

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบตามความคิดเห็นของตนเอง โดยเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องหลังข้อความที่กำหนดให้ไว้สี่ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่าง

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
(0) ต้อยซื้อของแล้วแม่ค้าทอนเงินเกิน 50 บาท ต้อยนำเงินคืนเจ้าของร้าน	✓			
(00) เกิดเป็นคนต้องไม่วางจาสัตย์ พูดคำไหน ต้องคำนั้น			✓	

แสดงว่า

(0) นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูง

(00) นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่ำ

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามนี้ ให้คะแนนแต่ละข้อความกำหนดน้ำหนักตัวเลือก
ในช่องต่าง ๆ แบบน้ำหนักสัมพัทธ์ (Arbitrary Weight Method) โดยแต่ละตัวเลือก
มีน้ำหนักเป็น 4, 3, 2 และ 1

ข้อความที่เป็นข้อความทางบวก (Positive Statement) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 4 เห็นด้วย ให้ 3 ไม่เห็นด้วย ให้ 2 และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้ 1 ซึ่งได้แก่ข้อต่อไปนี้ 5, 9, 12, 15, 16, 17, 20, 21, 24, 27, 29 และ 30

ข้อความที่เป็นข้อความทางลบ (Negative Statement) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 เห็นด้วย ให้ 2 ไม่เห็นด้วย ให้ 3 และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้ 4 ซึ่งได้แก่ข้อต่อไปนี้ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18, 19, 22,
23, 25, 26, 28, 31 และ 32

3. โปรแกรมการให้ข้อสังเกต ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อสังเกตต่าง ๆ ขึ้น โดยจัดให้มีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความซื่อสัตย์ และได้นำข้อสังเกตที่รวบรวมขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบดูว่าตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ แล้วจึงนำไปดำเนินการวิจัยต่อไป

การหาความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

1. การสร้างโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มหาความเที่ยงตรงแบบประจักษ์ชัด (Face Validity) โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องกิจกรรมกลุ่มเป็นผู้ตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องของกิจกรรมกับจุดมุ่งหมาย
2. ทำ Pilot Study กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา เพื่อหาข้อบกพร่องการดำเนินการฝึกตามโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มและแก้ไขปรับปรุง
3. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในตอนแรกไปให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสังข์กระจาย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 100 คนตอบ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมคะแนนของแต่ละคนแล้วจัดเรียงคะแนนจากสูงไปต่ำ แล้วแยกเอานักเรียนจำนวน 25 เปอร์เซนต์ที่ได้คะแนนสูง และ 25 เปอร์เซนต์ที่ได้คะแนนต่ำ นำมาหาค่าสถิติพื้นฐานในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงและต่ำ แล้วนำค่าเฉลี่ยรายข้อของทั้งสองกลุ่มมาทดสอบนัยสำคัญ เพื่อหาความแตกต่างโดยใช้ t-test แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ $t = 2.00$ ขึ้นไปเอาไว้ใช้ในการทดลอง จำนวน 32 ข้อ
4. หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ภายหลังจากคัดเลือกข้อความที่มีคุณภาพสูงไว้แล้ว นำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟา (Coefficient Alpha) (อังกฤษ ลายยศ 2523 : 162) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .75 และหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) โดยใช้สูตร Spearman's rank-difference correlation (ประคอง ธรรมสุต 2513 : 105) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพเท่ากับ .81

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง หลังจากที่ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแล้ว ซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. การทดลองครั้งแรก (Pretest) ให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
2. ขั้นการทดลอง ดำเนินการฝึกกิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่วางไว้ ส่วนกลุ่มควบคุมได้เรียนรู้จากข้อสังเกตตามโปรแกรมการให้ข้อสังเกต
3. การทดลองครั้งหลัง (Posttest) ให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์หลังจากการฝึกตามโปรแกรมเรียบร้อยแล้ว
4. นำแบบสอบถามทั้งสองครั้งมาตรวจให้คะแนน
5. นำคะแนนดิบที่ได้มาจากแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์วิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
2. เปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
3. เปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (ล้วน ลำยยค และ อังกฤษ ลำยยค

2522 : 51)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

1.2 ความแปรปรวน ใช้สูตร (ล้วน ลำยยค และ อังกฤษ ลำยยค

2522 : 100)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

ใช้สูตร (อังกฤษ ลำยยค 2523 : 179)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

$\bar{X}_H, \bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามลำดับ

S_H^2, S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามลำดับ

n_H, n_L แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามลำดับ

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟา (Coefficient Alpha) (อังกฤษ
ล่ายยต์ 2523 : 162)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามรายข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ
n	แทน	จำนวนข้อในแบบสอบถาม

2.3 ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของแบบสอบถาม

วัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์โดยใช้สูตร Spearman's rank-difference
correlation (ประคอง กรรณสูต 2513 : 105)

$$\rho = 1 - \frac{6\sum D^2}{N(N^2 - 1)}$$

เมื่อ ρ	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากผลต่างของตำแหน่งของคะแนน
$\sum D^2$	แทน	ผลบวกของกำลังสองของผลต่างของตำแหน่งของคะแนนแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนคน

3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบการพัฒนาความชั่งสัดยาระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t-test จากสูตร (อังกฤษ ส่ายยศ 2523 : 90)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตามลำดับ
n_1, n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตามลำดับ
S_1^2, S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตามลำดับ

3.2 เปรียบเทียบการพัฒนาความชั่งสัดยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึก
กิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ t-test จากสูตร (อังกฤษ ส่ายยศ 2523 : 93)

$$t = \frac{ED}{\sqrt{\frac{NED^2 - (ED)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
ED	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนการฝึกและหลังการฝึกแต่ละคู่
ED ²	แทน	ผลรวมของผลต่างยกกำลังสองของคะแนนก่อนการฝึกและ หลังการฝึกแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์เพื่อแทนความหมายต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ความแปรปรวน
ΣD	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มแต่ละคู่
ΣD^2	แทน	ผลรวมของผลต่างยกกำลังสองของคะแนนก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม แต่ละคู่
t	แทน	ค่า t ที่ใช้พิจารณาใน t -distribution

ระดับความเชื่อมั่น ซึ่งใช้ในการแปลความหมายของคะแนนเป็นดังนี้

96 - 128	หมายถึง	ระดับความเชื่อมั่นสูงมาก
64 - 95	หมายถึง	ระดับความเชื่อมั่นสูง
32 - 63	หมายถึง	ระดับความเชื่อมั่นต่ำ
1 - 31	หมายถึง	ระดับความเชื่อมั่นต่ำมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล ผู้วิจัยได้กระทำตามลำดับดังนี้

1. ระดับความเชื่อมั่นของนักเรียนก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
2. ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

3. เปรียบเทียบการรู้เฝ้าระวังความเชื่อสัต์ยก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
4. เปรียบเทียบการพัฒนาความเชื่อสัต์ยหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระดับความเชื่อสัต์ยของนักเรียนก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ระดับความเชื่อสัต์ยของนักเรียน ผู้วิจัยได้คำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถาม

วัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความเชื่อสัต์ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ระดับความเชื่อสัต์ยของนักเรียนก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	S^2
กลุ่มทดลอง	107.7857	118
กลุ่มควบคุม	99	204

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความเชื่อสัต์ยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 107.7857$ และ 99 ตามลำดับ) แต่กลุ่มทดลอง มีแนวโน้มจะมีความเชื่อสัต์ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2. ระดับความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ระดับความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองนี้ หาได้จากการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 ระดับความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S
ก่อนการฝึก	107.7857	118
หลังการฝึก	112.5	117.807

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 ปรากฏว่า หลังจากได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มแล้ว กลุ่มทดลองมีระดับความซื่อสัตย์อยู่ในระดับเต็ม (เพราะอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว) แต่หลังจากการทดลองแล้ว นักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น เพื่อให้ทราบว่า นักเรียนมีความซื่อสัตย์หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จึงได้นำไปทดสอบความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ทั้งสองครั้ง ดังปรากฏในตาราง 4

3. เปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

การเปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มมาทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ t-test ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

N	ΣD	ΣD ²	t
14	66	752	3.0290236**

$$**t_{.01}(13) = 2.650$$

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 ปรากฏว่า การพัฒนาความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังจากได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มแล้วนักเรียนมีการพัฒนาความซื่อสัตย์สูงขึ้น

4. เปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

การเปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยนำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมาทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ t-test ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	14	112.5	117.807	
กลุ่มควบคุม	14	107.14	91.516	1.6412015

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏ ไม่พบความแตกต่างในการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลของความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับข้อเล่นทด
2. เพื่อต้องการทราบผลของกิจกรรมกลุ่มที่ใช้ให้การพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียน

วิธีดำเนินการ

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ได้จากประชากรซึ่งสุ่มห้องเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) แล้วจึงเลือกมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 28 คน และสุ่มแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 14 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เช่นเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ มีจำนวน 32 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75 และหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาวะ ได้ค่าความเที่ยงตรงตามสภาวะเท่ากับ .81

2. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ 18 ครั้ง

3. โปรแกรมการให้ข้อเล่นทด ประกอบด้วยข้อเล่นทดที่คัดขึ้นตามจุดมุ่งหมายต่าง ๆ

18 ครั้ง

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง หลังจากที่ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 คน และแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแล้ว จึงดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. การทดสอบครั้งแรก (Pretest) ให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
2. ขั้นตอนการทดลอง ดำเนินการฝึกกิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่วางไว้ ส่วนกลุ่มควบคุมได้เรียนรู้จากข้อสังเกต ตามโปรแกรมการให้ข้อสังเกต
3. การทดสอบครั้งหลัง (Post test) ให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ภายหลังจากการฝึกตามโปรแกรมเรียบร้อยแล้ว
4. นำแบบสอบถามทั้งสองครั้งมาตรวจให้คะแนน
5. นำคะแนนดิบที่ได้มาจากแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์วิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่างก็มีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง แต่กลุ่มทดลองมีแนวโน้มจะมีความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่กลุ่มควบคุมมีแนวโน้มจะมีความซื่อสัตย์แตกต่างกันมากกว่ากลุ่มทดลอง
2. หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มทดลองมีระดับความซื่อสัตย์อยู่ในระดับเดิม (เพราะอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว) แต่หลังจากการทดลองแล้ว นักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความซื่อสัตย์สูงขึ้น
3. เมื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มแล้ว นักเรียนมีการพัฒนาความซื่อสัตย์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เมื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มแล้ว ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างในการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 โดยมีจุดมุ่งหมายประการแรกคือ เพื่อดูผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียน และประการต่อมา ก็เพื่อต้องการเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มกับการสอนโดยใช้ข้อสันเทศในการพัฒนาความซื่อสัตย์ และต้องการทราบผลที่ได้จากการใช้วิธีการที่แตกต่างกันดังนี้

1. จากการศึกษานักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งใช้การฝึกกิจกรรมกลุ่มโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม แล้วนำคะแนนของทั้งสองครั้งมาหาคะแนนเฉลี่ย ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองซึ่งก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่มอยู่ในระดับมีความซื่อสัตย์สูง (107.7857) และเมื่อได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม คะแนนเฉลี่ยได้สูงขึ้น แต่ก็ยังคงอยู่ในระดับมีความซื่อสัตย์สูงเช่นเดิม (112.50) และเมื่อนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างโดยการใช้ t-test พบว่า หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มนักเรียนมีการพัฒนาความซื่อสัตย์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มมีผลต่อการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบาวพา เตชะคุปต์ (เบาวพา เตชะคุปต์ 2517 : 128) พิชรี เอี่ยมศักดิ์ (พิชรี เอี่ยมศักดิ์ 2518 : 48) มลลทา ธงอินเนตร (มลลทา ธงอินเนตร 2521 : 56 - 57) วิไลวรรณ สันถะโกมล (วิไลวรรณ สันถะโกมล 2522 : 45) และ วีริยะ บุณยะนิवासัน (วีริยะ บุณยะนิवासัน 2523 : 49) ซึ่งได้วิจัยเปรียบเทียบการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนแบบธรรมดาของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ผลปรากฏว่า การเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มช่วยให้ นักเรียนได้รับความรู้ ฝึกทักษะ ปลูกฝังทัศนคติทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์

การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล การกล้าแสดงออก และความรับผิดชอบ ตลอดจนส่งเสริมด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดา ซึ่งสำหรับส่วนคำกล่าวของ คีตนา แคมมธีย์ ที่ว่า กระบวนการกลุ่มจะช่วยส่งเสริมผู้เรียนในการฝึกทักษะ การทำงานร่วมกัน เช่น ความร่วมมือในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตาม การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้เป็นอย่างมาก (คีตนา แคมมธีย์ และคนอื่น ๆ 2522 : 6) และคำกล่าวของ สันติภา ลิ้มปีเจริญ ที่ว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีการพัฒนาการในด้านทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรม เพราะกระบวนการกลุ่มเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงสู่การวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ผู้เรียนยังยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพร้อมที่จะแก้ไข นอกจากนี้ การทำกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย รู้จักรับผิดชอบในบทบาทของตนเอง รู้จักแก้ปัญหา เป็นคนมีเหตุผล สอนให้เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (สันติภา ลิ้มปีเจริญ 2522 : 79)

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างในการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม แต่อย่างไรก็ตามการใช้กิจกรรมกลุ่มและการให้ข้อสันเทห์ต่างก็มีผลต่อการพัฒนาความซื่อสัตย์ ถึงแม้ว่าการพัฒนาความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะไม่แตกต่างกัน แต่ก็พบว่า กลุ่มที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มมีแนวโน้มที่พัฒนาความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับข้อสันเทห์ ($\bar{X} = 112.5, 107.14$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เล็กขัย (Lex. 1973 : 6093-A) ได้ทำการทดลองกับนักศึกษาปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในรัฐอินเดียนา ให้กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบเก่า กลุ่มทดลองใช้วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการทดลองพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มทั้งสอง แต่ก็พบว่า กลุ่มทดลองมีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ ยินดีร่วมกิจกรรมและอยากเรียนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก และของ วิลสัน (Wilson. 1973 : 422) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดของครูและนักเรียน ทำการทดลองโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ซึ่งเรียนด้วยการอภิปราย และการบันทึกการอภิปรายด้วยเทปบันทึกเสียง ผลจากการทดลองปรากฏว่า กลุ่มทดลองจะมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดทั้งครู

และเด็ก มากกว่ากลุ่มควบคุม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระดับการพัฒนาความเชื่อสัตย์ของนักเรียน ทั้งสองกลุ่ม ระดับการพัฒนาความเชื่อสัตย์ของทั้งสองกลุ่มก็ยังคงอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเท่าเดิม

ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การฝึกกิจกรรมกลุ่มนั้น สามารถพัฒนาความเชื่อสัตย์ได้ดีกว่า ข้อสังเกต แต่อย่างไรก็ตาม การที่ไม่พบความแตกต่างในการพัฒนาความเชื่อสัตย์ระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

2.1 การที่คะแนนความเชื่อสัตย์ของทั้งสองกลุ่มนี้ไม่แตกต่างกันมากเท่าที่ควรจะเป็น อาจเนื่องมาจากอิทธิพลวัฒนธรรมที่ปลูกฝังกันมาแล้ว ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้อง ความดี ความไม่ดี มักยึดบรรทัดฐานจากผู้ใหญ่ในสังคมที่วางเอาไว้ ทำให้การตัดสินใจจริยธรรม ด้านนี้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นไปในทางเองเดียวกัน นั่นคือ ไม่ได้ใช้ความคิดหา เหตุผลที่เป็นของตนเองมากเท่าที่ควร แต่ตัดสินใจจริยธรรมตามที่ได้รับการปลูกฝังความเชื่อ ซึ่งย่อมได้รับมาคล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตาม จากแนวโน้มคะแนนเฉลี่ยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มทดลองสามารถพัฒนาได้มากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งตรงกับการศึกษาของ วิรัช จาบทนอม (วิรัช จาบทนอม 2520 : 59) ได้ศึกษาเรื่อง เกี่ยวกับความสัมพันธ์การคิดหา เหตุผล ทางตรรกศาสตร์และการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรม ปรากฏว่า ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ และได้ให้เหตุผลว่าน่าจะเป็นเพราะสาเหตุทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงไม่สัมพันธ์กัน ในเรื่องอิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ ลิว (วิรัช จาบทนอม 2520 : 59 อ้างอิงมาจาก Lin) พบว่า เด็กอเมริกันเชื้อชาติจีนให้ เหตุผลเชิงจริยธรรมตามผู้ใหญ่ในสังคม ยอมรับอำนาจของผู้อาวุโสกว่า มากกว่าเด็กอเมริกันเชื้อชาติยุโรป ดังนั้น ถึงแม้ว่าเด็กจะมีการคิดหา เหตุผลที่เป็นของตนเอง แต่ถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมที่ต้องเคารพต่อความเชื่อของผู้ที่อาวุโสกว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ก็จึงเข้าอยู่ในข่ายที่ถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมเช่นกัน

2.2 การใช้แบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความเชื่อสัตย์ โดยกำหนดคำตอบให้ 4 คำตอบ เป็นลำดับขั้นต่าง ๆ 4 ขั้น ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ให้กลุ่มตัวอย่างเลือกนั้นอาจจะทำให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามความคิดที่เข้าใจมากกว่าที่จะใช้ความคิดของตนเอง คำตอบที่ได้จึงไม่สัมพันธ์กับคะแนน นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ เพียเจต์ (Piaget, 1932)

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969) มิลเลอร์ (Miller. 1974) ได้เสนอแนะให้ใช้แบบสอบถามทั้งสองอย่างรวมกัน คือ ให้เลือกคำตอบตามความคิดที่ให้อ้างอิง และให้อธิบายเหตุผลของตนเองในตอนท้าย วิธีนี้จะทำให้กลุ่มตัวอย่างได้ใช้ความคิดของตนเองมากขึ้น และจะช่วยให้อัตราการตอบคำถามตรงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2.3 อายุของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง นักจิตวิทยาผู้พัฒนาการทางการคิด (Piaget and Inhelder. 1969 ; Elkind. 1961 ; Uzgiris. 1968 and Nyiti. 1976) ยอมรับว่าเด็กที่มีอายุเกิน 15 ปี จะมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองนี้ และสอดคล้องกับความคิดของนักจิตวิทยาทางด้านจริยธรรม เช่น โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1964 ; 1969) และนักวิจัยอื่น ๆ เช่น (Boehm. 1962 ; Harrower. 1964 and Stephens and others. 1969) ดังนั้น นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีอายุประมาณ 9 - 10 ปีนั้น ความสามารถที่จะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจนั้น จึงไม่แตกต่างกันมากเท่าที่ควรจะเป็น ทำให้การตัดสินเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปในทำนองเดียวกัน

ในระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองส่วนมากมีความกระตือรือร้นที่จะมาเข้าร่วมกลุ่ม เอาใจใส่ที่จะเข้าร่วมกลุ่ม มีอารมณ์สนุกสนาน และให้ความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมเป็นอย่างดี ส่วนกลุ่มควบคุมในระยะแรก ๆ ก็มีความเอาใจใส่ และกระตือรือร้นที่จะมารับข้อสังเกตโดยการสันทัดตามปกติ ครั้นระยะหลังความกระตือรือร้นลดน้อยลงไป ถึงอย่างนั้นก็ตาม นักเรียนก็มารับข้อสังเกตครบทุกครั้งจากการให้นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการรับข้อสังเกตในครั้งสุดท้ายของการฝึก ได้พบคำตอบสำหรับกลุ่มทดลองครั้งนี้ นักเรียนส่วนใหญ่พบว่า ตัวเองเปลี่ยนไป เวลาจะทำอะไรก็คิดถึงคนอื่น เหตุผลต่าง ๆ มากขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น เอาใจและยอมรับคนอื่น รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น มั่นใจในตนเอง รู้จักยอม

คนอื่น กล้าแสดงออกมากขึ้น และยังได้เล่นอให้มีการฝึกกิจกรรมกลุ่มในเวลาเรียน เพื่อให้คนอื่น
 ร่วมด้วย และสมาชิกจะได้มีมากกว่านี้ สำหรับกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอเทศได้เล่นอยากให้
 กลุ่มของตัวเองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มด้วย ฉะนั้น จากผลการวิจัยต่าง ๆ ที่สอดคล้องกัน
 และจากการประเมินผลตนเองของนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มย่อมแสดงให้เห็นว่า
 กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนได้อย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าครั้งนี้จะยืนยันได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนา
 ความซื่อสัตย์ของนักเรียนได้ สิ่งควรส่งเสริมที่จะให้มีการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนานักเรียน
 ในเรื่องความซื่อสัตย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน สถาบัน
 การศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นระยะเริ่มวัยรุ่นและวัยรุ่น เป็นวัย
 ที่เหมาะสมที่จะฝึกพัฒนาจริยธรรม ควรมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการใช้
 กิจกรรมกลุ่มให้กว้างขวางต่อไป และที่สำคัญก่อนที่จะนำไปใช้จริง ควรจะมีการทดลองก่อน
 จะช่วยให้การนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.2 ข้อควรระวังในการนำกิจกรรมกลุ่มไปใช้ การฝึกกิจกรรมกลุ่มมิใช่เป็น
 เกมหรือการละเล่นที่จะนำไปใช้โดยไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เพราะจะทำให้ไม่เกิดประโยชน์
 แก่ผู้เรียนเลย และผู้ดำเนินการฝึกกิจกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความ เข้าใจ
 เกี่ยวกับเรื่องของการเข้าร่วมกลุ่มบทบาทของผู้นำและสมาชิก รวมทั้งควรจะเป็นผู้ที่ม
 ีคุณลักษณะที่ดีบางประการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การฝึกกิจกรรมกลุ่ม
 ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย เช่น มีบุคลิกภาพ เป็นกันเอง เพื่อสร้างบรรยากาศในกลุ่ม
 ให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีความสามารถเข้าใจความรู้สึกลของผู้อื่นได้ดี และที่สำคัญควรจะมี
 ความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยงความคิด และสรุปความได้ดี เพื่อช่วยให้สมาชิก
 สามารถคิดเชื่อมโยง สิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมแต่ละครั้งได้ถูกต้องชัดเจน

2. ข้อเสนอนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเชื่อสัตย์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอุดมศึกษา บุคคลทั่วไป และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อดูว่าจะได้ผลเหมือนกันหรือไม่ และพิสูจน์ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดของนักจิตวิทยาพัฒนาการด้วย
- 2.2 ควรศึกษาตัวแปรในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น เพศ การอบรมเลี้ยงดู สติปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ระดับอายุ ระดับสติปัญญา ว่ามีส่วนทำให้ความเชื่อสัตย์ของบุคคลแตกต่างกันหรือไม่
- 2.3 ควรทดลองใช้ระยะเวลาในการฝึกให้แตกต่างกันออกไป เช่น การเข้ากลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง กับการเข้ากลุ่มติดต่อกันทุกวัน หรือเข้ากลุ่มแล้วทดสอบ กับการเข้ากลุ่มแล้วเว้นระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ ซึ่งคอยทดสอบแบบไหนจะมีประสิทธิภาพมากกว่ากัน
- 2.4 ควรจะได้มีการติดตามผลเป็นระยะหลังการทดลอง 1, 3 และ 6 เดือน เพื่อดูประสิทธิภาพของกลุ่ม
- 2.5 ควรมีการศึกษา เปรียบเทียบแบบทดสอบให้เหตุผลเชิงจริยธรรมชนิดที่เป็นแบบเลือกตอบ กับแบบที่ให้ตอบอย่างอิสระ ตามความคิดของตนเองจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ว่าแบบไหนจะมีประสิทธิภาพมากกว่ากัน
- 2.6 ในการทดลอง หากมีการแบ่งกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม ควรให้ผู้ช่วยผู้ดำเนินการ เพื่อจะได้ดูแล และอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ คู่มือเตรียมสอบวิชาครู พ.กศ. อักษรเจริญทัศน์ 2506, 504 หน้า

การวัฒนธรรม, กรม เอกสารวัฒนธรรมฉบับที่ 2 แนวการศึกษาวัฒนธรรมภาคปฏิบัติ

โรงพิมพ์กิตติประเสริฐ 2497, 97 หน้า

_____ คำบรรยายคดีธรรม ประพาสต้นการพิมพ์ 2502, 176 หน้า

กิตติดี บุญเชื้อ กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาศิลป์การพิมพ์ 2522, 84 หน้า

เกษม บุญศรี สอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก โรงพิมพ์คุรุสภา 2504, 318 หน้า

เกื้อกูล ทาสิทธิ์ กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาศิลป์การพิมพ์ 2522, 157 หน้า

คมเพชร จัตรคุกุล กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาคาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 101 หน้า

สันติภา ลิ้มปิเจริญ กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน เดอะบิสสิเนสเพรส 2522,

99 หน้า

สำเนียร ช่างโฮติ และคนอื่น ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง 2521, 214 หน้า

สันทนา ภาดงกย การขนส่งสังคมศึกษาหน่วยวันสำคัญของชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วย

กระบวนการกลุ่ม วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 164 หน้า

ฮัดสำเนา

ยาญชัย อินทรประวัต การบริหารกิจการนักเรียน ภาควิชาหลักสูตรและการพัฒนา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ฉบับโรเนียว 2521, 258 หน้า

ชาติ สัทธ การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีบางประการของเด็กที่จบชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ ค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

2507, 77 หน้า ฮัดสำเนา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบคณิก จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงาน
การวิจัย ฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
โรงพิมพ์การค้าสง่า 2520, 339 หน้า

ถาวร รอดเทศ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์กับ
ความซื่อสัตย์ของเด็กไทย ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2523, 109 หน้า อัดสำเนา

ทวี บุณยเกตุ พ่อสอนลูก โรงพิมพ์เฟื่องอักษร 2514, 320 หน้า

ทศนา แยมมณี และคนอื่น ๆ กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาคิลป์
การพิมพ์ 2522, 249 หน้า

บุญล ดันธิยงค์ ลุงใจคนชื้อ โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2523, 32 หน้า

ปัญญา ศรีประมวง กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ อมรินทร์การพิมพ์ 2521, 253 หน้า

ประคอง กรรณสูต สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู ไทยวัฒนาพานิช 2513, 159 หน้า

ประเทิน มหาชนธ์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนสำริด "พิบูลบำเพ็ญ" วิทยาลัย
วิชาการศึกษา บางแสน ม.ป.ป., 90 หน้า

แปลก สันธิรักษ์ เสียงศีลธรรม เล่ม 1 โรงพิมพ์ ศุภสง่า 2504, 280 หน้า

พมม สัมอารีย์ กลุ่มสัมพันธ์ จินตวิทย์การพิมพ์ ม.ป.ป., 122 หน้า

_____ กลุ่มสัมพันธ์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2522, 116 หน้า

พัชรี เอี่ยมทัศน์ การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย "ร้อยละ" โดยวิธี

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 169 หน้า อัดสำเนา

มณฑา ธงอินเนตร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาเรขาคณิตโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

และวิธีการสอนแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2521, 201 หน้า อัดสำเนา

✓ เยาวพา เตชะคุปต์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 297 หน้า อัดสำเนา

เรวดี วงศ์พรหมเมฆ กระบวนการกลุ่ม ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์ไทยวัฒนา 2521,
54 หน้า

ละม้ายมาศ คีรติพัฒน์ และคนอื่น ๆ อิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รายงานการวิจัยฉบับที่ 9 สถาบันระหว่างชาติสำหรับ
ค้นคว้าเรื่องเด็ก 2510, 184 หน้า

ล้วน ล้ายยศ และ อังคณา ล้ายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา โรงพิมพ์วัฒนาพานิช
2515, 276 หน้า

วรณี รักรธรรม การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์ และ
ความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทย เชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน ปรินญาณิพนธ์
กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 704 หน้า อัดสำเนา

วิริยะ บุณยะนิवासัน การเปรียบเทียบการสื่อนคริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับ
การสื่อนแบบธรรมดา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ คค.ม. มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ 2523, 145 หน้า อัดสำเนา

วิรัช จาปนอม เปรียบเทียบการคิดหาเหตุผลตามหลักตรรกคำศัพท์และการคิดหาเหตุผล
เชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับอายุ 13 และ 15 ปี ในกรุงเทพมหานคร และในชนบท
ปรินญาณิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 73 หน้า
อัดสำเนา

วิไลวรรณ สันทวะโกมล การเปรียบเทียบการสอนวิชาวรรณคดีไทย เรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย"
โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ในชั้นประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 151 หน้า อัดสำเนา

ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์คุรุสภา
2521, 259 หน้า

ศักดิ์ชัย เลียมวิเศษ "การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน" แนะแนว 9 (39) :

30 - 31 มิถุนายน - กรกฎาคม 2518

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก การวิจัยหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น

โรงพิมพ์สุรสภา 2509, 399 หน้า

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ การพัฒนาคุณภาพของประชากรไทย โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์ 2514,

227 หน้า

สัสดา ดวงแก้ว แยกผู้มาเยือน สำนักพิมพ์ปัญญา ม.ป.ป., 24 หน้า

ส่วสดี ทินิจจันทร์ คตินิยม โรงพิมพ์การค้าสง่า ม.ป.ป., 134 หน้า

สุริยงค์ อัยรักษ์ ความเชื่อตรงต่อหน้าที่ มโนภาพแห่งตน ความเกรงใจของเด็กไทยพุทธ

และเด็กไทยมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรินญาณพนธ์ กค.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา

ประสานมิตร 2517, 98 หน้า อัดสำเนา

อรทัย จันทร์ขำนงษ์ รูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4 ปรินญาณพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523,

151 หน้า อัดสำเนา

อรพินท์ นาคประดิษฐ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี

ปรินญาณพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 47 หน้า

อัดสำเนา

อรสา อุมาริ ปุกพุด กลุ่มสาระ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพการศิลป์การพิมพ์

2522, 56 หน้า

อาภา ถนัดช่าง แนวคิดในการสอนวิชาจริยศึกษาแก่กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วารสาร

ประชาบาล โรงพิมพ์สุรสภา ภาคหัว 2521, 62 หน้า

อังคณา ล้ายยศ วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เอกสารประกอบการสอนวิชาสถิติ 511

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2523, 174 หน้า

- Bass, Bernard M. Leadership Psychology and Organizational Behavior. New York, Harper and Row Publishers, 1960.
- Boehm, L. "The Development of Conscience : A Comparison of American Children of Difference Mental and Socioeconomic Levels," Child Development. 33 : 575 - 590, 1962.
- Cartwright, Dorwin and Alvin Zander. Group Dynamics. 3rd. ed., New York, Harper and Row Publishers, 1968. 530 p.
- Deighton, Lee C. "Small Group Instruction," The Encyclopedia of Education. New York, The Macmillan Company and Free Press, 1971.
- Durschmidt, Barbara J. "Self-Actualization and the Human Potential Group Process in a Community College," Dissertation Abstracts International. 38 : 3953-A, January, 1978.
- Gulley, Halbert E. Discussion, Conference and Group Process. New York, Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1960. 388 p.
- Harrower, M.R. "Social Status and the Moral Development of the Child," British Journal of Educational Psychology. 1 : 75 - 95, 1964.
- Murlock, H.B. Child Development. New York, McGraw-Hill Book Company, Inc., 1956. 703 p.
- Jersild, A.T. Child Development. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice-Hall, Inc., 1968. 610 p.
- Kemp, C. Cratton. Perspectives on the Group Process. Boston, Houghton, Mifflin, 1964. 398 p.
- Kohlberg, L. "Development of Moral Character and Moral Ideology," in Review of Child Development Research. 1 : 393 - 432, edited by M.L. Hoffman and L.W. Hoffman, Hartford, Connecticut, Connecticut Printers, Inc., 1964.
- _____. "Stage and Sequence : The Cognitive Development Approach to Socialization," in Handbook of Socialization Theory and Research. p. 347 - 430, edited by D.A. Goslin, Chicago, Rand McNally and Company, 1969.
- Lex, James Joseph. "Attitude Change to Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamics," Dissertation Abstracts International. 33 : 6093-A, May, 1973.

- Loeser, L.H. "Some Aspect of Group Dynamics," International Journal of Group Psychotherapy. 1 : 5 - 19, 1957.
- Miller, C.K., L. Zumoff and B. Stephens. "A Comparison of Reasoning Skills and Moral Judgement in Delinquent, Retarded and Normal Adolescents Girls," Journal of Psychology. 86 . 261 - 268, 1974.
- Piaget, J. The Moral Judgement of the Child. London, Harcourt, Brace, 1932.
- Rest, James R. "Moral Judgement Related to Characteristics," Unpublished Manuscripted University of Minisota. p. 17 - 18, 1976b.
- Shaw, Marvin E. "The Nature of Small Group," Group Dynamics : The Psychology of Small Group Behavior. New York, McGraw-Hill Book Company, 1971. 414 p.
- Stephens, W.B., C.K. Miller and J. McLaughlin. "The Development of Reasoning, Moral Judgement and Moral Conduct in Retarded and Normal," Research Granted RD-2382-P. Washington, D.C., Department of Health, Education and Welfare, May 1963.
- Thompson, G. Green. Child Psychology : Growth Trends in Psychological Adjustment. Boston, Houghton on Mifflin, 1952. 677 p.
- Treppa, Jerry A. and Lawrence Frike. "Effects of Marathon Group Experience," Journal of Counseling Psychology. 19 : 466 - 468, September, 1972.
- Wilson, Irwin A. "Change in Mean Level of Thinking in Grade I-8 Through of Interaction Analysis System Based on Bloom's Taxonomy," The Journal of Educational Research. 66(9) : 422, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
2. โปรแกรมการให้ข้อสังเกต
3. แบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

วัน เดือน ปี เวลา	กิจกรรม
16 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 1</u>
15.10 - 16.00 น.	ปะทะนิเทศ - ชี้แจงจุดประสงค์ของการเข้าร่วมกลุ่ม ประโยชน์ที่จะได้รับ บทบาทและหน้าที่ของผู้ดำเนินการและสมาชิก
18 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 2</u>
15.10 - 16.00 น.	การสร้างความคุ้นเคยและสร้างบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้น กระทำ กิจกรรมร่วมกัน
21 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 3</u>
15.10 - 16.00 น.	การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การรู้สึกรู้ว่าตนเองมีความสำคัญต่อกลุ่ม
23 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 4</u>
15.10 - 16.00 น.	การมองเห็นความสำคัญของความซื่อสัตย์
25 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 5</u>
15.10 - 16.00 น.	การรู้จักตนเองและมองเห็นคุณค่าของตนเอง
28 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 6</u>
15.10 - 16.00 น.	การสร้างชีวิตทรงตัวตนเอง
30 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 7</u>
15.10 - 16.00 น.	การสร้างความเป็นใจและไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน

วัน เดือน ปี เวลา	กิจกรรม
4 มกราคม 2525 15.10 - 16.00 น.	<u>ครั้งที่ 8</u> การสร้างการยอมรับการกระทำของตนเอง
6 มกราคม 2525 15.10 - 16.00 น.	<u>ครั้งที่ 9</u> สร้างนิสัยในการประกอบอาชีพที่สุจริต ซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่
8 มกราคม 2525 15.10 - 16.00 น.	<u>ครั้งที่ 10</u> คุณค่าของการตรงต่อเวลา
11 มกราคม 2525 15.10 - 16.00 น.	<u>ครั้งที่ 11</u> การสร้างความรู้รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
13 มกราคม 2525 15.10 - 16.00 น.	<u>ครั้งที่ 12</u> สร้างนิสัยแบ่งปัน เห็นอกเห็นใจกัน
15 มกราคม 2525 15.10 - 16.00 น.	<u>ครั้งที่ 13</u> สร้างนิสัยไม่เอาเปรียบ ไม่หลอกลวง
18 มกราคม 2525 15.10 - 16.00 น.	<u>ครั้งที่ 14</u> การสร้างความรู้รับผิดชอบต่อหน้าที่
20 มกราคม 2525 15.10 - 16.00 น.	<u>ครั้งที่ 15</u> ฝึกความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น
22 มกราคม 2525 15.10 - 16.00 น.	<u>ครั้งที่ 16</u> เสริมสร้างความรู้เข้าใจและคุณค่าความซื่อสัตย์

วัน เดือน ปี เวลา	กิจกรรม
25 มกราคม 2525	ครั้งที่ 17
15.10 - 16.00 น.	การฝึกฝนคดีที่ต่อต้านตนเองและผู้อื่น เปรียบสร้างภาพเข้าใจ เห็นใจ และ ช่วยเหลือกัน
26 มกราคม 2525	ครั้งที่ 18
15.10 - 16.00 น.	ปัจฉิมนิเทศ

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย	: เพื่อให้สมาชิกเข้าใจถึงระเบียบวิธีการและความมุ่งหมายในการเข้ากลุ่มร่วมกัน
ขนาดของกลุ่ม	: 14 คน
เวลา	: 50 นาที
สถานที่	: ห้องเรียน
อุปกรณ์	: โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิก
วิธีการ	: 1. ผู้ดำเนินการนั่งเป็นวงกลม 2. ผู้ดำเนินการแจกโปรแกรมการฝึกแก่สมาชิกทุกคน 3. ผู้ดำเนินการชี้แจง อธิบายรายละเอียด ตลอดจนการปฏิบัติในการทำกลุ่มร่วมกัน 4. สมาชิกซักถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ จากนั้นผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุปเพื่อความเข้าใจร่วมกัน 5. ปิดการปฐมนิเทศ

ครั้งที่ 2 การสร้างความคุ้นเคย

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยในหมู่สมาชิก และสร้างบรรยากาศในการเข้าร่วมกลุ่มให้สมาชิกมีความรู้สึกเป็นกันเอง
2. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้นที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : 1. แนะนำชื่อสมาชิก
2. กิจกรรมเปิดใจ
- อุปกรณ์ : 1. กระดาษเขียนชื่อดอกไม้สีฟ้า 1 กุ๊ จำนวนเท่ากับสมาชิกในกลุ่มดอกไม้แต่ละคู่จะไม่ซ้ำกัน
2. เข็มหมุด
- วิธีการ : แนะนำชื่อสมาชิก
1. ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม
2. ให้สมาชิกแต่ละคนแนะนำชื่อ นามสกุล และสิ่งที่ตนเองชอบมากที่สุด 1 อย่าง ผู้ดำเนินกิจกรรม เน้นให้สมาชิกพยายามจำชื่อและสิ่งที่เพื่อนชอบให้ได้มากที่สุด
3. หลังจากที่ได้แนะนำชื่อแล้ว ผู้ดำเนินกิจกรรมก็จะสรุปอีกครั้งหนึ่ง
- : กิจกรรมเปิดใจ
1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกชื่อดอกไม้ที่เป็นคู่แก่สมาชิก โดยให้แต่ละคนมีหนึ่งชื่อเท่านั้น และให้ไปหากคนที่มีชื่อดอกไม้เหมือนกับตน
2. เมื่อพบคู่ของตนแล้ว ให้นั่งคุยกับคู่ของตนห้านาที เรื่องที่คุย คือ ให้เขารู้จักเราในสิ่งที่เขาไม่รู้สัก
3. ให้สมาชิกกลับมา นั่งเป็นวงกลม ให้แต่ละคู่รายงานถึงสิ่งที่ตนได้รับทราบจากเพื่อน
4. ผู้ดำเนินกิจกรรมและสมาชิกช่วยกันอภิปราย สรุปถึงสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 3 การสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่ม

- จุดมุ่งหมาย :
1. เพื่อให้สมาชิกเกิดความเชื่อมั่น ความอบอุ่นใจ มีการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม
 2. เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : ภาพ 2 ภาพ (ภาพจะถ่วงไม่พ่วงกัน)
- วิธีการ :
1. แบ่งสมาชิกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ให้นั่งห่างกันพอสมควร
 2. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันแต่งเรื่องขึ้นเรื่องหนึ่งโดยทราให้รูปภาพ 1 ภาพ และพูดเล่าต่อ ๆ กันไปที่ละตอน ตอนละก็ประโยคก็ได้ เริ่มต้นที่คนใดก่อนก็ได้ ให้เขียนไปทางขวา ในเรื่องแรกนี้ให้เล่าจบภายใน 3 รอบ
 3. เมื่อทั้งสองกลุ่มเล่าเรื่องแรกจบแล้ว ให้ตั้งตัวแทนกลุ่มละหนึ่งคนออกมาเล่าเรื่องในกลุ่มของตนให้ทุกคนฟังสักเรื่องหนึ่ง
 4. ผู้ดำเนินกรตามความรู้สึกของสมาชิกและสมาชิกช่วยกันอภิปราย สรุปถึงผลที่ได้จากกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 4 การมองเห็นความสำคัญของความซื่อสัตย์

- จุดมุ่งหมาย :
1. เพื่อให้ผู้มาชิกตระหนักถึงคุณค่าของความซื่อสัตย์
 2. เพื่อให้ผู้มาชิกพิจารณาสิ่งต่าง ๆ หลายด้านในอีกทาง โดยเฉพาะทางที่เป็นประโยชน์และดีงาม
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : กระดาษเปล่าขนาด 8 × 11 นิ้ว พร้อมดินสอ
- วิธีการ :
1. ให้ผู้มาชิกนั่งเป็นวงกลม
 2. ผู้ดำเนินการแจกกระดาษและดินสอให้ผู้มาชิก พร้อมกับตั้งคำถาม "ความซื่อสัตย์คืออะไร" โดยให้ผู้มาชิกตอบคำถามในกระดาษคนละหนึ่งข้อ เมื่อครบแล้วผู้ดำเนินการก็ให้ผู้มาชิกแต่ละคนอ่านคำตอบของตน ผู้ดำเนินการและผู้มาชิกก็จะเป็นผู้ช่วยกันสรุปและอภิปรายในหัวข้อนี้

ครั้งที่ 5 การรู้จักตนเองและมองเห็นคุณค่าของตนเอง

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อให้สมาชิกได้รู้จักตนเองทั้งในข้อดีและข้อบกพร่อง
2. เพื่อให้สมาชิกมองเห็นตนเองว่าเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง มองตนเองตรงตามความจริง ยอมรับในความเป็นคนคนหนึ่งซึ่งอาจแตกต่างไปจากคนอื่นบ้าง
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : ช่องความดีและช่องความบกพร่อง
- อุปกรณ์ : 1. ช่องจดหมาย จำนวน 28 ช่อง
2. กระดาษร่างคนละ 6 - 7 แผ่นเล็ก ๆ
- วิธีการ : กิจกรรมช่องความดีและช่องความบกพร่อง
1. ให้สมาชิกนั่งเป็นกลุ่มย่อย
 2. แจกช่องและกระดาษร่าง
 3. ให้แต่ละคนเขียนชื่อของตนเองอย่างชัดเจนบนช่อง
 4. ให้แต่ละคนนึกถึงความดีของตนเอง 3 อย่าง เขียนแล้วพับกระดาษใส่ไว้ในกระเป๋าซองตนก่อน
 5. ส่งช่องเปล่าที่มีชื่อของตนไปให้เพื่อนทางขวา เมื่อได้รับช่องจากเพื่อนทางขวามือของตนแล้ว ให้เขียนความดีของเพื่อนในเคาะกระดาษแล้วใส่ช่องผ่านช่องไปให้คนอื่น ๆ จนครบทุกคน
 6. เมื่อแต่ละคนในกลุ่มได้รับช่องของตัวเองกลับมา แล้วให้เปิดดูและเปรียบเทียบกับที่ตนเขียนไว้
 7. ในวิธีเดิมให้ให้หันกลับมาก เขียนความบกพร่องของตนจบ
 8. ผู้ดำเนินกิจกรรมและสมาชิกช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 6 การสร้างชีวิตตรงต่อตนเอง

จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้สมาชิกมีความชีวิตตรงต่อตนเอง มีความละเอียดรอบคอบ ละอายต่อบาป
พูดแต่ความจริง ไม่คดโกง

ขนาดของกลุ่ม : 14 คน

เวลา : 50 นาที

สถานที่ : ห้องเรียน

กิจกรรมที่ใช้ : การร่วมบทบาทนิทานเรื่อง "ลุงใจคนซื่อ"

อุปกรณ์ : บทละคร และ ห่อเงิน

วิธีการ : 1. แบ่งสมาชิกออกเป็นสองกลุ่ม ให้กลุ่มแรกเป็นผู้ร่วมบทบาทในนิทาน และ
อีกกลุ่มเป็นผู้ดูและสังเกต
2. ให้สมาชิกกลุ่มแรกร่วมบทบาทที่แสดงตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง
3. ผู้ดำเนินการถามความรู้สึกของสมาชิกที่ดูว่ารู้สึกอย่างไร หลังจากที่ได้ดู
การร่วมบทบาทครั้งนี้

4. ผู้ดำเนินการและสมาชิกร่วมกันอภิปรายและสรุปผลที่ได้จากกิจกรรมนี้

หมายเหตุ : บทละครและผู้ร่วมบทบาท, ผู้ดำเนินการจะต้องนัดซ้อมให้เป็นอย่างดีแล้ว ถ้า
สามารถจะแต่งกายตามเนื้อเรื่องได้ก็จะดี

เนื้อเรื่องย่อ : ลุงใจคนซื่อ

ในกาลครั้งหนึ่ง มีพ่อค้าคนหนึ่งชื่อ โกย เป็นคนที่ไม่มีความโลภแม้ คำขาย
เอากำไรมากเกินไป วันหนึ่งเจ้าแกโกยเดินทางไปเก็บเงินลูกหนี้ ขากลับ
แบหิ้วหีบและห่อเงินไว้บนรถถีบ ลุงใจยาวมา เป็นผู้เก็บห่อเงินได้นักกลับบ้าน
เจ้าแกโกยไปแจ้งความกับตำรวจว่าใครเก็บห่อเงินได้ และนำมาคืน จะให้เงิน
1,000 บาท ลุงใจนำมาคืน แต่เจ้าแกโกยอยากให้ลุงใจติดคุก เพราะไม่อยาก
เสียเงิน 1,000 บาท จึงบอกว่า แหวนในห่อเงินหายไป ตำรวจจับลุงใจส่งขึ้นศาล
ศาลเมื่อพิจารณาแล้วก็รู้ว่า เจ้าแกโกยคิดไม่ซื่อ จึงตัดสินให้ลุงใจได้ห่อนั้นไป

โดยให้เหตุผลว่า ห่อเงินที่เจ้าแก้วโกยหายไปมีแหวนด้วย แต่ห่อเงินห่อนี้ไม่มีแหวน
ดังนั้น ห่อเงินห่อนี้จึงมิใช่ของเจ้าแก้วโกย

บทละคร : ลงใจคนชื้อ

ฉากที่ 1 เป็นฉากร้านขายของชำ ซึ่งมีของขายเพียงเล็กน้อย มีเจ้าแก้วโกยเป็นเจ้าของร้าน
นิสัยของเจ้าแก้วโกย เป็นคนที่ขายของที่ขบแอกำไรมาก ๆ โดยไม่คำนึงถึง
คนยากจน ใครจะต่อหรือเลือกของไม่ได้

เจ้าแก้วโกย อ้าว! ไอ้แกละมาซื้ออะไร

ไอ้แกละ ซื้อผงซักฟอกห่อหนึ่ง

เจ้าแก้วโกย หกสลึง

ไอ้แกละ เจ้าแก้วขายกันบาทเดียวเท่านั้น

เจ้าแก้วโกย ก็อีวจะขายหกสลึง เจ้าจะซื้อหรือไม่ละ

ไอ้แกละ ช้อสิ ไม่ซื้อแล้วจะไปซื้อที่ไหน มีอยู่ร้านเดียวเท่านั้นแหละ

ฉากที่ 2 บนขบวนรถไฟ เจ้าแก้วโกยนั่งเก้าอี้ตัวหนึ่งและมีห่อกระดาษวางอยู่ข้างตัว (ห่อนั้น
เป็นห่อเงิน หลังจากเจ้าแก้วโกยไปเก็บเงินลูกหนี้มาแล้ว) ด้านหน้าเจ้าแก้วมี
ลูกแก่ ๆ คนหนึ่งนั่งอยู่ ทั้งเจ้าแก้วและลูกชำนานต่างก็นั่งหลับ พอได้ยินเสียงหวด
รถไฟ เจ้าแก้วก็สะดุ้งตกใจตื่น รีบลุกไปจากเก้าอี้ที่นั่ง โดยลืมห่อกระดาษไปด้วย
รถไฟแล่นต่อไป พอได้ยินเสียงหวดอีกครั้งลูกใจก็ตื่น แก้มองเห็นห่อกระดาษ
ลูกใจมองเหลียวซ้ายแลขวา ไม่เห็นใคร แกล้งเดินไปหยิบห่อกระดาษ และ
ลงจากรถไฟ

ฉากที่ 3 เจ้าแก้วโกยพอลงจากรถไฟก็ตกใจเพราะลืมห่อเงินไว้

เจ้าแก้วโกย โอ้หยา! ชี้แล้ว! ช่วยด้วย เงินหาย จ้าแล้วเจ้าแก้วโกยก็วิ่งไปหาตำรวจที่ป้อมยาม

เจ้าแก้วโกย คุณตำรวจ คุณตำรวจ ๆ ช่วยด้วย ผมลืมเงินไว้บนรถไฟ

ตำรวจ ใจเย็น ๆ ค่อย ๆ พูดก็ได้ ฟังไม่รู้เรื่อง

เจ้าแก๊ว (ก๊วยน้ำลาย) ผงสีห่อเงินเอาไว้นบนรไฟ คุงตำรวจช่วยประกาศด้วย ถ้าใคร
เอามาคืน ผงจะมอบเงินให้ 1 พันบาท

ฉากที่ 4
ตำรวจ ลุงใจเดินมาพร้อมกับห่อเงินมาหาตำรวจ เจ้าแก๊วกำลังยืนอยู่กับตำรวจ
นี่ไง เจ้าแก๊ว ลุงใจนี่แหละเป็นคนเก็บเงินของเจ้าแก๊วได้ และแกก็เอามาคืน
แกเป็นคนดีนะ

เจ้าแก๊ว ไหน ๆ เอาห่อเงินของผงมาดูซิ
ว่าแล้วเจ้าแก๊วก็แกะห่อเงินดู แล้วทำท่าคิดนิดหนึ่ง ซึ่งร้องว่า โอ๊ยยา! ตายละ!
เงินนะอยู่ครบ แต่แหวนหายไป จึงหันไปหาลุงใจ แล้วพูดว่า แกละ ตาลุง แกเอา
แหวนฉันไป เอามาคืนเสียดี ๆ ไม่งั้นจะให้คุงตำรวจสืบเอาเข้าคุกซะเลย

ลุงใจ (ทำท่าตกใจ) โอ๊ย! ตายละ คุงตำรวจครับ ผมเห็นห่อเงินนี้บนรไฟ ผมมองไป
ไม่มีเจ้าของ ผมเลยนำกลับกลับบ้านเปิดดูพบแต่เงิน ไม่มีแหวนเลยครับ

เจ้าแก๊ว สืบมันเลยครับ คุงตำรวจ มันขโมยแหวนผม

ตำรวจ (นำกุญแจมือใส่ลุงใจ) แล้วพูดว่า "ผมขอโทษนะครับลุง เจ้าแก๊วขอหาผมก็ต้องสืบลุง
ตามหน้าที่ แต่คำกล่าวต้องให้ความยุติธรรมแก่ลุง"

ลุงใจ (ยื่นมือให้ตำรวจใส่กุญแจมือ เดินคอตก และบ่นว่า "ผมอุตส่าห์เป็นพลเมืองดี แต่
ทำไมจึงทำกับผมอย่างนี้"

ฉากที่ 5 ที่ศาล มีผู้พิพากษา นั่งอยู่บนบัลลังก์ มีเจ้าแก๊วเป็นโจทก์ และลุงใจเป็นจำเลย

เจ้าแก๊ว ศาลที่เคารพ อ้ายนี่แหละเอาห่อเงินของผมไป แล้วขโมยแหวนของผมไปด้วย
เอามันเข้าคุกเลย

ศาล เจ้าแก๊ว เบบ่า ๆ หน้อย ศาลรู้เรื่องแล้ว ขอซักถามจำเลยก่อน

ศาล ลุงใจ ลุงใจเก็บเงินได้ที่ไหน

ลุงใจ บนรไฟครับผม

ศาล ในห่อเงินมีอะไรบ้าง

ลุงใจ มีเงินอย่างเคียวครับผม มีเงินเยอะเยอะเลยครับผม แต่ผมไม่ได้นับครับ

เจ้าแก้วโกย หนึ่งใจ เห็นไหม ๆ มันขโมยของผม
 คำล เจ็บ ๆ หน่อยได้ไหม ถ้าเสียงดังจะไม่ตัดสินใจไหนะ
 คำล เจ้าแก้ว ห่อเงินของ เจ้าแก้วที่ลืมนะ มีอะไรอยู่บ้าง
 เจ้าแก้วโกย มีเงินและแหวนอย่างสวยงามหนึ่ง ราคาแพงด้วย
 คำล เอาละ ๆ เจ้าแก้ว แต่ที่ลุงใจแกบอกว่า ห่อเงินที่แกเจอนะ ไม่มีแหวน อย่างนั้น
 ก็สรุปได้ว่า ห่อเงินที่มีแหวนของ เจ้าแก้วหายไป ก็ต้องไม่ใช่ห่อนี้ เพราะห่อนี้
 ไม่มีแหวนดังนั้น ห่อเงินนี้ขอมอบให้กับลุงใจ ผู้มีความซื่อสัตย์ คำลขอปิดการพิจารณา

ตัวละคร : 1. เจ้าแก้วโกย
 2. ลุงใจ
 3. ตำรวจ
 4. ผู้พิพากษา
 5. ไอ้แก่ละ

ครั้งที่ 7 การสร้างความเห็นใจ และไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้สมาชิกรู้สึกการไม่เอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่ทุจริต
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : เกมเศรษฐี
- อุปกรณ์ : 1. เหรียญบาท
2. เหรียญ 50 สตางค์
3. เหรียญ 25 สตางค์
- วิธีการ : 1. ผู้ดำเนินการต้องเตรียมเหรียญบาท เหรียญ 50 สตางค์ และเหรียญ 25 สตางค์ ไว้ล่วงหน้าดังนี้ (สำหรับสมาชิก 14 คน)
- เหรียญ 1 บาท คนละ 3 อัน
- เหรียญ 50 สตางค์ คนละ 4 อัน
- เหรียญ 25 สตางค์ คนละ 8 อัน
2. ผู้ดำเนินการหาผู้ช่วยสัก 2 - 3 คน โดยให้คนที่ 1 ช่วยแจกเหรียญบาท คนที่ 2 แจกเหรียญ 50 สตางค์ และคนที่ 3 แจกเหรียญ 25 สตางค์
3. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกแต่ละคนแลกเหรียญกับคนอื่น ๆ ในการแลกเหรียญนี้ ให้ถามเหรียญอะไรก็ได้ไว้ในมือ (แต่ห้ามโกงหรือหลอกกัน) อยากจะแลกกับใครก็เดินไปหาคนนั้น จะสับมือกันได้ก็ได้ คุยกันนิดหน่อยแล้วก็แลกเหรียญกัน การแลกที่ละเหรียญเพื่อจะได้มีโอกาสสังสรรค์กัน
4. หลังจากผู้ดำเนินการเห็นว่าสมควรแก่เวลา (ประมาณ 15 นาที) ก็ให้สมาชิกกลับไปของตน ผู้ดำเนินการจะให้ทุกคนนับเงินของตนว่าได้เงินมากและน้อย
5. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันอภิปรายและสรุปผลที่ได้ในกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 8 การสร้างการยอมรับการกระทำของตนเอง

- จุดมุ่งหมาย :
1. เพื่อฝึกให้สมาชิกมีความเชื่อสัจย์ต่อตนเอง รู้จักการยอมรับการกระทำของตนเอง
 2. เพื่อฝึกให้สมาชิกเป็นคนที่มีความกล้าหาญ ใจเข้มแข็ง ใจบริสุทธิ์หนักแน่น รักเกียรติยศ ชื่อเสียง ไม่เห็นแก่ตัว
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : วงดนตรีพิเศษ
- วิธีการ :
1. ให้สมาชิกทุกคนเป็นนักดนตรี และจำนวนนักดนตรีมีเท่ากับเครื่องดนตรี (เพราะนักดนตรีนั้นเองที่สมมติเป็นเครื่องดนตรีด้วย) ให้สมาชิกเลือกสมาชิกคนหนึ่งเป็นหัวหน้าหรือผู้กำกับวงสักคนหนึ่ง
 - เครื่องดนตรีที่รู้จักกันแพร่หลาย ได้แก่ แตร ปี ไวโอลิน กีตาร์ เปียโน กลอง ซอ อู่อู๋ ซอด้วง ระนาด ฉะเอ๋ว ขลุ่ย เป็นต้น
 2. สมาชิกซึ่งทำหน้าที่เป็นนักดนตรี ทุกคนจะต้องทำหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง เช่น คนเล่นไวโอลินก็สีไวโอลิน คนเป่าแตรก็ตีวงเป่าแตรจนแก้วโปง คนเป่าซอก็ต้องคาบซอและเป่า-ตีกัน ฯลฯ นักดนตรีทุกคนทำท่าเหมือนเล่นดนตรีอยู่จริง ๆ
 3. เมื่อผู้กำกับวงให้สัญญาณเริ่มบรรเลง ทุกคนก็เริ่มบรรเลงพร้อมกัน เพื่อหยุดให้จังหวะและลดสัญญาณให้หยุดบรรเลง ทุกคนก็ต้องหยุดพร้อมกัน ถ้าผู้กำกับวงให้สัญญาณว่าต้องเล่นเร็ว ๆ ทุกคนก็ต้องเล่นเร็ว ๆ เช่นนี้ ถ้าหากว่านักดนตรีคนใดไม่ทำตามบรรทัดฐานที่ผู้กำกับวงบอกได้ หรือปฏิบัติไม่พร้อมเพรียงเป็นเหตุให้เสียงเพี้ยน ก็ต้องถูกออกจากวง
 4. เมื่อเห็นเวลาสมควร ผู้ดำเนินการ จึงให้สมาชิกประเมินผลและสรุปผลที่ได้จากกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 9 สร้างนิสัยในการประกอบอาชีพที่สุจริต ข้อสัณยต์หน้าที

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อฝึกให้สมาชิกรู้จักการประกอบอาชีพที่สุจริตและข้อสัณยต์หน้าที มีความ
อดสาหะ อดทน
- ขนาดของกลุม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : เล่านิทานเรื่อง "ประวัติปาตองโก"
- วิธีการ : 1. ให้สมาชิกนึ่งเป็นวงกลม
2. ผู้ดำเนินการเล่านิทานเรื่อง "ประวัติปาตองโก"
3. เมื่อเล่านจบ ผู้ดำเนินการให้สมาชิกสรุปถึงความสำคัญของนิทาน และสิ่งที่ได้
จากกิจกรรมนี้
- หมายเหตุ : เนื้อเรื่อง

ประวัติปาตองโก

ในสมัยพระเจ้าอองฮั่นจง มีชายคนหนึ่งชื่อ จักอูย เมื่อยังเป็นเด็กแม่ของเขาได้ลักกวางหลัง
จักอูยเป็นถาษาถึงว่า "จัน ตง ป้อ กิก" แปลว่า ให้รับใช้ประเทศชาติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
แม้หัวจะตายก็อย่าได้เสียตายชีวิตเลย เมื่อจักอูยโตเป็นหนุ่ม ก็เข้ารับราชการเป็นทหาร รับใช้ชาติ
บ้านเมืองด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและอดสาหะ จนได้เลื่อนยศขึ้นเป็นเจ้าตบ

ครั้งหนึ่งเมื่อฮวนให้กิมจัดตืดเป็นแม่ทัพยกทัพเข้าโจมตีประเทศจีน พระเจ้าอองฮั่นจง
จึงแต่งตั้งให้จักอูยเป็นแม่ทัพให้ออกไปปราบกบฏเมืองฮวน ด้วยความสามารถของจักอูย จึงสามารถ
ตรึงหัวฮวนฮั่นมหาจักราชให้หยุดกับที่ ไม่อาจมาถึงเมืองหลวงได้

ฝ่ายกิมจัดตืดแม่ทัพฝ่ายฮวน เห็นว่าไม่สามารถใช้กำลังบุกประเทศจีนได้ เพราะจักอูยเป็น
แม่ทัพที่เข้มแข็ง จึงคิดกลอุบายที่จะให้จักอูยออกจากตำแหน่งแม่ทัพ กิมจัดตืดสืบได้ความว่า ภายใน
เมืองหลวงนั้น ฮวนหาฝ่ายการปกครองตกอยู่ในมือของฮิงโกวฮั่นมาตย์ผู้ใหญ่คนหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจวาสนา

ขึ้นมาได้เพราะมีลูกสาวช่วยเป็นพระสัณของพระเจ้าอ๋องย่นลง กับจิตต์คุนลี่ของฮิงโกว ว่าชอบเงินมากกว่าสิ่งใดในโลก จึงมอบสิ่งตนเองของก้านไปให้ แล้วบอกให้ฮิงโกวหาทางเรียกจ๊กฮุยเข้ามา เมืองหลวงหรือหาทางกำจัดเสียให้ได้ ถ้าทำได้สำเร็จก็จะได้ยศใหญ่ ภรรยาของฮิงโกวจึงออกอุบายให้ลูกสาวช่วยเพื่อพูดพระเจ้าย่นลงให้ออกพระกระแสรับสั่ง เรียกตัวจ๊กฮุยจากแนวหน้า

พระเจ้าย่นลงกำลังลุ่มหลงลูกสาวของฮิงโกว เมื่อนางทูลขอให้ประทับตราหยกลงในพระกระแสร่องใดก็ทำตามใจนาง โดยไม่ทรงสงสัยเลยว่านี่เรื่องเรียกตัวจ๊กฮุยเข้ามา เมืองหลวงรวมอยู่ด้วยฉบับหนึ่ง

ฝ่ายจ๊กฮุยเมื่อเห็นพระกระแสรับสั่ง เรียกตัวเข้า เมื่อในตอนที่ถือกำสั่งหัวพันอยู่เช่นนั้นก็แปลกใจ แต่โดยที่เขาคือคนซื่อ เมื่อเป็นพระบรมราชโองการก็จำต้องปฏิบัติตาม จ๊กฮุยจึงมุ่งตรงเข้าเมืองหลวงทันที ฮิงโกวจึงเห็นทูลว่า "ขอให้ทรงพิจารณาเถิดว่า จ๊กฮุยเอาใจรักในพ่อพวกฮวนเพียงใด พอรับสินบนพวกฮวนก็แก้งะไปมาหลักฐานทุกอย่างข้าพระพุทธเจ้ามีอยู่ทั้งนี้พระเจ้าย่นลง" "ข้าเจ้าใจว่าอย่างไร"

พระเจ้าย่นลงทรงนึกว่าเป็นจริง จึงตรัสถามจ๊กฮุยว่า "เจ้าหน่พวกฮวนมาจนถึงจะให้ข้าเจ้าใจว่าอย่างไร"

จ๊กฮุยจึงต้องอธิบาย แม้จะอ้างเหตุผลอย่างใดก็เสียงไม่ขึ้น จ๊กฮุยพูดพลางก็สั่งต้องเสียหัวให้ฮิงโกวผู้รักเงินมากกว่าชาติ ข้าราชการประหารชีวิตจ๊กฮุย เป็นที่เล้าโลมของฮวนขึ้นทั้งประเทศ เพราะทุกคนทราบถึงจ๊กฮุยเป็นผู้รักชาติและซื่อสัตย์ต่อราชวงศ์เพียงใด ประชาชนต่างพากันฉาบแ้งฮิงโกว โดยการเอาแป้งหมี่มาปั้นเป็นรูปฮิงโกวกับภรรยา แล้วเอาลงทอดในน้ำมันร้อน ๆ พร้อมกับสาปแช่งให้คนทั้งสองตกนรกกระทะทองแดง เมื่อแป้งสุกแล้วก็ยังเอาขึ้นมาทอดกินเสียให้หายแค้นอีกด้วยเหตุนี้จึงเรียกแป้งทอดนี้ว่า ฮิวจกโกว คำว่า ฮิว แปลว่าน้ำมัน ฉา แปลว่าทอด โกว ก็คือ ชื่อของฮิงโกว อาณาเขตยี่สิบสี่ ฮิวจกโกวในชั้นแรกนั้นทำเพื่อสาปแช่งฮิงโกวและภรรยาก็จริง แต่เมื่อได้ลองชิมแล้ว รู้ดีกว่าอร่อยดี จึงมีผู้ทำสืบมา ต่อมาภายหลังจึงเรียกฮิวจกโกวเป็นปากท้อง

หลังแผ่นดินพระเจ้าย่นลงแล้ว ฮวนเมืองย่งลิวได้สร้างกองขุ่ยส่งกำลังขึ้นเป็นที่ระสีก ถึงคุณความดี และการซื่อสัตย์ของขุนพลจ๊กฮุย ขุนขุ่ยให้เป็นที่เคารพสักการะของฮวนขึ้นมาจนถึงปัจจุบันนี้

ครั้งที่ 10 คุณค่าของการตรงต่อเวลา

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อฝึกให้สมาชิกรู้จักการตรงต่อเวลา ไม่ประมาท
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : นิทานเรื่อง "คุณค่าของการตรงต่อเวลา"
- วิธีการ : 1. ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม
2. ผู้ดำเนินกรเล่านิทานเรื่อง "คุณค่าของการตรงต่อเวลา" ให้สมาชิกฟัง
3. เมื่อเล่าจบผู้ดำเนินกรให้สมาชิกสรุปถึงความสำคัญของนิทาน และสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้
- หมายเหตุ : เนื้อเรื่อง

คุณค่าของการตรงต่อเวลา

ในสมัยโบราณมีกษัตริย์พระองค์หนึ่งทรงเป็นผู้มีพระปรีชาสามารถ ปกครองบ้านเมืองให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข แต่เมืองนี้มีทำเลไม่เหมาะสม อาจถูกข้าศึกุกรานได้ง่าย พระองค์จึงมีรับสั่งให้มหาอำมาตย์และอัครมหาเสนาบดีออกไปเลือกหาชัยภูมิที่เหมาะสมสำหรับสร้างเมืองใหม่ เมื่อเลือกได้แล้ว พระองค์จึงตรัสสั่งให้เสนาไปช่วยกันปราบปรามแคว้นทางพื้นที่ให้เรียบร้อย เสร็จแล้วพระราชดำรัสสั่งให้นักปราชญ์ราชครูและพระโหราธิบดีหาฤกษ์ เพื่อจะได้ประกอบพิธีฝังเสาหลักเมืองให้เป็นสิริมงคลต่อไป พระราชครูและพระโหราธิบดีคำนวณฤกษ์ยามนาทิจแล้ว ก็กราบทูลเวลาให้ทรงทราบพร้อมกับทูลว่า "ตามตำรากล่าวว่า เวลานั้นเป็นมหาอุดมฤกษ์ สิ่งใดที่ได้ปลูกฝังหรือสร้างลงในยามนี้ สิ่งนั้นจักเป็นทองแท้ทั้งสิ้น"

พระราชาธิบดีทรงปลื้มปิติยิ่งนัก ตรัสว่า "ดีแล้ว ถ้าเช่นนั้นให้ท่านเป็นผู้กำหนดฤกษ์ เมื่อได้เวลาให้ประโคมฆ้อง กลอง แตรสังข์ขึ้น เพื่อเสนาข้าราชการจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องตาม

เวลาที่กำหนดไว้" อัครมหาเสนาบดีรับพระราชโองการ แล้วกลับไปจัดเตรียมสิ่งงาน เนื่องจากบรรดาช่าง บรรดาคนงานยังไม่พร้อม ดังนั้นการดำเนินงานจึงขลุกขลักล่าช้า พอถึงฤกษ์ที่กำหนด พระโหราธิบดีก็ประโคมฆ้องกลอง ปรากฏว่าเหล่าช่างไม่สามารถทยอยเล้าหสักเมืองลงฝั่งได้ตามเวลา จนเวลาล่วงไปหลายนาที่ จึงสามารถทยอยเล้าลงฝั่งได้

ขณะนั้นมีหญิงม่ายคนหนึ่ง เมื่อนำได้ทราบเรื่องนี้มา นางอยากจะไปช่วยบ้าง แต่เนื่องจากนางเป็นคนยากจนไม่สามารถจะทำอย่างอื่นได้ นางจึงตัดสินใจขุดหลุมไว้รอบบ้าน เตรียมหาหน่อกล้วยไว้ครอบงำหลุม พอได้ยินเสียงฆ้องกลองประโคม นางรีบหยิบหน่อกล้วยลงปลูกในหลุมทุกหลุม กลับดินแล้วนางก็เฝ้ารดน้ำบำรุงรักษาอย่างดี ต้นกล้วยเหล่านั้นเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว นางได้ขยายพันธุ์ไปในไร่อีกมากมาย เก็บใบเก็บผลขายได้เงินทองจนสามารถตั้งตัวได้

วันเวลาล่วงไป นครนั้นเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว การค้าขายเจริญกว่าแต่ก่อน พระราชาเฝ้าดูเล้าหสักเมือง ว่าเมื่อไรจะกลายเป็นทองสักที เวลามานไปเล้าที่ฝั่งไว้ก็ไม่มีเปลี่ยนแปลง พระองค์จึงตรัสถามพระโหราธิบดี พระโหราธิบดีกราบบังคมทูลว่า "พระราชาอย่าไม่หันเกล้า เวลาที่พนักงานเคลื่อนเล้าลงหลุมนั้น หากได้ลงทันตามกำหนดเวลาไม่ เล้าลงหลุมต่อเมื่ออุดมฤกษ์ผ่านไปแล้ว ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าแม้เล้าต้นนี้จะไม่เป็นทองคำ แต่มีผลให้นครของพระองค์เจริญรุ่งเรืองดังที่เห็นอยู่ขณะนี้พระเจ้าข้า"

พระราชาตรัสถามต่อไปว่า "ถ้าเช่นนั้นท่านทราบไหมว่า ในเวลาอุดมฤกษ์ที่กล่าวนี้ มีผู้ใดบ้างปฏิบัติตรงตามเวลา" พระโหราธิบดีจึงกราบทูลเรื่องหน่อกล้วยของหญิงม่าย พระราชาจึงเสด็จไปเฝ้ากล้วยของหญิงม่ายทันที เมื่อพระองค์ทอดพระเนตรเห็นไร่กล้วยที่กำลังเจริญเติบโต มีผลตก ยาวสุดลูกหูลูกตา ทำให้พระองค์พอพระทัยมาก ตรัสออกมาว่า "ผู้ที่ตรงต่อเวลา รู้จักใช้ปัญญาให้ถูกต้องกาลเทศะ ย่อมประสบความสำเร็จเป็นแน่แท้" เพื่อจะตอบแทนการปฏิบัติอย่างตรงเวลาของหญิงม่ายผู้นั้น พระราชาทรงพระราชทานที่ดินและทรัพย์สมบัติให้แก่หญิงม่ายเป็นอันมาก

ครั้งที่ 11 การสร้างความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : กิจกรรม "กิจกรรมเครื่องบิน"
- อุปกรณ์ : ไม้ยาวขนาด 5 × 8 ฟุต
- วิธีการ :
1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 2 หมู่ ๆ ละ 7 คน
 2. ให้สมาชิกแต่ละหมู่เป็นรูปเครื่องบิน คือส่วนหัว ปีก ลำตัว และหาง โดยมีวิธีดังนี้ คือ คนที่เป็นหัวยืนกลาง 1 คน ปีก 4 คน ลำตัว 1 คน และหาง 1 คน
 3. ปีกเครื่องบินใช้ไม้ยาวจับด้วยมือข้างละ 2 คน ทั้ง 4 คนยืนแบบเรียงหน้ากระดาน คนที่เป็นหัวยืนกลาง อยู่ข้างหน้าคนที่ปีก คนที่เป็นหางจับเอื้อมขัดคนที่ปีกด้านหลัง
 4. เมื่อได้สัญญาณเริ่มเล่น ให้เครื่องบินเริ่มเคลื่อนที่ไปข้างหน้า โดยเริ่มต้นตั้งแต่เส้นเริ่มไปจนถึงเส้นชัย ระยะ 10 - 20 ฟุต
 5. เครื่องบินใดถึงเส้นชัยก่อนโดยไม่มีส่วนไหนขาด คือภายในกลุ่มไม่แยกกันเป็นลักษณะเดิมที่เริ่มต้นจนถึงเส้นชัย
 6. เมื่อเล่นเสร็จแล้ว ผู้ดำเนินการจะให้สมาชิกสรุปผลที่ได้จากกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 12 สร้างนิสัยแบ่งปัน เห็นอกเห็นใจ

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อฝึกให้สมาชิกมีความซื่อสัตย์ ไม่โลภมาก รู้จักแบ่งปัน
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : นิทานเรื่อง "เด็กจมูกยาว"
- วิธีการ : 1. ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม
2. ผู้ดำเนินการเล่านิทานเรื่อง "เด็กจมูกยาว" ให้สมาชิกฟัง
3. เมื่อเล่าจบผู้ดำเนินการให้สมาชิกสรุปถึงความสำคัญของนิทาน และ
สิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้
- หมายเหตุ : เนื้อเรื่อง

เด็กจมูกยาว

กาลครั้งหนึ่ง มีครอบครัวชาวนาที่ยากจนครอบครัวหนึ่ง มีลูกชายสองคน คนที่ชื่อหยก คนน้องชื่อหยี เขาอาศัยอยู่ในบ้านพังโยโย่หลังหนึ่ง

วันหนึ่ง พ่อและแม่ของหยกและหยี บอกกับเด็กทั้งสองว่า "พ่อกับแม่ยากจนมากนะลูก ไม่มีอาหารจะให้ลูกกิน พ่อกับแม่จึงอยากให้ลูกออกไปเมธิโยโชค เพื่อจะโชคได้ร่ำรวยกับเขาบ้าง" สองคนที่น้องจึงรู้ว่าลาพ่อแม่ออกไปเมธิโยโชค หยกที่ขายได้ถุงเงินยังมีอยู่เพียงเล็กน้อยเดินหน้าหน้าหยีน้องขายได้ถุงเงินเสื้อผ้าเดินตามหลัง พี่น้องคู่นี้มีนิสัยต่างกันมาก หยกเป็นเด็กโอบอ้อมอารี มีใจกตัญญู ส่วนหยีเป็นเด็กเห็นแก่ตัว โลภมากและขี้อิจฉา หยียอยากได้ถุงเงินเป็นของตนเองเสีย จึงเดินคิดไปตลอดทางว่าทำอย่างไรจึงจะได้ถุงเงินทั้งหมดมาเป็นของตน หยีจึงขอแลกถุงเงินผ้ากับถุงเงินของหยก เมื่อหยีได้ถุงเงินแล้ว เด็กชายก็แกล้งทำเป็นปวดท้องบ้าง เมื่อหยกพาไปหาหมอหยกจึงให้น้องชายนั่งพัก แล้วตัวเองเดินไปหาน้ำมาให้น้องดื่ม เมื่อหยกกลับมาอีกครั้ง หยีก็หายตัวไปพร้อมกับถุงเงินเสียแล้ว หยกคิดว่าน้องชายเดินตามหาตนจนหลงทาง เขาจึงเดินตามหาน้องชายไปจนถึงศาลเจ้าแห่งหนึ่ง ด้วยความอ่อนเพลีย หยกจึงหลับไป

ศาลเจ้าแห่งนี้มีเทวดาสั่งอยู่หลายองค์ ขณะที่หยกหลับไปนั้น เทวดากำสั่งชุดด้วยกันเสียงพูดของเทวดาทำให้หยกตกใจตื่น หยกได้ยินเทวดาพูดกันถึงเรื่องไม้เท้าวิเศษที่สามารถเนรมิตอาหารได้ พอตื่นนอนเข้าหยกก็เห็นไม้เท้าวิเศษตั้งอยู่ที่โคนต้นไม้ หยกดีใจมากรีบนำไม้เท้าวิเศษกลับไปบ้าน แล้วเอาไม้เท้าวิเศษเนรมิตอาหาร พ่อและแม่ของหยกก็มีความสุขขึ้น

วันหนึ่งหยกเข้าไปซื้อของในเผื่อ เธอพบเด็กชอทานคนหนึ่ง หยกจำได้ว่าชอทานคนนั้นคือหยีน้องชายของเธอ หยีน้องให้พร้อมกับบอกพี่ชายว่า "ผมหลงทางกับพี่ในวันนั้นแล้วผมก็นำเงินไปลงทุนค้าขายแต่ก็ขาดทุนจนหมด ผมจึงต้องมาเป็นชอทานรับพี่" หยกได้ฟังก็ลงสารน้องชายมาก ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้ว หยีนำเงินจำนวนนั้นไปเล่นการพนันจนหมด หยกพาน้องชายกลับบ้าน แล้วเล่าเรื่องไม้เท้าวิเศษให้หยีน้องฟัง

เมื่อเด็กชายหยีน้องได้ฟังเรื่องราวจากพี่ชาย ก็อยากได้ไม้เท้าวิเศษบ้าง หยีน้องเดินทางไปยังศาลเจ้า แล้วทำเป็นนอนหลับอยู่ใกล้ ๆ ศาลเจ้า เทวดาที่ประจำอยู่ที่ศาลเจ้าพากันมองดูหยีน้องพูดว่า "เอ๊ะ นั่นเด็กชายหยีน้องชายของเด็กชายหยกที่เราได้ให้ไม้เท้าวิเศษเขาไป เด็กคนนี้มีนิสัยไม่ดี ไม่ซื่อสัตย์ โลกมาก เกเร แทนที่เราจะให้ไม้เท้า เราน่าจะส่งสอนให้เขารู้สำนึกเสียบ้าง" ว่าแล้วเทวดาก็เข้าไปดึงแขนของหยีน้อง หยีน้องเจ็บทั้งจิตใจ ร้องเสียงดังสิ้น แต่เทวดาก็ยังดึงแขนของหยีน้อง หยีน้องบ่นยาว บาว ยาวออกไปจนถึงหนึ่งเมตร พอเทวดาปล่อยมือ หยีน้องก็รีบวิ่งกลับบ้านไปบอกให้พ่อแม่และพี่ชายช่วย ทุกคนตกใจมากที่เห็นแขนของหยีน้องที่ยาวเหยียดยาวขอให้ไม้เท้าวิเศษช่วยทำให้แขนของหยีน้องมีขนาดเท่าเดิม แต่ไม้เท้าวิเศษไม่ยอมช่วย พี่ชายหยีน้องจึงต้องมีแขนที่งา เกือบจะเข่นั่นกล่อไป

นิทานจีน

ครั้งที่ 13 สร้างนิสัยไม่เอาเปรียบ ไม่หลอกลวง

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อฝึกให้สมาชิกรู้จักการไม่โลภ อยากได้ของคนอื่น ไม่คิดโกงหรือหลอกลวงเขากลับ ประกอบอาชีพในทางสุจริต
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : การสวมบทบาทนิทานเรื่อง "คนเลี้ยงม้า"
- อุปกรณ์ : บทละคร
- วิธีการ : 1. แบ่งสมาชิกออกเป็นสองกลุ่ม ให้กลุ่มแรกเป็นผู้สวมบทบาทในนิทาน และอีกกลุ่มเป็นผู้ดูและสังเกต
2. ให้สมาชิกกลุ่มแรกสวมบทบาทที่แสดงตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง
3. ผู้ดำเนินการถามความรู้สึกของสมาชิกที่ดูว่า รู้สึกอย่างไร หลังจากที่ได้ดูการสวมบทบาทครั้งนี้
4. ผู้ดำเนินการและสมาชิกร่วมกันอภิปราย และสรุปผลที่ได้จากกิจกรรมนี้
- หมายเหตุ : บทละครและผู้สวมบทบาท ผู้ดำเนินการจะต้องนัดซ้อมให้เป็นอย่างดีแล้ว ถ้าสามารถแต่งกายตามเนื้อเรื่องได้ก็จะดี
- เนื้อเรื่องย่อ : คนเลี้ยงม้าคนหนึ่ง เป็นคนโง่ เพราะขโมยอาหารม้า มีข้าวโพดเป็นต้นไปขายบ่อย ๆ แต่คนเลี้ยงม้าผู้นี้มีความดีอย่างหนึ่ง คือเขาดูแลม้าดีเยี่ยม ทุกคืนเขาจะแวะมาดูม้าไม่ให้น้ำกัดเท้า เขาหั่นหญ้าแห้งแถมให้ม้า และลงไปวิ่งเล่นออกกำลังกลางแจ้งทุกวัน และยึดล้างคอกม้าสะอาดดีมาก เรื่องนี้ใคร ๆ มาเห็นก็ชมเชยว่า เขาเป็นคนเลี้ยงม้าที่เอาจริง ๆ แต่ว่าม้าของเขาแม้จะดีสะอาดอย่างไรก็รูปร่างหน้าตาชู้ตเลื่อมจนในที่สุดคนเลี้ยงม้าก็พบว่า
- "ทำไมหนอ ม้าของเราถึงชู้ต ดูชู้ตเชียวอย่างนี้ มันน่าจะอ้วนท้วนแจ่มใสมาก ๆ เพราะเขาดูแลรักษามันอย่างดีที่สุกอย่างนี้"

ม้าจึงบอกว่า "ทำนองว่าโมยข้าวโพดของม้าไปขายซีละ จะให้สิ้นกินอาหารให้อิ่มมาก ๆ ทุกมื้อ แปรงชนไม่ต้องฝึกก็ยังได้ ไม่เป็นไรหรอกเพราะอาหารสำคัญกว่าแต่งตัว"

"แหม ม้าตัวนี้อวดจริง ๆ" คนเลี้ยงม้านึกในใจ แล้วตั้งแต่นั้น เขาก็ไม่ขโมยข้าวโพดของม้าไปขายอีกเลย เขาให้กินอาหารอิ่มทุกมื้อ เช่นนี้แล้วม้าก็อ้วนท้วน แข็งแรงขึ้นทุกวัน ในที่สุดคนเลี้ยงม้าก็ได้รางวัลจากเจ้านายฐานเอาใจใส่เลี้ยงม้าดีเยี่ยม

"นี่เป็นเพราะเราเลือกจุดคิด โกงม้าและใคร ๆ เราจึงตั้งใจทำงานดีจนเป็นผลดีและได้รับรางวัล" เขานึกในใจอย่างปลื้มใจ และเขามีปัญหาพอจะรู้สึกว่า เขาบໍ่ปลื้มใจในการทำงานดีของตัวเองมากกว่าปลื้มใจรางวัลแน่ ๆ

นิทานเรื่องนี้ให้คิดว่า

"ซื้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน"

บทละคร

- ฉากที่ 1 คนเลี้ยงม้าถือถุงแบกใส่หลังและกำลังคุยกับชายอีกคนหนึ่ง เพื่อจะรับซื้อข้าวโพดที่ตนขโมยของม้ามา
- คนเลี้ยงม้า ข้าวโพดคราวนี้ดีนะ ต้องให้ราคาดี ๆ หน่อยนะ
- พ่อค้า ก็ให้เท่าเดิมเท่าคราวที่แล้ว จะขายหรือไม่ละ
- คนเลี้ยงม้า ขายซี ๆ ไม่ขายก็ไม่มีเงินนะซี
- ฉากที่ 2 คนเลี้ยงม้ากำลังปิดขนาให้ม้าอยู่ ยี่งม้านั้นรูปร่างผอมไม่แข็งแรง
- คนเลี้ยงม้า เอ้อ ท้าไมนะ แปรงชนทุกวัน ๆ อาบน้ำทุกวัน ไม่เห็นอ้วนเลย ูบผอมลง ๆ ไม่ไหวแล้วม้าเรา
- ม้า ท้าไมนะ ก็เพราะว่าทำนเอาข้าวโพดของข้าไปขายนะสิ ถ้าจะให้ข้าอ้วนท้วนแข็งแรงก็ต้องให้ข้ากินเยอะ ๆ ซี ขนไม่ต้องแปรงทุกวันก็ได้ ขอให้ข้าอ้วนก็แล้วกัน

- ฉากที่ 3 คนเลี้ยงม้ากำลังปิดขนให้ม้าอยู่ ซึ่งม้าตัวนี้จะเป็นม้าที่อ้วนท้วนแข็งแรง เพราะ
หลังจากนั้นคนเลี้ยงม้าก็จะให้ข้าวโพดและอาหารม้ามาก ๆ ทุกวัน
- คนเลี้ยงม้า นี่นะนี่ ถ้าไม่เป็นเพราะเจ้าเต๋อน เราไม่ให้ขโมยข้าวโพดไปขายแล้ว
เจ้าก็จะไม่อ้วนเท่านี้ และเราก็จะไม่ได้รับรางวัลอย่างมากมายเท่านี้ ก็เพราะ
เจ้าที่เดียวที่ทำให้เราได้รับรางวัลยกย่อง เงินทองมากมาย กินไม่หมดไป
ตลอดชาติเลย เห็นมั้ยละ "ซื้อกินไม่หมด คัดกินไม่นาน"

ครั้งที่ 14 การสร้างความรับผิดชอบต่อหน้าที่

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อให้สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ผลัดวัน
ประกันพรุ่ง
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : เล่านิทาน "ความรับผิดชอบ"
- วิธีการ : 1. ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม
2. ผู้ดำเนินกรให้สมาชิก 1 คน อ่านนิทานตั้งแต่ต้นจนจบแล้วให้เล่า
ให้สมาชิกฟัง
3. เมื่อเล่าจบผู้ดำเนินกรให้สมาชิกสรุปถึงความสำคัญของนิทาน และ
สิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้
- หมายเหตุ : เนื้อเรื่อง

ริมฝั่งแม่น้ำคงคา บนภูเขาชัฏญม มีต้นไทรใหญ่โอบนาอยู่ต้นหนึ่ง ลำต้น
เป็นโพรง ในโพรงนั้นเป็นที่อยู่ของแร้งแก่ตัวมีดมัว เล็บหลุดไม่สามารถจะ
ออกหากินเองได้อีกแล้ว แต่ก็ยังมีชีวิตอยู่ด้วยความกรุณาของนกทั้งหลายที่
ทำรังอยู่บนต้นไทรใหญ่นั้น เหล่านกช่วยกันแบ่งอาหารที่ตนหามาได้ให้
แร้งแก่กินเป็นประสา ร้างเองก็พยายามทำตัวให้เป็นประโยชน์ด้วยการ
ช่วยระวังภัยอันตรายให้ลูกนกในขณะที่พ่อนกแม่นกออกไปหาอาหาร เท่าที่
แร้งแก่ฟังจะทำได้

วันหนึ่งมีแมวป่าตัวหนึ่งมาที่ต้นไทรใหญ่ เพื่อจะจับลูกนกกินเป็นอาหาร
แต่พอมันเข้ามาใกล้ ลูกนกก็ส่งเสียงร้องด้วยความตกใจ แร้งแก่ได้ยินจึง
ร้องทวาดออกไปว่า "นั่นใครบุกรุกเข้ามา" แมวหยุดชะงักมองไปที่ต้นเสียง
เห็นแร้งนั่งอยู่ท่าทางน่าเกรงขามก็ตกใจยิ่งนัก มันคิดว่าถ้าจะหนีก็คงหนีไม่พ้น
จึงทำใจกล้าเดินเข้าไปหา แล้วพูดว่า

"ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าขอคารวะท่าน"

แรงจึงตวาดตามออกไปว่า

"เจ้าเป็นใคร" แมวรับตอบว่า "ข้าเป็นแมว"

"แมวรี อ้ายฮียโมย ออกไปให้พ้น" แรงขู่ แมวจึงอ้อนวอนต่อไปว่า

"โปรดฟังข้าก่อน เดียวข้าไม่ยอมแล้ว และยังงตเว้นการกินเนื้อสัตว์ ด้วย ข้าได้อ่านเหล่านกที่อาศัยอยู่บนต้นไม้ก็กล่าวสรรเสริญท่านว่าเป็นผู้มีเมตตาสูง มีความรู้มาก ข้าอยากจะมีกรรมเป็นลูกศิษย์ แรงแก้ได้อินคำสรรเสริญเียนยอ ก็ชักจะหลงใหลในคำเียนยอนั้น แต่ก็ถามออกไปว่า

"เจ้าไม่กินเนื้อสัตว์แล้วนะ ข้าเองต้องดูแลรับผิดชอบต่อชีวิตของลูกนกเหล่านี้ ถ้าเจ้าจับนกกินละก็ พ่อแม่ของมันคงเอาเรื่องข้าแน่ ๆ เลยละ"

แมวได้ก็รีบบอกว่า

"ข้าได้บอกท่านแล้วว่า เดียวนี้ข้าถือศีลกินเจ จะตั้งใจเล่าเรียนวิชาจากท่านเท่านั้น"

แรงหลงเชื่อจึงรับแมวให้อยู่ในโพรงไม้ด้วยกัน แมวทำเป็นซิกน่อนตามพี่จนแรงหลับ มันก็แอบจับลูกนกกินเป็นประจำ

ฝ่ายพ่อนกแม่นกเห็นลูกของตนหายไป จึงปรึกษากันว่า

"จะต้องมีฮียโมยมาลักลูก ๆ ของพวกเราเป็นแน่"

"ขอให้พวกเราผลัดกันอยู่เวรยาม เพื่อจับฮียโมย"

"ขอให้เราจงไปตามลุงแรงว่า ได้เห็นหรือได้ยินอะไรผิดสัง เกตบ้าง หรือเปล่า"

แมวได้อินเสียงนกปรึกษากันก็รีบเล็ดลอดหนีไปทันที

ในที่สุดเมื่อนกตัวหนึ่งลงไปสืบสวนเรื่องราวจากแรงแก้ก็พบว่า ในโพรงไม้มีขนและกระดูกของลูกนกมากมาย จึงกลับมารายงานแก่นกทั้งหลายว่า

"ได้ตัวการแล้ว เจ้าแรงแก้มันเอง เป็นผู้ลัก ๆ ของพวกเรา"

นกทั้งหลายรู้สึกผิดหวังและโกรธแค้นมาก

"เสียแรงที่พวกเราแบ่งอาหารให้เป็นประจำ"

"ไอ้แก่ทรยศ ช่างมันเสียเลย" ว่าแล้วฝูงนกก็ตรงเข้าตีและฉีกแรงแก่

ถึงแก่ความตาย โดยไม่มีโอกาสขี้แจงอะไรเลย

มันได้แต่คิดก่อนตายว่า

"นี่คือผลของการขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่"

ครั้งที่ 15 ฝึกความมั่นใจ ความหวังดีต่อผู้อื่น

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อฝึกความมั่นใจในตัวของสมาชิก มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ไม่มีการทรยศและจะต้องมีความรัก ความหวังดี ความปรารถนาดีต่อเพื่อนด้วย
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : กิจกรรมเกมหยิบของ
- อุปกรณ์ : ก้อนดิน จำนวน 70 ก้อน
- วิธีการ : 1. สมาชิกแต่ละคนนำดินมาคนละ 5 ก้อน ให้นำมาวางรวมกัน
2. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกนั่ง เป็นวงกลม และให้สมาชิกคนใดคนหนึ่ง หยิบดินที่นำมาวางรวมกันมาน้อยตามแต่ตนต้องการ ต่อจากนั้นก็ให้ สมาชิกคนต่อไปปฏิบัติแบบเดียวกัน จนหินในถ้วยว่างทั้งหมด
3. ผู้ดำเนินการถามความรู้สึกของผู้ที่หยิบดินมากที่สุด และผู้ที่ไม่หยิบเลย
4. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันอภิปราย สรุปผลที่ได้จากกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 16 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและคุณค่าความซื่อสัตย์

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อฝึกให้สมาชิกเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและคุณค่าความซื่อตรงของตนเองให้สูงขึ้น
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : สันทนาการกลุ่มย่อย
- อุปกรณ์ : กระดาษที่ใช้เขียนสับฉลาก
- วิธีการ : 1. ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้ดำเนินกรรกล่าวนำเล็กน้อย เพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความเป็นกันเอง เพื่อให้สมาชิกทุกคนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน จึงให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสนำเรื่องเกี่ยวกับตนเองในด้านเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ให้เล่าคนละ 3 นาที และให้สมาชิกซักถาม 2 นาที รวมคนละ 5 นาที สมาชิกจะได้รับเลือกให้เล่าโดยวิธีสับฉลาก
3. เมื่อทุกคนเล่าเรื่องของตนเองเรียบร้อยแล้ว ผู้ดำเนินการให้สมาชิกบอกความรู้สึกของตนที่ได้เปิดเผยตนเองให้ผู้อื่นทราบ และความรู้สึกที่ได้รับรู้เรื่องราวของเพื่อน
4. ผู้ดำเนินการและสมาชิกร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และคุณค่าที่ได้ในกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 17 การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม เสริมสร้างความมั่นใจในตัวเอง

- จุดมุ่งหมาย :
1. เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสพิจารณาตนเอง และเปิดเผยปัญหาของตนเอง เกี่ยวกับความเชื่อสตัย หรือปัญหาด้านอื่น ๆ ที่ต้องการให้เพื่อนสมาชิก ช่วยกันพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้
 2. เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในตัวเองให้แก่สมาชิกในอันที่จะประกอบแต่ ุณงามความดี มีความเชื่อสตัย ซื่อตรง
- ขนาดของกลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- กิจกรรมที่ใช้ : การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม
- วิธีการ :
1. ผู้ดำเนินการและสมาชิกนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
 2. ผู้ดำเนินการกล่าวนำเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน ในด้านความเชื่อสตัย แล้วเปิดโอกาสให้สมาชิกที่ต้องการจะพูดเกี่ยวกับปัญหานี้ซักถาม และ ให้เพื่อนสมาชิกช่วยกันแก้ไข
 3. ผู้ดำเนินการสรุปผลของการทำงานกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 18 ปีฉิมชดเอด

- ลุดม่งหมาย : 1. เพอให้ล่มาชกได้มอโอกาล่ทบทวนถึงอ่อดดต่าง ๆ ที่ได้ลจากการผกตาม
โปรแกรมกจกรรมลุ่ม
2. เพอเลรมล่ร่งความประกบใจในการ เข้ากลุ่มร่วมกัน
- ขนาดของลุ่ม : 14 คน
- เวลา : 50 นาที
- ล่ถานที่ : ห้องเรยน
- กจกรรมที่ใช้ : 1. ล่รปลการฟ้ากลุ่ม และดอบแบบประกบเมณผล
2. รัประกทานอาหารกลางวันร่วมกัน
- วธการ : 1. ล่มาชกและผู้ด้าเนนการช่วยกันอภปราย ล่รปอ่อดดต่าง ๆ ในการ
ฟ้ากลุ่มร่วมกันดั่งแต่คร้งแรกจนถึงคร้งลุดท่าย
2. ล่มาชกดอบแบบประกบเมณผล
3. ล่มาชกและผู้ด้าเนนการรัประกทานอาหารกลางวันร่วมกัน
- หมายเหตุ : 1. เวลาในการผกโปรแกรมกจกรรมแต่ล่คร้งมอดาบดัว อาจยดห่นได้
ตามล่ถานการถ้ของลุ่มในแต่ละคร้ง
2. ล่ถานที่ที่ใช้ในการฟ้ากลุ่ม ถ้ามอให้ห้องณะแนว อาจใช้ห้องเรยน ห้อง
ประกบ หรือล่ถานที่อ่น ๆ ล้วแต่เหมาะล่ล

2. โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

วัน เดือน ปี เวลา	เนื้อหา
15 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 1</u>
15.10 - 16.00 น.	ประชุมคณะ - บอกจุดประสงค์ของการให้ข้อเสนอแนะ วิธีการให้ข้อเสนอแนะ
17 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 2</u>
15.10 - 16.00 น.	การเปิดเผยตนเองเพื่อนำไปสู่ความสัมพันธไมตรีกัน
22 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 3</u>
15.10 - 16.00 น.	การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม การรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อกลุ่ม
24 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 4</u>
15.10 - 16.00 น.	การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น
26 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 5</u>
15.10 - 16.00 น.	การรู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับ การคำนึงถึงความต้องการของผู้อื่น
27 ธันวาคม 2524	<u>ครั้งที่ 6</u>
15.10 - 16.00 น.	การมองเห็นความสำคัญของความซื่อสัตย์
5 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 7</u>
15.10 - 16.00 น.	การสร้างระเบียบและยอมรับการกระทำของตนเอง

วัน เดือน ปี เวลา	เนื้อหา
7 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 8</u>
15.10 - 16.00 น.	คุณค่าของการตรงต่อเวลา
9 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 9</u>
15.10 - 16.00 น.	สร้างความซื่อสัตย์ในตนเอง วลีสุจริต
12 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 10</u>
15.10 - 16.00 น.	การสร้างความรู้รับผิดชอบต่อหน้าที่
14 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 11</u>
15.10 - 16.00 น.	สร้างนิสัยการอยู่ร่วมกัน ไม่เอาเปรียบ หลอกลวง
16 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 12</u>
15.10 - 16.00 น.	เสริมสร้างความเข้าใจและคุณค่าของความซื่อสัตย์
19 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 13</u>
15.10 - 16.00 น.	สร้างนิสัยที่ดี ไม่เอาแต่ได้ รู้จักเห็นใจผู้อื่น
21 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 14</u>
15.10 - 16.00 น.	สร้างนิสัยการเป็นคนที่ดี รู้จักการไม่เอาแต่ใจตนเอง รู้จักการเรียงลำดับก่อนหลัง
23 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 15</u>
15.10 - 16.00 น.	สร้างนิสัยไม่โกง รู้จักใจเขาใจเรา

วัน เดือน ปี เวลา	เนื้อหา
25 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 16</u>
15.10 - 16.00 น.	สร้างความซื่อสัตย์สุจริตให้กับตนเอง
26 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 17</u>
15.10 - 16.00	การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น เสริมสร้างความเข้าใจ เห็นใจ ช่วยเหลือกัน
27 มกราคม 2525	<u>ครั้งที่ 18</u>
15.10 - 16.00 น.	ปัจฉิมนิเทศ

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่ 1

ประณนิเทศ

1. อธิบายให้สมาชิกเข้าใจจุดประสงค์ของการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคม ก็เพื่อที่จะดูความเปลี่ยนแปลงในด้านความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของสมาชิกหลังจากที่ได้รับข้อเสนอแนะครบทุกครั้งแล้ว
2. การให้ข้อเสนอแนะ จะให้ข้อเสนอแนะแก่สมาชิกโดยพิมพ์แล้วอัดสำเนาแจกให้แก่สมาชิกทุกคน ถ้าไม่เข้าใจตอนใดหรือสงสัยเกี่ยวกับเนื้อหานั้นก็เปิดโอกาสให้ถามผู้ดำเนินการได้ การให้ข้อเสนอแนะในบางครั้งผู้ดำเนินการอาจใช้วิธีการสลับแบบบรรยายเนื้อหาต่าง ๆ ให้ทุกคนฟังและให้ถามข้อสงสัยได้ การให้ข้อเสนอแนะแก่สมาชิกจะมีทั้งหมด 18 ครั้ง (รวมทั้งประณนิเทศ) ครั้งละ 50 นาที

ครั้งที่ 2

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้รู้จักเปิดเผยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์กัน

เนื้อหา

การที่คนจะอยู่ร่วมกันหรือทำงานร่วมกันได้ดีนั้นต้องอาศัยความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งจะต้องเริ่มจากการรู้จักกันก่อน ตั้งแต่ขั้นผิวเผินไปจนถึงขั้นที่รู้จักสนิทสนมและรู้ถึงความต้องการ สิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบของกันและกันเป็นอย่างดี

คนเราตามปกติสนิทสนมกันก็เพราะมีอุปนิสัยใจคอคล้าย ๆ กัน ความใกล้ชิดและร่วมงานกันบ่อย ๆ ก็มีส่วนทำให้เราสนิทสนมกันได้ แต่เราจะสามารถพูดได้ไหมว่าเรารู้จักเพื่อนสนิทของเราดี รู้จักนิสัยใจคอ รสนิยม อุดมคติ ฯลฯ ของเพื่อนเราจริง ๆ

มนุษย์เราเป็นสิ่งสังคม เรารู้จักเขาก็อาจจะผิวเผิน รู้จักเพราะการสังเกตเอาบ้าง แม้เรื่องภายนอกบางอย่าง เช่น ชอบรับประทานอาหารอะไร ฯลฯ บางครั้งเรา

ยังทลายสิ่งเหล่านี้ไม่ถูก แล้วจึง เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับจิตใจของเขาด้วยแล้ว เราก็ยัง
ไม่มีทางรู้ได้นอกจากเขาจะกล้าเปิดเผยจริง ๆ กับเรา

การเปิดเผยตนเอง เป็นสิ่งดีและน่าชมมากถ้าหากเราเปิดเผยตัวเองอย่างจริงใจ
และสุจริตใจ การแบ่งปันบางสิ่ง เกี่ยวกับตัวเราให้คนอื่นได้รู้ เป็นการพัฒนาตัวเรา
ทำให้เราเติบโตขึ้นในด้านจิตใจต่อห้วงขณะที่เราอยู่ด้วย ตัวอย่าง ช่อดอกไม้เมื่อ
ยังตูมอยู่นั้น มันปิดตัวมันเอง เราไม่อาจเห็นความสวยงามของมัน แต่เมื่อมันแย้ม
และบานเต็มที่ เราจะได้เห็นความสวยงามของมัน เราก็จะได้รับความสุขจากการ
ได้กลิ่นหอมของมัน ดอกไม้บานหรือแย้มออกเพื่อให้และเพื่อรับด้วย คือ มันรับน้ำฝน
แสงแดด และมันให้น้ำหวานของมันแก่ผึ้งหรือแมลงอื่นเมื่อมาดูดเกสรของมัน
ในทำนองเดียวกันชีวิตเราอาจจะมั่งคั่ง (จิตใจพัฒนาขึ้น) ถ้าหากเราเปิดใจ
ที่จะให้และที่จะรับด้วย

แต่การเปิดเผยตัวเองมิใช่ของง่าย มันขัดกับความรู้สึกของเรา และเราควรรู้สึกว่า
เราเสี่ยงอยู่ด้วย เพราะเราจะเสี่ยงใจว่า คนอื่นจะเคารพและให้เกียรติในสิ่งที่
เราจะพูดหรือเปล่า แน่นอนบางคนอาจมีประสบการณ์ที่ไม่ดีจากการที่ได้เปิดเผย
ตัวเองแล้วและคนอื่นไม่ให้ความเคารพเขา ทำให้รู้สึกขยาดที่จะเปิดเผยตนเอง
การที่เราจะเปิดเผยตัวเองได้ขึ้น เราจำเป็นต้องมีความไว้วางใจต่อเพื่อน เราต้อง
ฝึกหัดให้ไว้วางใจเพื่อน ต้องกล้าเปิดเผยตนเองเพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกเราดีจริง ๆ เพื่อเรา
จะได้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คนเราจะเติบโตในด้านจิตใจได้ก็ต่อเมื่อ
เรากล้าเปิดเผยตัวเอง การที่จะให้ผู้อื่นสนใจหรือเปิดเผยตัวเองนั้น เราจำเป็นต้อง
ต้องเป็นฝ่ายริเริ่มสนใจและเปิดเผยตนเองเสียก่อน

หนังสืออ้างอิง

บุญยา ศรีประมุง กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ อมรินทร์การพิมพ์ 2521,

ครั้งที่ 3

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
2. เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อกลุ่ม
3. เพื่อให้เข้าใจว่าคนเราต้องการกลุ่ม ไม่ต้องการถูกทอดทิ้ง

เนื้อหา

ตามหลักจิตวิทยาบอกว่า คนทุกคนมีความต้องการเหมือนกัน คือ การได้รับการยอมรับจากคนอื่น ต้องการให้ผู้อื่นสนใจตน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น สมมุติว่าท่านได้รับเชิญให้ไปกล่าวหรือพูดเรื่องที่ท่านเคยมีประสบการณ์มาให้เพื่อน ๆ กลุ่มหนึ่งฟัง พอก้าวออกไปหน้าเวที ก็ได้รับการปรบมือต้อนรับอย่างเอิกเกริก ท่านก็จะมีความเบิกบานใจ อบอุ่นใจเกิดขึ้นบ้าง เป็นแน่ อย่างน้อยก็ถือได้ว่าเป็นการ เริ่มต้นที่ดี ยิ่งถ้าได้เริ่มพูดแล้วได้รับการปรบมืออีกต่อไป กำลังใจที่จะพูดก็จะทวีคูณขึ้นเป็นลำดับ สรุปลได้ง่าย ๆ ว่า ท่านทำงานด้วยความเบิกบานใจก็เพราะได้รับกำลังใจจากการยอมรับของเพื่อน ๆ

ในทางกลับกันหากปฏิกิริยาของเพื่อน ๆ เป็นไปในทางตรงข้าม ยังไม่ทันที่ ท่านจะเอ่ยปากพูด เพื่อน ๆ ก็ไม่สนใจเสียแล้ว กลับหันไปพูดคุยกันเองดูจะสนุกกว่า หัวใจของท่านก็คงจะสับสน ท้อแท้จะหมดแรงและไม่อยากพูดเอาเสียทีเดียว เพราะลักษณะของคนที่แวดล้อม ท่านดูประหนึ่งจะให้การปฏิเสธท่านเสียแล้ว จะเห็นได้ว่าคนใดก็ตาม เมื่อเข้ามาอยู่ในกลุ่ม ถ้าหากกลุ่มให้ความรักความสนใจ และให้การยอมรับและทุกคนก็สามัคคีกันดี เขาก็จะเกิดความรักกลุ่ม รักพวกพ้อง ทำให้เกิดความต้องการกลุ่ม ต้องการพรรคพวก ไม่อยากอยู่เอกเทศ เขาก็ไม่อยากจะผละจากกลุ่มไป หากเขาถูกแยกออกไปคนในกลุ่มและบุคคลนั้นก็เกิดความรู้สึกว่าสูญเสียของมีค่าสำหรับกลุ่มไป

การที่จะให้ใครยอมรับและเห็นความสำคัญของเรานั้น ไม่ใช่เรื่องอยู่เฉย ๆ เราจะต้องทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มด้วย เช่น ในเวลาที่กลุ่มทำกิจกรรม ร้องเพลง

หรือเล่นเกม แต่เรานั่งมองเฉย ๆ การกระทำเช่นนั้นนอกจากจะเป็นผลร้ายต่อกลุ่มแล้วยังเป็นการดูถูกตัวเองว่าไร้ค่า ไร้ความสำคัญต่อกลุ่ม ทั้ง ๆ ที่เราชอบให้คนอื่นเห็นความสำคัญของเรา แต่เราก็ไม่ทำตัวให้มีความสำคัญหรือมีค่าต่อกลุ่มแล้วแต่รอรับให้ผู้อื่นให้ความสำคัญแก่ตน ซึ่งบ่งให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวของเรา เพราะฉะนั้นอย่าคิดว่าตัวเองไม่สำคัญ เพราะถ้าแต่ละคนคิดเช่นนี้จะรวมกลุ่มกันไม่ได้ และผลสุดท้ายก็จะมีใครไปช่วยพัฒนาสังคม แต่ให้คิดเสมอว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและมีความสำคัญต่อกลุ่มมาก กระนั้นก็ดีเมื่อเราคิดว่าเราสำคัญเราก็ต้องคิดอยู่เสมอว่า คนอื่น ๆ ก็สำคัญไม่แพ้เรา บางทีเพราะความเคยชินทำให้เราลืมความสำคัญ ความต้องการ ความสนใจของเพื่อน ๆ ที่มักจะสนิทที่สุดเสียด้วย หนังสืออ้างอิง

อรสา ภูมิรี ปุทธิศ "การยอมรับผู้อื่น" กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ

เล่ม 1 บุรพาศิลป์การพิมพ์ 2522 หน้า 161

บัญชา ศรีประมง กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ อมรินทร์การพิมพ์ 2521, หน้า 118

ครั้งที่ 4

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้รู้สึกเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น
2. เพื่อให้รู้สึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อให้เห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน

เนื้อหา

ธรรมชาติของมนุษย์เราจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีใครบ้างที่ทำงานคนเดียวอยู่ตลอดเวลาโดยไม่พูดกับใครหรือติดต่อกับใคร อาจจะบ้างในครั้งที่เราต้องการอยู่คนเดียว ทำงานคนเดียว แต่ก็เป็นไปได้ในช่วงระยะเวลาสั้นและคงมีเวลาน้อยที่ปลื้มตนเองออกจากสังคมที่วุ่นวายนี้

ในชีวิตประจำวันคนเราต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นเสมอ เหมือนกับคำที่กล่าวว่ามนุษย์เป็น สัตว์สังคม ธรรมชาติต้องกำหนดให้เราต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นตั้งแต่เริ่มเกิดจนกระทั่งตาย จากโลกนี้ไป เมื่อเราจำเป็นต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น เราจึงต้องพยายามหาทางที่จะ ดำรงชีวิตและทำงานกับคนรอบ ๆ ข้างให้มีความสุข

ในด้านการงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน เราพอใจที่สมาชิกในสังคมของเรา มีความร่วมมือกัน ช่วยเหลือกิจการซึ่งกันและกัน มีเสรีภาพในการทำงานและมีการ ดำรงชีวิตในขอบเขตที่ไม่กระทบกระเทือนต่อผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับการปกครองระบบ ประชาธิปไตย ดังนั้น ในสังคมทุกระดับไม่ว่าระดับชาติ หน่วยงาน โรงเรียน หรือ แม้แต่ในครอบครัวต่างก็พยายามฝึกสมาชิกของตนให้มีบุคลิกภาพและจิตใจที่เป็น ประชาธิปไตยให้มากยิ่งขึ้น

สังคมย่อมประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายมากระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยมี วัตถุประสงค์ตรงกัน โดยธรรมชาติแล้วบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นฐานในการอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพ ทัศนคติ และประสบการณ์ของแต่ละคน รับมาไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าคนเราจะมี ความแตกต่างกันมากมาย แต่ก็มีพื้นฐานบางอย่างคล้ายคลึงกัน เช่น พื้นฐานทางวัฒนธรรม ภาษา คำสอน เป็นต้น ความคล้ายคลึงกันนี้นับเป็นพื้นฐานช่วยให้คนเราทำงานร่วมกันได้ และ จะสามารถทำงานหรืออยู่ร่วมกันได้ดียิ่งขึ้นหากบุคคลในสังคมมีการกระทำที่แสดงถึง ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งได้แก่

การฝึกตนเองให้เป็นผู้ใจกว้าง มีความอดทนพอที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพราะความรู้ในโลกนี้มีมากมายมหาศาลนัก มีหลายสิ่งที่ยังไม่รู้ แต่เราไม่รู้ จงให้เกียรติต่อกันทั้งทางกาย วาจา และความคิด ไม่ล่วงเกินผู้อื่น ความคิดของ กันและกัน และให้โอกาสแก่กันในการแสดงความคิดและ เสนอเสนอความคิดของกัน และกันตามโอกาสอันควร

การปฏิบัติดังกล่าวนี้มีความจำเป็นต่อการทำงานและการอยู่ร่วมกันมาก เพราะจะทำให้บุคคลเกิดความมั่นใจ สบายใจที่จะทำงานหรือแสดงความคิดเห็น เพราะไม่ต้องระแวงว่าจะมีใครมาหัวเราะเยาะเย้ยต่อการกระทำหรือความคิดของตน ในสังคมแบบนี้บุคคลย่อมจะมีความจริงใจต่อกัน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำงานก็จะมีประสิทธิภาพอย่างสมบูรณ์

หนังสืออ้างอิง

เกื้อกุล ทาสี "การเคารพฟังความคิดเห็น" กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและ

แนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาสปการพิมพ์ 2522, 249 หน้า

ครั้งที่ 5

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้รู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับตามควรแก่โอกาส
2. เพื่อให้คำนึงถึงความต้องการของผู้อื่น
3. เพื่อให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

เนื้อหา

ดังได้กล่าวในครั้งที่แล้วว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะสำเร็จลงได้ด้วยดีก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่ร่วมงาน โดยทุกคนต้องรู้จักเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความร่วมมือจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้ามีแต่การให้หรือการรับเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องประกอบด้วยการให้และการรับที่มาจากน้ำใจจริงมิใช่เกิดจากเพื่อหวังผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งแอบแฝงอยู่

ในการให้หรือรับนั้น เราควรจะได้คำนึงถึงสิ่งสำคัญบางประการซึ่งจะมีผลกระทบต่อมิตรภาพโดยตรง ดังนี้ ซึ่งจะเสนอข้อควรระวังในการให้และรับดังนี้

1. ความต้องการของผู้รับ ในหลาย ๆ ครั้งการให้แทนที่จะเป็นความชื่นชมยินดีของผู้รับและเป็นการลุ่มหลงของผู้ให้ แต่ทำไมจึงกลับกลายเป็นความน้อยใจของผู้ให้และความอึดอัดใจของผู้รับ

จะเป็นไปได้ไหมว่าในการให้บางครั้งอาจเป็นเวลาที่ได้รับอาจไม่มีความต้องการ และการให้นั้นก็กลายเป็นการยับยั้งไว้ และผู้รับก็จำใจรับ ความอึดอัดจึงไม่เกิดขึ้นเท่าที่ควร

ดังนั้น หากเราจะระวังสักนิด คือ ก่อนจะให้อะไรแก่ใครควรหยุดคิดเสียหน่อยว่า ผู้รับเขาต้องการหรือไม่เพียงไร แล้วจึงค่อยให้ ทำให้การให้นั้นอยู่ในสภาวะที่พอเหมาะพองามและเป็นที่พอใจแก่ทุกฝ่าย

2. ความจริงใจของทั้งผู้ให้และผู้รับ ถ้าผู้ให้ให้ด้วยความจริงใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ผู้รับก็เกิดความชื่นชมประทับใจ แต่ถ้าผู้รับรู้ว่าผู้ให้ให้โดยหวังผลตอบแทนบางประการ การให้นั้นก็ลดคุณค่าลงไปทันที
3. การกล่าวขวัญถึงการให้และการรับนั้น ถ้าผู้ให้กล่าวเน้นย้ำถึงการให้อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะพูดกับใครที่ไหน คุณค่าของการให้อาจจะลดลงกว่าที่ควรจะเป็น เพราะจะเป็นการทวงบุญคุณไปโดยปริยาย และขณะเดียวกันถ้าผู้รับกล่าวเกินขอบ การให้ของผู้ให้มากเกินไป ผู้ให้ก็จะรู้สึกพะอืดพะอม และอับอายขายหน้าแทนที่จะรู้สึกชื่นชมได้เหมือนกัน
4. ความรู้สึกของผู้ให้ ถ้าผู้ให้ "ให้" ด้วยโมตรจิตจริง ๆ โดยไม่คิดดูหมิ่นเหยียดหยามหรือดูถูก แต่เป็นการให้ด้วยน้ำใจบริสุทธิ์ ผู้รับจะสัมผัสความรู้สึกนั้นได้ และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้ให้
5. การแสดงออกของผู้ให้และผู้รับ การแสดงออกของผู้รับต่อการให้ มีผลต่อความรู้สึกของผู้ให้มาก ไม่ว่าจะอาภัพหรือศำพุท รวมทั้งการกระทำมีหลาย ๆ ครั้งที่ผู้ให้เกิดอาการ "ละอึก" ต่อการรับของผู้รับ โดยที่ผู้รับอาจไม่เจตนาหรือเพราะไม่ทันระวัง และผู้ให้เป็นผู้ที่รับความรู้สึกได้ไว แต่ในขณะเดียวกันผู้ให้ให้ด้วยความบริสุทธิ์จริง ๆ แต่ไม่ทันระวังในด้านการแสดงออก ทำให้ผู้รับเกิดความไม่สบายใจได้เช่นกัน

ข้อควรระวังในการทำงานร่วมกัน

ในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นนั้น จะเห็นได้ว่าการให้และการรับมีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้ร่วมงานสูงมาก จึงมีข้อควรระวังในการทำงานร่วมกันเช่นเดียวกัน คือ

1. การยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม เราควรระลึกอยู่เสมอว่า ความคิดของทุกคนมีค่า แม้จะน้อยนิดแต่อาจเป็นจุดสำคัญที่มาเสริมสร้างให้ผลงานของเราสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การให้ความสนใจต่อความคิดของคนอื่นจึงเป็นสิ่งที่มีค่าสูง
2. พิจารณาคriticต่อสมาชิกในกลุ่ม อาจจะมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งไม่เป็นที่สออารมณ์ของเราด้วยเหตุผลที่บางครั้งเราก็นึกไม่ออก แต่นั่นไม่ใช่ข้อที่เราจะนำมาตัดสินว่าคนนั้นคนนี้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เราควรให้ออกาลิเขาหาสาเหตุที่เขาเป็นเช่นนั้น หาทางช่วยแก้ปัญหาที่เขาเจออยู่ หรือเปิดโอกาสให้เขาแสดงออกในด้านที่เขาถนัด นอกจากเราจะได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเขาแล้ว เราอาจจะพบว่า เขามีความถนัดบางประการที่เรานึกไม่ถึงด้วยซ้ำไป
3. การสำรวจบทบาทของตนเองในหลาย ๆ ครั้ง เราตั้งความหวังว่าจะได้รับความร่วมมือและการให้จากผู้อื่น โดยลืมคิดถึงข้อสำคัญข้อหนึ่ง คือ สัมผัสได้ว่าคนอื่นก็อาจกำลังรอจะรับการให้จากเราเช่นเดียวกัน ดังนั้น ในการร่วมงานกันบางครั้งเพียงเราเริ่มด้วยการเป็นผู้ให้ก่อน บางทีงานนั้นอาจจะดำเนินไปด้วยดี เพราะทุกคนอยู่ท่ามกลางบรรยากาศของการให้ การเสียสละ และน้ำใจจากมวลสมาชิกในกลุ่ม

ถ้าคนเราอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันในบรรยากาศของมิตรภาพอันอบอุ่น มีสังหะในการให้และการรับสอดคล้องต่อกัน มีความจริงใจ มีน้ำใจ และมีการให้อภัยกัน งานคงจะรุดหน้าไปด้วยดี ชีวิตคงจะอบอุ่นด้วยความสุขและความหวัง

หนังสืออ้างอิง

กิตติวดี บุญชื้อ "การให้และรับความร่วมมือ" กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ

เล่ม 1 บุรพาสีการพิมพ์ 2522, 249 หน้า

ครั้งที่ 6

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ลัทธิมาชิกมอง เห็นความสำคัญของความซื่อสัตย์

เนื้อหา ความสัตย์ แปลว่า ความจริง ความแท้ ความแน่นอน ความตรง ไม่ใช่ความเพี้ยน ความเท็จ หมายถึง ความจริงในตัวบุคคล ซึ่งเป็นอาการแห่งธรรมาคัยและความประพฤติมี 5 อย่างคือ

1. จริ่งต่อการทำงาน หมายถึง ทำอะไร เป็นทำจริงไม่ใช่ลักแต่ว่ามุ่งให้งานสำเร็จ และเกิดประโยชน์ได้จริง
2. จริ่งต่อหน้าที่ หมายถึง ทำจริงในงานที่ได้รับมอบซึ่งเรียกว่าหน้าที่ ไม่เลินเล่อ ไม่หละหลวมไม่หลีกเลียงบิดพลิ้ว เอาใจใส่ในงานในหน้าที่สำเร็จผลดี
3. จริ่งต่อวาจา หมายถึง รักษาให้จริงตามวาจาที่ได้ตกลงไว้ ไม่กลับกลอก หรือ ตลบตะแลงรักษาวาจาอย่างเคร่งครัด มิให้คลายเคลื่อน พูดจริง ทำจริง ทำตามที่ทำพูด
4. จริ่งต่อบุคคล หมายถึง จริ่งต่อคนที่เกี่ยวข้อง เช่น จริ่งต่อมิตร เรียกว่าซื่อตรง จริ่งต่อเจ้านายของตน เรียกว่าล่ววามีรักดี จริ่งต่อผู้มีพระคุณ เรียกว่ากตัญญู กตเวที ไม่คิดคดทรยศ หรือเนรคุณ
5. จริ่งต่อความดี หมายถึง มุ่งประพฤติความดีจนเป็นธรรมาคัย ต่อหน้าคนประพฤตินั้น เช่นใดแม้ลับหลังก็ประพฤติเช่นนั้น ไม่โลเล ไม่สับสน ไม่ล่าถอย และไม่เป็นคนเอาหน้าหรือดวงโลก มุ่งทำความดีเพื่อความดีจริง ๆ

เกียรติ แปลว่า ศาเล้าสือ ศาสตร์ เสรีญ หมายถึง ความนิยมยกย่องจากมหาชน

ความเป็นที่รักใคร่เคารพนับถือของคนทั่วไปและความมีชื่อเสียงปรากฏ เกียรติมี

3 อย่างคือ เกียรติคุณ คุณที่เลื่องลือ เกียรติยศ ยศคือความสรรเสริญ เกียรติศักดิ์ฐานะที่ได้รับความสรรเสริญ

เกียรติเป็นเหตุให้ไม่เป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป ผู้มีเกียรติจะคบหาสมาคมกับผู้ใด
ก็ไม่มีใครรังเกียจ ยิ่งนับกับผู้ใดเกียรติย่อมเป็นที่รังเกียจของคนทั้งหลาย นอกจากนี้
เกียรติยังเป็นเหตุให้กิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระหว่างตนกับคนอื่น ๆ เป็นไป
ราบรื่นไม่ติดขัด

เกียรติดังกล่าวนี้จะมีขึ้นได้เพราะประพฤติดี ประพฤติชอบ คือมีความสัจย์ดังกล่าว
แล้วข้างต้น ฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่าคนใดได้เกียรติเพราะความสัจย์ดังนี้

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาชนร์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนลำริด "วิบูลย์าเพ็ญ"

วิทยาลัยวิชาการศึกษางานแล่น ม.ป.ป., 90 หน้า

ครั้งที่ 7

จุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างระเบียบและยอมรับการกระทำของตนเอง

เนื้อหา ทำไมเราจึงต้องมาเข้าแถวเคารพธงชาติกันในเวลาเช้า ทำไมเราจึงต้องแต่งกาย
ให้เป็นแบบเดียวกัน ทำไมเวลาจะออกนอกห้องเรียน เราจึงต้องขออนุญาต ฯลฯ
นี่เป็นคำถามสำหรับในสังคมของเรา คือ โรงเรียน ครูอยากตั้งคำถามถามนักเรียน
เกี่ยวกับในสังคมทั่ว ๆ ไปบ้าง เช่นทำไมรถต้องแล่นชิดด้านซ้าย ทำไมเมื่อไปถึง
ไฟแดงจึงต้องหยุด ทำไมผู้ที่ลักขโมยสิ่งต้องถูกตำรวจจับ ผู้ที่ทำร้ายร่างกายผู้อื่น
ต้องมีความผิด ฯลฯ

คำถามเท่าที่ยกมาพอเป็นตัวอย่างข้างต้นก็เพื่อให้เห็นว่า คนเราอยู่กันเป็นกลุ่ม
อยู่กันหมู่่มาก ต่างจิตต่างใจ สังคมจึงจำเป็นต้องมีระเบียบแบบแผน หรือข้อบังคับไว้
หากไม่มีระเบียบเลยเราก็จะอยู่กันเป็นกลุ่มซึ่งมีสภาพไม่แตกต่างจากสัตว์เท่าใดนัก

เช่น ตัวไหนที่แข็งแกร่งกว่าก็กัดตัวเล็ก แ่งอาหารตัวเล็กที่อ่อนแอกว่า เป็นต้น
สังคมจึงต้องกำหนดระเบียบแบบแผนไว้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสังคม หรือของ
คนทุกคนนั่นเอง ผู้ฝ่าฝืนระเบียบจะเป็นผู้ทำให้สังคมได้รับความเดือดร้อน ใน
สังคมย่อย ๆ เช่น โรงเรียนของเรา กฏเกณฑ์ต่าง ๆ เราเรียกว่าระเบียบ แต่
ถ้าเป็นสังคมที่กว้างขวาง เช่น ประเทศของเรา กฏหมาย ผู้ใดฝ่าฝืนกฏหมาย
ย่อมมีความผิด เพราะเป็นผู้ทำให้สังคมเดือดร้อน

ขอยกตัวอย่างระเบียบว่าด้วยการจราจร ผู้ฝ่าฝืนระเบียบ เช่น ขับรถเร็วแข่งรถ
ในทางคับขัน ขับรถฝ่าสัญญาณไฟแดง เหล่านี้ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุมามากมาย ทำให้
ผู้ปฏิบัติตามระเบียบได้รับความเดือดร้อนไปด้วย นักเรียนที่ฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียน
เช่น การแต่งกายไม่ถูกระเบียบ แม้จะไม่มีผลรุนแรงต่อสังคม แต่ก็สร้างความไม่
เรียบร้อยให้กับสังคม ถ้าต่างคนต่างไม่ปฏิบัติตามระเบียบสังคมที่อยู่นั้นยุ่งยาก เช่น
โรงเรียน กองทหาร ตำรวจ แม้พระสงฆ์องค์เจ้าก็คงไม่ต่างอะไรกับกองโจร
ใครจะแต่งตัวอย่างไรก็แต่งได้ ใครไม่ชอบใจกันก็ทำร้ายกัน คนที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ
ย่อมไม่ได้รับความสงบสุข ระเบียบ แบบแผน หรือกฏเกณฑ์ต่าง ๆ จึงตั้งขึ้นไว้
เพื่อรักษาความสงบสุขของสังคม ถ้าต่างคนต่างปฏิบัติตาม ทุกคนก็จะไม่เดือดร้อน

ครูสังเกตดูว่า ทุกวันนี้เราไม่ค่อยละอายใจที่จะฝ่าฝืนระเบียบ แม้เป็นระเบียบ
เล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อฝ่าฝืนบ่อย ๆ เข้า ก็เกิดความเคยชิน คิดว่าไม่เป็นไร (เรื่อง
เล็ก) เมื่อทำจนเป็นนิสัยก็เลยคิดว่าการฝ่าฝืนระเบียบนั้นน่าจะเป็นเรื่องเสียหาย
เช่น ยืมหนังสือเกินกำหนด ก็ไม่ยอมเสียค่าปรับ ยืนรถก็พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้
ค่าโดยสาร การทิ้งเศษกระดาษ เศษอาหารลงบนอาคาร บนถนนหนทาง เหล่านี้
แม้เป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย แต่เมื่อฝ่าฝืนบ่อย ๆ เข้าก็รู้สึกละอายอะไร ทำได้อย่าง
สบาย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เขาก็จะฝ่าฝืนระเบียบอื่น ๆ ได้ทุกอย่าง นับตั้งแต่การค้า
ของหนีภาษี การค้ายาเสพติด แม้กระทั่งการฉกชิง รังราว การปล้น การฆ่าก็ทำได้
โดยไม่รู้สึกอะไร

นักเรียนทั้งหลาย ระเบียบเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่โรงเรียนมีไว้ นอกจากจะเพื่อความ
 สบายสุขของพวกเราทุกคนแล้ว ยังมีไว้เพื่อฝึกฝนการปฏิบัติตามระเบียบให้นักเรียน
 นั้นเอง การฝ่าฝืนระเบียบแต่ละครั้ง เท่ากับว่าเป็นการทำลายนิสัยของตัวเอง
 หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาจันทร์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ"

วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน มปป., 90 หน้า

ครั้งที่ 8

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้มาชิกรู้คุณค่าของการตรงต่อเวลา

เนื้อหา นักเรียนที่เคยโดยสารรถไฟคงจะทราบดีว่า เมื่อถึงเวลาที่กำหนดรถไฟจะออกทันที
 หากผู้โดยสารมาถึงสถานีช้าเพียงเล็กน้อย ก็จะโดยสารไม่ทัน ในการนัดหมายการ
 งานที่สำคัญ ๆ ย่อมต้องมีกำหนดเวลาที่แน่นอน เช่น ในเวลาเข้าโจมตีข้าศึก
 เป็นต้น หากผู้เกี่ยวข้องคนใดกระทำการไม่ตรงเวลา ช้าหรือเร็วไปเพียงหนึ่ง
 นาที ความพินาศย่อมจะมาถึงฝ่ายตน ในการทำงานอื่น ๆ การกำหนดเวลาก็มีส่วน
 สำคัญมิใช่น้อย เช่น เวลาโรงเรียนเข้า เวลาสอบ เวลาารถออก เวลานัดที่นัด
 กับผู้อื่น เป็นต้น การกำหนดเวลาทำให้รู้เวลาที่แน่นอน ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาคอย
 การกำหนดเวลาที่แน่นอนจึงมีบทบาทสำคัญในกิจการงานทั้งปวง

ผู้ที่ไม่ตรงต่อเวลา หมายถึง ผู้ที่ไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด จะเป็นเร็วไปหรือช้าไป
 ก็ตามที่ย่อมก่อให้เกิดผลเสียหลายทั้งสองทาง ผู้ที่เร็วไปกว่าเวลาที่กำหนดย่อมต้อง
 รอคอย ทำให้เสียเวลา ถ้าจะใช้เวลาที่รอคอยไปทำกิจการอื่น ๆ ย่อมได้ประโยชน์
 กว่า สำหรับผู้ที่ช้ากว่ากำหนดย่อมเสียประโยชน์ในส่วนตัวนั้น ทำให้พลาดโอกาส
 เช่น โดยสารรถไฟไม่ทันบ้าง เข้าสอบไม่ทันบ้าง เป็นต้น ในส่วนที่ทำให้ผู้อื่นเสีย

ประโยชน์ก็คือ ทำให้กิจการงานล่าช้า เพราะผู้อื่นต้องรอ ต้องคอยผู้ที่ล่าช้า จะไม่รอก็ได้ เนื่องจากงานบางอย่างต้องทำร่วมกัน ที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า ผู้ที่ไม่ตรงต่อเวลาย่อมทำให้เสียประโยชน์ทั้งส่วนตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การฝึกหัดนิสัยให้เป็นคนตรงต่อเวลานั้นไม่ยาก ถ้าหากฝึกหัดกระทำบ่อย ๆ โดยในขั้นแรกฝึกหัดเวลากับตนเองเสียก่อน โดยวิธีกำหนดว่าเวลานั้นเวลานี้จะทำอะไร และให้ลงมือทำเมื่อถึงเวลานั้น เช่น ถ้ากำหนดว่า เวลาเที่ยงจึงจะรับประทานอาหาร ถ้าไม่ได้เวลาก็จงอย่ารับประทานอาหาร ถ้ากำหนดจะเข้านอนเวลา 4 ทุ่ม ถ้าไม่ถึงเวลานั้นก็ไม่เข้านอน หากนักเรียนฝึกตัวเอง เช่นนี้เป็นประจำจนเป็นนิสัย นักเรียนก็จะเป็นผู้ตรงต่อเวลาไปเอง โดยไม่ต้องฝึกหัดด้วยความลำบากใจ

อุปสรรคสำคัญของการเป็นคนตรงต่อเวลา คือ ความผิดเพี้ยน ข้ออาด ผลักวัน ประกันพ่วงผลัดไว้ว่าจะทำเมื่อวันเมื่อนี้ ครั้นถึงเวลาที่กำหนด ทำไม่ทัน หรือแม้ทันก็ไม่เรียบร้อย ฉะนั้นหากนักเรียนจะฝึกนิสัยให้เป็นคนตรงต่อเวลา ก็จงอย่าผิดเพี้ยน เมื่อจะต้องทำอะไร จงรีบลงมือทำทันที เช่น เมื่ออาจารย์ให้ทำการบ้าน ก็รีบลงมือทำ เมื่อถึงกำหนดส่งจะได้ส่งทัน ไม่เผลอไว้ใกล้ ๆ วันกำหนดส่ง จึงทำ หรือเมื่อเราทราบว่าโรงเรียนเข้า 8.30 น. ก็รีบตื่นแต่เช้า ทำกิจให้เสร็จ แล้วรีบมาโรงเรียนอย่าผิดเพี้ยนว่า รออีกครูก็ได้ ยังไม่รีบเข้าเลย หรือรถยังไม่มาเลย อะไรทำนองนี้ ถ้านักเรียนอยากทำการสิ่งใดให้ทันเวลา จงอย่าเป็นคนผิดเพี้ยนผลัดวันประกันพรุ่ง เพราะจะทำให้เสียประโยชน์

การฝึกให้เป็นคนตรงต่อเวลา เป็นการสร้างนิสัยที่ดี เพราะนอกจากจะช่วยให้ทำอะไรได้ทันเวลาแล้ว ยังเป็นการฝึกฝนให้ทำอะไรอยู่ในกรอบหรือขอบข่ายที่กำหนดไว้อีกด้วย ซึ่งแสดงว่าคนที่ตรงต่อเวลา เป็นคนมีระเบียบแบบแผน เมื่อสามารถทำการใด ๆ ในกรอบของเวลาที่กำหนดให้ได้ คือ ปังคับตนเองให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนดให้ ก็หมายความว่า การกระทำหรือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอื่น ๆ เขาย่อมกระทำได้โดยไม่ยากนัก

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาชนธ์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนลำธิต "พิบูลบำเพ็ญ"

วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน มปป., 90 หน้า

ครั้งที่ 9

จุดมุ่งหมาย เสริมสร้าง ความซื่อสัตย์ในตนเอง วชิรสุจริต

เนื้อหา กล่าวกันว่า คนเราถ้าจะดูว่าได้รับการอบรม ได้รับการขัดเกลามากน้อยเพียงใดหรือไม่นั้น ให้ดูที่วาจา ศัพท์ถ้อยคำนี้จะจริง เพราะถ้าพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าวาจานั้นแสดงออกได้ง่ายกว่าการกระทำทาง ฉะนั้น การอบรมขัดเกลาสั่งมั่งกระทำในเรื่องวาจาก่อนเป็นเบื้องต้น ถ้าวาจาดีแล้วการกระทำก็ย่อมจะดีตาม คนที่ปองวาจาใช้วาจาชั่ว วาจาทราม ย่อมแสดงว่าเขาจะแสดงการชั่วได้ วาจาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นเครื่องหมายที่แสดงให้รู้ถึงพื้นนิสัย หรือสันดานของเจ้าของวาจานั้น ๆ

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่า วชิรสุจริต คือการทำความดีทางวาจา เป็นทางแห่งความเจริญทางหนึ่ง เป็นการแสดงว่าผู้พูดมีวัฒนธรรม มีความเจริญ การทำความดีทางวาจา คือ ใช้วาจาดี มีดังนี้คือ ไม่พูดปด พูดแต่ความจริง ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดแต่ถ้อยคำที่กล่าวพ้อหนวาม ไม่พูดล้อเลียน คืออย่าให้เกิดแตกความสามัคคี ไม่พูด

นิพนธ์ว่าร้าย ให้พูดในสิ่งที่จะก่อให้เกิดความสามัคคีในระหว่างกัน ไม่พูดเพื่อเจ้อ
พูดเรื่องราวที่เหลวไหลไร้สาระ ให้พูดแต่ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้พูด ผู้ฟัง
และสังคม

มีผู้กล่าวว่า วาจาเป็นหน้าต่างของหัวใจ คำกล่าวนี้เห็นจะจริง เพราะคำพูดย่อม
แสดงให้เห็นถึงนิสัยใจคอของผู้พูด คนที่พูดดี มีวาจาดี แสดงว่ามีนิสัยใจคอดี เป็น
คนดี ที่กล่าวกันว่า ปากร้ายใจดีนั้นเห็นจะไม่จริง เพราะถ้าพูดไม่ดีเป็นการแสดงความ
ชั่วทางวาจาแล้ว จะให้นิสัยใจคอดีนั้นเป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นถ้าวาจาไม่ดี นิสัย
ใจคอย่อมจะไม่ได้ไปด้วย ดังพระพุทธภาษิตบทหนึ่งว่า

หทยัลลสะ ลักขี วาจา

วาจา เช่นเดียวกับหัวใจ

การแสดงวาจาทราม คือพูดชั่ว เช่น พูดคำหยาบคาย เป็นต้น นอกจากจะแสดงว่า
ผู้พูดเป็นคนไม่ดี ไม่งามแล้ว ยังแสดงถึงพื้นฐานบางกรอบครัวของผู้พูดด้วย ผู้ฟังอาจ
คิดไปว่าผู้พูดคำหยาบคงเคยได้ยินได้ฟังคำหยาบมาจนเคยชินเป็นนิสัย อาจได้ยินมา
จากเพื่อนบ้าน หรือจากพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง ทำให้ผู้ฟังคิดไปว่า พ่อแม่พี่น้องของเขา
คงพูดคำหยาบกันตลอดเวลา ราวกับว่าคำหยาบนี้เป็นเพลงที่ไพเราะ ฉะนั้น สิ่ง
แสดงให้เห็นว่าผู้พูดคำหยาบย่อมได้รับการอบรมมาไม่ดี ได้รับการสร้างขึ้นมาแต่
ถ้อยคำคำหยาบคายทั้งสิ้น

ขอให้นักเรียนทั้งหลายฟังพูดแต่ในสิ่งที่งาม สิ่งใดที่คิดว่าเป็นสิ่งไม่ดีอย่าได้พูด
ในพระพุทธานุสาสน์ได้สอนเกี่ยวกับด้านคำพูดไว้มากมาย ขอบอกตัวอย่างพระพุทธร
ภาษิตบทหนึ่งเกี่ยวกับวาจา ดังนี้

พึงเปล่งวาจางามเท่านั้น ไม่พึงเปล่งวาจาชั่วเลย

การเปล่งวาจางาม ยังประโยชน์ให้สำเร็จ

คนเปล่งวาจาชั่วย่อมเดือดร้อน

ถ้อยคำที่ชั่วพันคำ ไม่เท่ากับคำดี เพียงคำเดียว

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาชนร์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนลำธิต "พิบูลบำเพ็ญ"

วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน มปป., 90 หน้า

ครั้งที่ 10

จุดมุ่งหมาย เสริมสร้าง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

เนื้อหา การตรงต่อเวลาและการตรงต่อหน้าที่ เป็นอาการอย่างหนึ่งของการปฏิบัติตน
เกี่ยวข้องกับสังคม ซึ่ง เป็นความสัตย์อย่างหนึ่งที่ทุกคนควรฝึกความรู้สึกอันเป็น
ความจริง ความแน่นอนต่อเวลาและต่อหน้าที่ไว้เสมอ จะปรากฏผลให้ตนเป็น
บุคคลผู้มีเกียรติน่านับถือ น่าสรรเสริญ ตนเอง ย่อมได้รับความสุขกายสบายใจ

การฝึกให้เป็นคนตรงต่อเวลาและหน้าที่จะปฏิบัติได้ดังนี้

1. การตรงต่อเวลา ได้แก่

ก. ฝ่ายการงาน เมื่อตกลงใจว่าตนจะทำสิ่งใดอันมีคุณประโยชน์ก็ตั้งใจทำจริง
ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ ตั้งหน้าทำให้สำเร็จประโยชน์จริง ไม่ย่อท้อ ท้อแท้
ต่อความลำบากหรือความยากติดขัดไม่เป็นคนอ่อนแอต่ออุปสรรค ต้องเป็น
ผู้บากบั่นมานะ และมีความละเอียดใจที่จะเป็นคนขาดความเข้มแข็ง รั้ง เกียจ
ความเกียจคร้าน

ข. ฝ่ายวิชา เมื่อได้พูดให้คำมั่นที่ดี ให้สัตย์ยืนยันยอมก็ดี หรือตกลงรับรองจะ
ปฏิบัติภารกิจใดไว้กับผู้ใดอย่างไร กำหนดเวลาไว้อย่างไร ต้องพยายาม

รักษาเวลา รักษาคุณภาพ ปฏิบัติให้ตรงตามข้อที่ตกลงกันไว้ พยายามทำให้
เคยชินเป็นนิสัยไม่ยอมให้ความเกียจคร้าน ความมั่งง่ายเอาแต่ใจมาขัดขวาง
มีความตั้งมั่นที่จะตรงต่อเวลาได้ให้จงได้ โดยพิจารณาให้รู้ว่า การไม่ตรง
ต่อเวลาบ่อนำความเสื่อมเสียมาสู่ทั้งแก่ตนและผู้อื่น

- ค. ฝ่ายใจ ต้องฝึกบังคับใจของตนเองให้มั่นคงที่จะประพฤติปฏิบัติเป็นคนตรง
ต่อเวลา เมื่อตกลงใจทำการงานหรือตกลงวาทะกับใครไว้อย่างไร ต้องตั้ง
สัจจะไว้ในใจว่าจะต้องปฏิบัติให้ตรงตามที่ตกลงไว้ มิฉะนั้นย่อมถือว่าเป็นคน
ไม่มีศีลไม่มีสัตย์ เป็นความเสื่อมเสียและน่าอายอดลู่ฟุ้งดิ้นตนว่า ถ้าเป็น
คนไม่ตรงเวลาเสมอ ๆ ย่อมจะมีความชั่วอื่น ๆ เกิดกับตนขึ้นต่อไปมากขึ้น
ได้อีก เช่น จะเป็นคนกสับกลอก ตลบตะแลง ไม่สมควรเป็นที่เชื่อถือแห่งคน
ทั้งหลาย

2. การตรงต่อหน้าที่ หมายถึงมีความตั้งใจจริงในการทำการงานที่ตนได้รับมอบหมาย
โดยไม่บิดพลิ้วหรือหลีกเลี่ยงแม้แต่อย่างไร พยายามทำงานด้วยความตั้งใจจนกว่า
จะสำเร็จ ในการทำงานตรงตามหน้าที่ควรต้องฝึกดังนี้

- ก. พยายามทำงานให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
หรือหัวหน้างานด้วยความระมัดระวัง ไม่ประมาทเลินเล่อ ไม่หละหลวม
หรือสะเพร่า เอาใจใส่ทำงานให้สำเร็จไปด้วยดี ให้สมกับที่ได้รับความ
ไว้วางใจและเป็นที่เชื่อถือของคนอื่น
- ข. การที่ทำงานที่นั้น ๆ หากมีความผิดพลาดผิดไปโดย ผิดอยู่ก็ต้อง เต็มใจรับผิดชอบ
ไม่บิดเบือนคอยรับเอาแต่ส่วนชอบโดย เอาดีใส่ตน ส่วนชั่วผลักดันให้ผู้อื่น
- ค. ถ้า เป็นหน้าที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาผลประโยชน์จะต้องทำด้วยความ
เที่ยงตรง ไม่ทำการคดโกง ฉ้อฉล เพื่อเบียดบัง เอา เป็นประโยชน์ส่วนตัว
- ง. ถ้าจะต้องดำเนินงานในฐานะเป็นผู้ใหญ่ เช่น เป็นหัวหน้าก็ต้องทำงานด้วยความ
รอบคอบและเที่ยงธรรม คือไม่ลำเอียง

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาจันทร์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนลำริด "จิบลบาเพ็ญ"

วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน มปป., 90 หน้า

ครั้งที่ 11

จุดมุ่งหมาย

สร้างนิสัยการอยู่ร่วมกัน ไม่เอาเปรียบ หลอกลวง

เนื้อหา

มนุษย์เราจะอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้ ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น ติดต่อกับผู้อื่นตลอดเวลา
แม้ในบ้าน เราก็ต้องมีพ่อแม่ พี่น้อง บวชเป็นพระไปอยู่วัด ก็ต้องอยู่กับพระองค์อื่น
เข้าโรงเรียนก็ต้องอยู่กับครูอาจารย์ เพื่อนฝูง เมื่อคนเรารวมกันเข้าเป็นหมู่คณะ
อยู่กันหมู่มาก ก็ต้องมีศิลปะในการอยู่ร่วมกันจึงจะอยู่กันได้อย่างเป็นสุข อันที่จริง
สัตว์มันก็อยู่รวมกันได้เป็นฝูง แต่ดูเหมือนจะอยู่กันอย่างไม่มีความสุขนัก เพราะไม่มี
ศิลปะในการอยู่ร่วมกัน อยู่กันไปตามธรรมชาติเท่านั้น

ทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงศิลปะแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของคน
หมู่มากไว้ดังต่อไปนี้

การรู้จักเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ให้ปันแก่กัน ยอมนำให้ผู้อื่นที่อยู่ร่วมกัน มีระดับเสมอกัน
ทัดเทียมกัน ไม่แตกต่างกันมาก เผื่อแผ่ทรัพย์สินเงินทอง ให้ปันวิชาความรู้ ให้ความ
เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีน้ำใจต่อกัน คนเราจะสมบูรณ์ไปทุกอย่างไม่ได้ เมื่อผู้
ที่ขาดได้รับสิ่งที่ตนต้องการ และผู้ที่มีให้สิ่งที่ตนเหลือเฟือ เมื่อนั้นความสมดุลงก็จะ
เกิดขึ้นในสังคม

การเจรจาด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวาน ปฏิบัติต่อกันด้วยความสุภาพ เรื่องนี้ก็สำคัญ เพราะ
การใช้วาทะที่ดี ภาษาก็ดี ต่อกันในทางที่สุภาพ อ่อนโยนนั่น เป็นการผูกไมตรีไว้
ใคร ๆ ก็ชอบคำพูดที่ไพเราะ ดังนั้น การอยู่ร่วมกันมาก ๆ จึงต้องระวัง เรื่องคำพูด

ให้ตี ตังมีภาชิตบทหนึ่งว่า "อยู่คนเดียวให้ระวังความคิด อยู่ร่วมมิตรให้ระวังวาจา"

การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน คอยตักเตือนเมื่อจะทำผิด หรือเมื่อมีภัยมา คอย
สอบถามทุกข์สุข ซึ่งกันและกัน เรื่องนี้เป็นการแสดงน้ำใจอันดีต่อกัน ก่อให้เกิดความ
เห็นใจกัน คนเราเมื่อเกิดความเห็นใจกันแล้วก็พร้อมที่จะให้อภัย เมื่อมีความผิดพลาด
เกิดขึ้น เราก็จะอยู่กันได้ด้วยดี

อีกเรื่องหนึ่งที่มนุษย์เราจะอยู่ร่วมกันได้ด้วยดี ก็คือต้องมีความจริงใจต่อกัน ไม่ใช่
ปากพูดอย่างหนึ่ง แต่ปฏิบัติต่อกันอีกอย่างหนึ่ง คอยประทุษร้ายต่อกันทั้งทางกาย ทาง
วาจา เมื่อต่างคนต่างไม่เชื่อต่อกัน ต่างคนต่างประทุษร้ายต่อกัน ต่างคนก็ต่างระแวง
กัน ต่างคนก็ต่างระวังตัว เช่นนี้แล้วจะอยู่ร่วมกันได้อย่างไร ความจริงใจต่อกัน
จึงเป็นเรื่องสำคัญ

การอยู่กันหมู่่มาก ง่ายทำได้ง่าย ๆ ต้องอาศัยศิลปะ สิ่งจะอยู่กันอย่างมีความสุข

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาจันทร์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนลำนาริต "พิบูลบำเพ็ญ"

วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน มปป., 90 หน้า

ครั้งที่ 12

จุดมุ่งหมาย เล่าเสริมสร้างความเข้าใจและคุณค่าของความซื่อสัตย์

เนื้อหา

นักเรียนเคยมีความรู้สึกลักษณะนี้บ้างหรือไม่ อยากจะหนีโรงเรียน แต่ไม่กล้าหนี
ฝึกไม่สบายใจ กลัวผู้ปกครองจับได้ ถูกลงโทษ หรือหนีก็ยากได้ของ ๆ เพื่อนเหลือ
กำลัง อยากขโมย แต่ไม่กล้า มีความละอายใจ กลัวบาป กลัวถูกจับได้ หรือนักเรียน
ขึ้นรถโดยสาร แต่พนักงานไม่มาเก็บค่าโดยสาร นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจ รับประทานอาหาร

โดยลารไปชำระ หรือนักเรียนเข้าสอบ มีโอกาสที่จะทุจริตในการสอบได้ เป็น ผู้ควบคุมเฉลย เพื่อนให้ลอก แต่นักเรียนไม่กล้าทุจริต เพราะมีความละอายใจ กลัวเสียเกียรติ กลัวครูจับได้ แล้วจะถูกให้ออกจากห้องสอบ จากตัวอย่างที่ยกมานี้ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไม่กล้าทำความชั่ว แสดงว่าเพราะนักเรียนมีธรรมะข้อหนึ่ง อยู่ในใจ นั่นคือ หิริ โอตตัปปะ ขออธิบายดังต่อไปนี้

หิริ แปลว่า ความละอายใจ ไม่กล้าทำความชั่ว ทั้งในสิ่งที่ผู้อื่นรู้เห็นได้ และในสิ่งที่ผู้อื่นไม่รู้เห็นได้ ถึงแม้ไม่มีใครเห็น ก็ไม่กล้าทำผิด เพราะนึกอยู่เสมอว่า การทำความผิด ทำความชั่ว เป็นสิ่งที่น่าละอายยิ่ง นี้เรียกว่า หิริ ขึ้นแล้ว จะเกิดขึ้นได้ เพราะคนมีความเคารพตนเอง

โอตตัปปะ แปลว่า ความกลัวบาป คือมีความกลัวความชั่ว กลัวว่าเมื่อทำความผิดแล้ว จะได้รับผลตอบแทนในทางที่ไม่ดี สิ่งไม่กล้าทำ คนจะมีโอตตัปปะได้ต้องมีความเคารพในผู้อื่น เพราะถ้าไม่เคารพแล้ว นึกจะทำอะไรก็ได้ ไม่มีอะไรมาขัดขวาง ผู้ที่มีโอตตัปปะ ไม่กล้าทำความผิดนั้น เพราะมีความกลัวในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. กลัวถูกตนเองจะติเตียน
2. กลัวถูกผู้อื่นติเตียน
3. กลัวถูกกฎหมายลงโทษ บิดามารดาลงโทษ ครูอาจารย์ลงโทษ หรือถูกสังคมลงโทษ
4. กลัวบาป กลัวตกนรก

นอกจากความกลัวดังกล่าว ที่คอยกีดกันไม่ให้คนทำความชั่วแล้ว ยังมีความกลัวในด้านอื่น ๆ อีก เช่น กลัวชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลจะเสื่อม กลัวจะเสียเกียรติของตนเอง ของโรงเรียน ของบิดามารดา เหล่านี้ ทำให้คนไม่กล้าทำความผิด ทำความชั่ว แสดงว่า มีโอตตัปปะ

ศิริ โอตโปปะ เป็นธรรมชาติกัน เรียกว่า ธรรมเป็นโลกบาล คือ คัมภีร์ของโลกละให้
เดือตรอน วุ่นวาย ดังพระพุทธรูปว่า

ศิริ โอตโปปะยัญญะ โลกัง ปาเลติ ลารุกัง

ศิริ โอตโปปะ ย่อมรักษาโลกไว้เป็นอันดี

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาพันธ์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนลำธิต "พินุลปาญญ"

วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน มปป., 90 หน้า

ครั้งที่ 13

จุดมุ่งหมาย

เสริมสร้างนิสัยที่ดี ไม่เอาแต่ได้ เห็นใจผู้อื่น

เนื้อหา

นักเรียนลองสังเกตดูไหม ใกล้ๆ เวลากินอาหารมักจะแย่งกันกิน ตัวไหนที่ใหญ่มากกว่า
แข็งแรงกว่าก็แย่งได้ ตัวเมียหรือตัวที่เล็กกว่าไม่กล้าเข้าไปแย่งกัน หรือแม้บางครั้ง
สัตว์ตัวเล็กจะคาบไว้ที่ปากแล้ว แต่ตัวที่ใหญ่กว่าก็ยังแย่งเอาจนได้ การที่ยกตัวอย่าง
สัตว์เช่นนี้ ก็เพื่อต้องการให้นักเรียนเห็นได้ชัดว่า สัตว์ตัวใหญ่กว่าเมื่ออยากได้อะไร
ก็แย่งเอาตามกำลังอำนาจ มิใช่ว่าสัตว์ที่เล็กกว่าจะเป็นอย่างไร มนุษย์เห็นจะแตกต่าง
จากสัตว์ก็ตรงที่รู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่นนี่เอง ไม่คิดเอาแต่ได้ด้วยวิธีแย่งชิงของ
ผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งอาจใช้กำลังหรือเล่ห์เพทุบายต่าง ๆ ก็ตามก็

ในสังคมมนุษย์ ถือว่าการเอาแต่ได้เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ เพราะผู้ที่เอาแต่ได้ย่อม
ไม่คำนึงถึงผลที่ตนได้กระทำลงไป ไม่คำนึงถึงผลที่กระทบกระเทือนถึงผู้อื่น นึกถึง
แต่ทำให้ตนได้อย่างเดียวเป็นดี สังคมใดมีบุคคลประเภทเอาแต่ได้ หรือเห็นแก่ได้
มาก ๆ สังคมนั้นย่อมถึงซึ่งความเสื่อมเพราะต่างคนก็ต่างจะกอบโกยเอาประโยชน์
จากสังคม โดยไม่คิดที่จะยอมเสียสละบ้างเลย เช่นนี้สังคมจะเจริญได้อย่างไร

คนพวกนี้เอาแต่ได้เป็นคนจำพวกที่น่ารังเกียจแก่สังคม สร้างความยุ่งเหยิงให้แก่สังคมไม่รู้จักจบสิ้น

ในโรงเรียนของเราก็มีนักเรียนจำพวกที่เอาแต่ได้อยู่มาก คือ คิดแต่จะให้ตนได้ก็พอใจ ผู้อื่นจะเสียหายอย่างไรไม่คำนึงถึง ขอยกตัวอย่างนักเรียนที่ขี้แยรถเลียเนื่องจากไล่ไก่อย่างเลื่อม ถ้าเป็นคนเอาแต่ได้ก็จะไปถอดเอาไล่ไก่รถจักรยานของเพื่อนนักเรียนบางคนไม่ได้ส่งงานการฝึกมือก็แอบไปขโมยของเพื่อน ลบชื่อออกเขียนชื่อตนเองแล้วนำมาส่ง นักเรียนบางคนขโมยสมุดจดวิชาของเพื่อนไปดู เมื่อใกล้สอบ บางคนขโมยตำราจากหนังสือในห้องสมุด บางคนถือวิสาสะจัดพื้นหรือพริกแกงของโรงเรียนไปใช้ทำการฝึกมือ บางคนขโมยเครื่องมือเครื่องใช้ของโรงเรียนไปใช้ส่วนตัว เช่น เครื่องมือวิทยาศาสตร์ เครื่องมือในโรงฝึกงาน เครื่องดนตรี นักเรียนจำพวกนี้ไม่ได้คิดบ้างว่าที่เขาทำไปนั้นจะเกิดความเสียหายอย่างไร ผู้คนที่เกี่ยวข้องจะได้รับ ความเสียหายอย่างไร เขาคิดแต่จะให้เขาได้ผลประโยชน์ก็พอเพียงแล้ว

มีนักเรียนอีกจำพวกหนึ่งที่จัดอยู่ในจำพวกเอาแต่ได้ได้เหมือนกัน คือพวกไม่ยอมเสียเปรียบ เห็นผู้อื่นลาโรงเรียนก็ต้องลาบ้าง เห็นผู้อื่นมาลาายได้ก็ต้องมาลาบ้าง เห็นผู้อื่นป่วยก็ต้องทำป่วยบ้าง เพื่อขอสิทธิพิเศษ ไม่ต้องเข้าเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง เด็กพวกนี้มักสร้างปัญหาให้แก่สังคมเสมอ ก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่โรงเรียน การเอาแต่ได้นี้ อาจกำลังได้โดยใช้ธรรมะเข้าช่วย เนื่องจากความเอาแต่ได้ เกิดจากความที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เป็นความโลภอย่างหนึ่ง วิธีแก้ก็คือให้รู้จักเสียสละบ้าง สิ่งใดที่เราควรจะได้ก็อย่าไปอยากได้ สิ่งใดที่ตนไม่ได้กระทำก็อย่าไปหวังผลการกระทำ นักเรียนบางคนไม่ได้มาโรงเรียน ก็หาวิธีหลอกหลวงครูว่าตนมา นักเรียนที่ไม่ได้ส่งงาน ก็หาวิธีหลอกหลวงครูว่าตนได้ส่งแล้ว นักเรียนที่ไม่มีบัตรโดยสารรถก็โดยสารรถของโรงเรียน นักเรียนบางคนไม่ได้แจ้งว่าจะไปศึกษา

นอกสถานที่ด้วย แต่ครั้งถึงเวลาที่มาช่วยรายการทำให้มันงงไปพอ เป็นต้น เหล่านี้
เป็นการกระทำที่แสดงถึงการ เอาแต่ได้อย่างน่าละอายที่สุด ไม่สมควรจะมีใน
โรงเรียนของเราเลย

ขออัญเชิญพุทธภาณิตบทหนึ่งมาอ้างไว้ ณ ที่นี้

อตต ทตถ ปัญญา อลลชี มนุสส์

คนเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัว เป็นคนลัทธิ

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาชนร์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนลัทธิ "พินธุปาเทีย"

วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน มปป., 90 หน้า

ครั้งที่ 14

จุดมุ่งหมาย

สร้างนิสัยที่ดี ไม่เอาแต่ใจตนเอง รู้จักการเรียงลำดับก่อนหลัง

เนื้อหา

การเรียงลำดับก่อนหลัง หรือตามลำดับว่า "การเข้าคิว" นั้น เป็นการ
กระทำซึ่งถือเอาความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง ผู้มาก่อนก็ควรจะได้รับบริการก่อน ผู้มา
หลังก็ควรจะได้รับบริการภายหลัง การเรียงลำดับก่อนหลังเป็นการจัดระเบียบ
ในสังคมให้เรียบร้อย เป็นการแสดงถึงการรักษาสีทริของตนเอง และคำนึงถึง
สิทธิของผู้อื่นด้วย มนุษย์เรานั้น โดยปกติมีความโน้มที่จะคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัว
มากอยู่แล้ว หากไม่มีแนวการปฏิบัติเป็นเครื่องยึดถือ ความยุ่งเหยิงก็เกิดขึ้น
เพราะต่างคนก็ต่างจะแย่งเอาบริการก่อนผู้อื่น ผู้มีกำลัง มีอำนาจย่อมได้เปรียบผู้
ที่อ่อนแอไร้อำนาจ เข้ากับศัพท์เพย์ที่ว่า ใครมีเอวยาวสาวได้สาวเอา จะคิดจะถูก
อย่างไรก็ช่าง เมื่อมีการแย่งสิทธิกันขึ้น ผู้ที่เสียสิทธิย่อมไม่พอใจ และหาวิธีที่จะ
ตอบแทนเพื่อทวงสิทธิส่วนที่ตนพึงได้กลับคืน เช่นนี้ความวุ่นวายย่อมจะเกิดขึ้นอย่าง
ไม่รู้จักจบสิ้น

สังคมไทยเราให้เกียรติแก่ผู้อาวุโสมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว จะสังเกตได้จากพระสงฆ์ พระที่บวชก่อนย่อมได้รั้งหัวแถว พระที่บวชหลังก็มักเป็นอันดับรองลงไป ไทยเราถือเรื่องอาวุโสเป็นสำคัญ คือ ผู้ที่เกิดก่อนหรือมาก่อน ย่อมได้รับเกียรติก่อนผู้อื่น ความคิดในเรื่องอาวุโสนี้เอง ทำให้นักเรียนแปลความหมายผิด โดยคิดว่า นักเรียนที่โตกว่าควรจะได้รับสิทธิก่อนเด็ก ด้วยเป็นผู้อาวุโส แต่ถ้าเราจะพิจารณาโดยถือความยุติธรรมเป็นหลักแล้ว ใครก็ตามที่มาถึงก่อนคือมาเข้าแถวก่อน ก็ควรจะได้รับบริการก่อน เราคำนึงการมาก่อนในกรณีเฉพาะคราวเป็นเกณฑ์ ผู้ที่มีอายุมาก หรือเป็นนักเรียนโต หากมาหลังก็ควรได้รับบริการหลังจากเด็กเล็กที่มาก่อน

อย่างไรก็ตาม ความมีจิตใจสูงของคนไทยก็ยังไม่จากไปจากสายเลือด เรายังมีระบบการให้เกียรติกันอยู่ จะเห็นได้จากการเข้าแถวเพื่อรับบริการบางอย่าง เมื่อมีบุคคลขึ้นหัวหน้าหรือผู้มีอาวุโสเข้าแถวด้วย ผู้น้อยก็มักจะเชิญให้ไปนั่งและจัดบริการให้ โดยที่ผู้มีอาวุโสเหล่านั้นมิได้ใช้อำนาจแข่งแถวขึ้นไปรับบริการก่อนเลย และที่ระบบการให้เกียรติแก่ผู้มาก่อนในด้านวิทยุ คือมาเห็นโลกก่อนนี่เอง ทำให้ไทยเราเป็นอีกแผ่นดินที่คงอยู่จนทุกวันนี้ ในสังคมชนบทที่เรานับถือ แม้จะไม่รู้จัก เราก็ให้เกียรติเรียกเป็น พี่ ป้า อา ลุง นี่แสดงว่าเรายึดถือความมีอาวุโส หรือเกิดก่อนเป็นสิ่งสำคัญ

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาจันทร์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนลำนาริต "พินุลปาเพ็ญ"

วิทยาลัยการศึกษางานแสน มปป., 90 หน้า

ครั้งที่ 15

สุดมุ่งหมาย

สร้างนิสัยไม่โกง รู้จักใจเขาใจเรา

เนื้อหา

คนชราที่มีอายุมาก ๆ เวลาเดินหลังจะโก่ง เดินตัวตรงอย่างหนุ่มสาวไม่ได้ ไม่ใช่เรานำมาไข่หากไม่ตรงเราก็เรียกว่าไม่โก่งบ้าง ไม่คดบ้าง ไม่งอบ้าง อาการที่ไม่ตรงนี้เองเราจึงเรียกว่า คด โก่ง งอ โดยปกติแล้วของสิ่งใดหากต้องการไข่ประโยชน์ในลักษณะที่ตรง ถ้าเกิดอาการคด งอขึ้น ใคร ๆ ก็ไม่ชอบ

การกระทำที่ไม่ตรงไปตรงมา หลอกลวง เราเรียกว่าเป็นการกระทำที่คดโก่ง ไม่ซื่อ ไม่ตรง เป็นการกระทำที่มีเล่ห์เพทุบายวอกวน เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ทั้งนี้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตน คนโก่ง คือคนที่ทำอะไรไม่ซื่อตรง พยายามเอาเปรียบผู้อื่น ขอบกตัวอย่างคนโก่งสักเล็กน้อย พ่อค้าแม่ค้าที่ขายของไม่ครบตามต้องการ เช่น ไม่ตรงลิตรบ้าง ไม่ครบกิโลกรัมบ้าง ไม่มีคุณภาพที่ต้องการบ้าง ขายของปลอมบ้าง นักเรียนโก่ง ได้แก่ นักเรียนที่ทุจริตในการสอบ เช่น คัดลอกตำราเข้าไปบ้าง จดไว้ตามโต๊ะบ้าง ตามฝ่ามือบ้าง คัดลอกคำตอบของเพื่อนบ้าง เหล่านี้นอกจากจะเป็นการไม่ซื่อตรงต่อระเบียบ ต่อครูอาจารย์แล้ว ยังเป็นการหลอกตนเองอีกด้วย คือหลอกตนเองว่าทำได้ สอบได้ แต่ที่จริงแล้ว ได้เพราะการโกงต่างหาก

ในโลกนี้มีวิธีการโกงกันนานาประการ การก่อสร้างตึกใช้เหล็กไม้ไผ่ขนาด ผสมปูนไม่เป็นไปตามกำหนด ใช้วัสดุราคาถูกกว่ากำหนด ในการแข่งขัน คู่แข่งขันใช้วิธีการโกง เช่น ในการชกมวย ให้สินบนคู่ต่อสู้ ให้แก๊งทำแพะเสีย ในการตีไก่ กัดปลา แอบเอายาพิษไปใส่คู่ต่อสู้เสียบ้าง ในการแข่งขันกีฬาบางประเภทก็มีการโกงอายุ เอาผู้มีอายุเกินกำหนดมาแข่งขันบ้าง และในขณะที่กำลังอยู่ก็มีวิธีการโกงกันเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นการฉ้อโกง ฉ้อโกง

จากตัวอย่างที่แสดงมานี้ เป็นเพียงหนึ่งในล้านในล้านเท่านั้น วิธีการโกงยังมีอีกสารพัดมากมาย นักเรียนจะเห็นได้ว่า การโกงไม่ได้ให้ผลเลย ทั้งตัวผู้กระทำและผู้อื่น สำหรับผู้อื่น คือผู้ที่ถูกโกงนั้น บ่อมกระทบกระเทือนแน่นอน ในด้านตัวผู้กระทำแม้จะได้ประโยชน์ แต่ก็ดูจะเป็นประโยชน์ที่ร้อน ไม่สบายใจ เพราะเป็น

ผู้กระทำการโกง ย่อมต้องคอยระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา เกรงว่าผู้อื่นจะจับได้ แม้กระทำการสำเร็จ ไม่มีผู้ใดรู้เห็น แต่ตนเองก็ยังเกิดความไม่สบายใจ ไม่ภาคภูมิใจ ด้วยเป็นสิ่งที่ได้มาโดยไม่สุจริต ได้มาโดยการโกงผู้อื่น เป็นนิจสิ่งว่า การโกงไม่ได้ให้คุณเลย

นักเรียนทั้งหลายจงอย่าทำตัวให้เขาตราหน้าได้ว่าเป็นคนโกงเลย การกระทำอันใดที่เห็นว่าไม่ซื่อ ไม่ตรง จงหลีกเลี่ยง อย่าตั้งใจในสิ่งที่ได้มาด้วยการคดโกง วิธีการผิดไม่ให้เป็นคนโกง ทำได้ไม่ยาก ในขั้นแรกต้องฝึกพูดความจริงเสียก่อน คือไม่พูดปด ดังพระพุทธภาษิตบทหนึ่งที่ว่า

ยถาวาที ตถากาโร

คนพูดตรงอย่างใด ทำอย่างนั้น

คนที่พูดปดได้ ก็หมายความว่า ต่อไปย่อมโกงได้ เมื่อพูดความจริงได้ทำอะไรก็ทำตรงไปตรงมาได้ และทำจนเป็นนิสัยแล้ว เมื่อมีโอกาสจะโกงขึ้นมาคราวไร นักเรียนก็ไม่กล้าโกง ดังบังเกิดความสบายใจ สะบายต่อบาป คนที่โกงอยู่เป็นประจำจนเป็นนิสัยจะมีจิตใจต้านต่อการโกง เห็นว่าเป็นของธรรมดา ไม่น่าละอายอะไร ใคร ๆ เขาก็ทำ ถ้าเราไม่ทำคนอื่นเขาก็ทำ ทุกวันนี้ที่สังคมวุ่นวายกันอยู่ก็เพราะอย่างนี้ เมื่อฝ่ายที่ถูกโกงเกิดความเจ็บแค้น หาวิธีแก้แค้น เรื่องจึงไม่จบสิ้น ฉะนั้น จะทำอะไรจงทำอย่างตรงไปตรงมาอย่าคดโกง

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาชนธ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนลำาธิด "ปิณสฺวาเทีย"

วิทยาลัยวิชาการศึกษางานแล่น มปป., 90 หน้า

ครั้งที่ 16

จุดมุ่งหมาย สร้างความเชื่อสัตย์สุจริตให้กับตนเอง

เนื้อหา ความสัตย์กับสุจริตนี้เป็นลักษณะของความดีงาม 2 ประเภท แต่มักเรียกรวมกัน และมักเข้าใจความหมายก้ำกึ่งกัน และในลักษณะของความสัตย์มักใช้ปะปนกัน บ้างว่าความสัตย์หรือความซื่อสัตย์ ซื่อตรง เกียตรง เกียธรรม ยุติธรรม

ควรทำความเข้าใจลักษณะคุณธรรม 2 อย่างนี้ว่าเป็นลักษณะสิ่งไหนเป็นคนดีคนชั่ว ควรคบหาสมาคมหรือไม่ ความสัตย์เท่ากับเป็นเกียรติศักดิ์ สุจริตจะเป็นเท่ากับ เกียรติคุณ และควรพิจารณาให้รู้จักว่าความสัตย์เป็นอย่างไร สุจริตเป็นอย่างไร เพื่ออบรมให้มีไว้ในตน ดังต่อไปนี้

ก. ความสัตย์ หรือซื่อสัตย์

พึงสังเกตว่า "คำสัตย์" นี้เขียนต่างกับคำ "สัตว์" และอาจเขียนอีกอย่างหนึ่ง เป็นสัจจะหรือสัจ ซึ่งมี ความหมายอย่างเดียวกับสัตย์

ความสัตย์มีความหมายแปลว่า ความจริง ความตรง ความแท้ ความแน่นอน ไม่เป็นความเทียม ความเท็จ และความสัตย์ที่เรากล่าวถึงความซื่อสัตย์นี้ หมายถึง ความจริงในตัวของผู้คนซึ่งแสดงออกเป็นธรรมาศัยและความประพฤติ จำแนกออก ได้ดังนี้

1. ความจริงต่อการทำงาน ตรงต่อเวลาและหน้าที่ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น
2. ความจริงต่อบุคคล คือมีความซื่อตรงต่อมิตรจริงต่อผู้ใหญ่และผู้ปกครอง เรียกว่าสวาமிภักดี จริงต่อท่านผู้มีพระคุณเรียกว่ากตัญญูกตเวที ควรปฏิบัติ อบรมตนดังนี้

- ก. ชื่อตรงต่อมิตร ต้องประพฤติตรงต่อกัน ไม่คิดร้าย ไม่ปกปิดกลอก ไม่เป็นคนดีแต่พูด ไม่ประจบสอพลอ ไม่ชักชวนทำความชั่ว ทำแต่ทางเกิดประโยชน์ ได้แก่ ช่วยร่วมสุขร่วมทุกข์ เตือนสติ และให้คำแนะนำในทางที่ดี แสดงความรักใคร่จริง
- ข. สำนึกที่ดี ได้แก่ ไม่คิดคดต่อผู้ใหญ่และผู้ปกครองที่ตนยกย่อง ดังเช่น ปรากฏในเคารพพระเจ้าแผ่นดิน ก็ต้องไม่คิดทรยศ ไม่ทำสิ่งใดที่แสดงอาการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ
- ค. ความกตัญญูแก่เวท คือรู้ว่าผู้ใดทำคุณแก่ตนแล้ว มิได้คิดลบหลู่ พยายามหาโอกาสตอบแทนบุญคุณท่านอยู่เสมอ โดยวิธีทำคุณตอบอย่างเดียวกันหรือสรรเสริญพระคุณของท่าน ยกย่องเคารพท่านผู้มีบุญคุณไม่แสดงกิริยาลบหลู่ดูหมิ่น ที่เรียกกันว่า เคารพคุณ
3. ความจริงต่อความดี ได้แก่ ประพฤติความดีอย่างไรก็ประพฤติดังนั้น ให้เป็นฮัรบาศัยที่ตั้งงามอยู่เสมอ ไม่โอเล่ชนิดที่ทำต่อหน้าคนอย่างหนึ่ง สลับหลังคนทำอีกอย่างหนึ่ง แม้การกระทำความดีเช่นนั้นอาจถูกคนใจชั่วเหยียดหยามหรือชักพาให้เลิกละทำดี ก็ต้องอดทนประกอบความดีไว้ให้มั่นคง คนที่ทำดีแต่ต่อหน้าคน นับว่าเป็นคนสับสน และถ้าทำเพียงเพื่อเอาหน้าเขาก็นับว่าเป็นพวกมีมาดล่ำโดย หรือทำดีเพียงเฉพาะต่อหน้าคนเพื่อให้เขาชมเรียกว่า เอาหน้า อาการไม่จริงต่อความดี นับว่าเป็นคนหลงโลกไม่มีความซื่อสัตย์ ผู้รักจะเป็นคนดีมีเกียรติศักดิ์ จึงควรฝึกตนเป็นคนซื่อสัตย์ ดังสุภาษิตกล่าวไว้ว่า

เสียเงินลงทุนศักดิ์ไว้	วงศ์หงส์
เสียศักดิ์สู่ประดังค์	ลิ่งรู้
เสียรู้เร่งตำรา	ความสัตย์ ไฉน
เสียสัตย์อย่าเสียรู้	ชีพม้วยมรณา

ข. ความสุจริต

สุจริต แปลว่า ความประพฤติดี เป็นความดีสูงจากความซื่อสัตย์ขึ้นไป และความซื่อสัตย์กับความสุจริตนี้ต่างเป็นกำลังส่งเสริมการกระทำของกันและกัน

ความประพฤติที่เรียกว่าสุจริตนั้น หมายถึง เว้นจากทุจริต ในการจะทำ จะพูด จะคิดอะไรก็ตามต้องไม่มีลักษณะเป็นทุจริต แบ่งออกเป็น 3 ประการดังนี้

ก. กายสุจริต คือประพฤดีดีทางกาย ได้แก่

1. ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
2. ไม่ถือเอาทรัพย์สินของที่เจ้าของเขามีได้ให้
3. ไม่ทำผิดในทางกาม

ข. วาสสุจริต คือประพฤดีดีทางวาจา ได้แก่

1. ไม่กล่าววาจาเท็จ ปด หลอกหลวง
2. ไม่พูดยุยงส่อเสียดให้คนแตกร้างกัน
3. ไม่พูดหยาบคายว่าร้ายคน ซึ่งเป็นการประทุษร้ายเขาด้วยวาจา ทั้งไม่พูดคำตำราว่า ถากถาง เสียดสี
4. ไม่พูดคำหยาบโสม ถูาราก เหลวไหล อันเป็นเหตุให้ใจของตนกระด้างหยาบ และทำความไม่พอใจแก่ผู้อื่น

ค. มโนสุจริต คือประพฤดีดีทางใจ ได้แก่

1. ไม่คิดอยากได้ของของผู้อื่น
2. ไม่คิดร้ายของล้างจองผลาญเขา
3. มีความเห็นชอบตามคลองธรรม คือความเห็นชอบนี้อาจเห็นเป็นผิดได้ ตามความงัดเขลา และความอวดดีของตน เช่น บาบัญญไม่มี ควรเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น

ความซื่อสัตย์กับความสุจริตนั้นต้องประพฤติปฏิบัติไปพร้อมกัน สำหรับ เป็นคนซื่อสัตย์ อาจไม่มีความสุจริตก็ได้ เช่น บางคนซื่อตรงต่อการทำงาน แต่อาจเผลอไปคิดหา การทุจริตทางกาย วาจา ใจ อย่างใดอย่างหนึ่ง ฉะนั้นความดีทั้ง 2 ประการนี้ จึงต้องอบรมให้มีพร้อมกันและเป็นคุณธรรมที่ต้องปฏิบัติระหว่างบุคคลผู้เกี่ยวข้อง ใกล้เคียงกันด้วย

หนังสืออ้างอิง

ประเทิน มหาชนธ์ คู่มืออบรมนักเรียน โรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ"

วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน มบ. , 90 หน้า

ครั้งที่ 17

จุดมุ่งหมาย

เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น

เนื้อหา

การทำความเข้าใจบุคคลอื่น

การทำความเข้าใจบุคคลอื่น หมายถึง การเรียนรู้ถึงลักษณะนิสัยใจคอ ความ ต้องการและการแสดงออกของบุคคลอื่นเพื่อจะได้นำมาพิจารณาประกอบเป็นแนวทาง ในการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์

ผู้ที่เข้าใจผู้อื่นได้ดีจะต้องเป็นบุคคลที่มีความอดทนและต้องสามารถควบคุมสติหรือ สติใจของตัวเองได้ดี การเข้าใจผู้อื่น ก็คือการมีความเห็นอกเห็นใจ การให้ความ ร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่น การคิดถึงสภาวะ การเรียนรู้ การได้รับการอบรม สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ของผู้อื่นก็เพื่อที่จะพยายามเข้าใจว่าที่คนอื่นพูดเช่นนั้น หรือทำอย่างนั้นก็เพราะเขามีประสบการณ์มา มิฉะนั้นจะเป็นอยู่อย่างนั้น ก็ย่อม ต้องพูดต้องทำเช่นนั้น

เมื่อเราสามารถเข้าใจเขาได้แล้ว เราจะมีความรู้สึกว่า ส่งสารเขา เห็นใจเขา ให้อภัยเขา โดยลองนำมาคิดดูว่า ถ้าเราเป็นเขาและอยู่ในสภาพอย่างเขาบ้าง เราจะเป็นอย่างไร เป็นลักษณะของการรู้สึกเอาใจเขามาใส่ใจเรา อย่างไรก็ตาม ต้องระลึกไว้เสมอว่า ตัวของเราเองก็ยังทำอะไรให้ถูกใจตัวเองทุกอย่างไม่ได้ แล้วคนอื่นเล่า เขาจะทำให้ถูกใจเราทุกอย่างได้อย่างไร

การเข้าใจตนเองและผู้อื่นนั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ความมุ่งหมายที่สำคัญที่ต้องเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นด้วย ก็เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงานและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตัว เองและส่วนรวม

คนที่ชอบพูดในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง ชอบกล่าวให้ร้ายผู้อื่นเสมอ และคิดว่าสิ่งที่ไม่เป็นของเสียหายยังคงปฏิบัติอยู่ ใครสักเดือนก็ไม่รับฟัง ย่อมกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นไม่เข้าใจตนเอง เมื่อตนเองยังไม่พยายามเข้าใจ ก็อาจไม่ยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ขาดความพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลหรือมูลเหตุต่าง ๆ ย่อมขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เป็นที่ชอบพอกับผู้ร่วมงาน ขาดความช่วยเหลือจากผู้อื่น ย่อมทำงานร่วมกับใครไม่ได้

ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมบูรณ์นั้นยากที่คนเราจะปฏิบัติด้วยตนเองแต่ลำพัง หากแต่จะต้องมีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อหรืออาศัยความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเสมอ การทำงานใด ๆ ก็ตามแม้ว่าจะมีอุปสรรคต่าง ๆ พร้อมเพรียงสักเพียงใด แต่หากขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน งานนั้นจะสำเร็จไปไม่ได้ ยิ่งกว่านั้นอาจจะก่อให้เกิดผลร้ายต่อส่วนรวมนั้นด้วย

หนังสืออ้างอิง

ศักดิ์ชัย เลี่ยมวิเศษ "การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน" แนะแนว

ครั้งที่ 18

ปัจฉิมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสนำเสนอถึงข้อคิดต่าง ๆ ที่ได้จากข้อเสนอแนะ
2. เพื่อเสริมสร้างความประทับใจในการสอนโดยใช้ข้อเสนอแนะ

เนื้อหา

ครูสรุปถึงความสำคัญของ ความซื่อสัตย์ สมาชิกตอบแบบ ประเมินผล และรับประทานอาหารว่างร่วมกัน

แบบสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

คำแนะนำในการตอบแบบสอบวัด

แบบสอบวัดชุดนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลในข้อความที่กำหนดให้ว่า นักเรียนมีความรู้สึกเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำในข้อความที่กำหนดให้นั้นมากหรือน้อยเพียงใด ดังนั้นในการตอบแบบสอบวัดจึงควรปฏิบัติตามดังนี้

1. ก่อนตอบแบบสอบวัดแต่ละข้อ โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้เข้าใจเสียก่อน
2. เมื่อเข้าใจข้อความที่อ่านแล้ว จึงพิจารณาตัดสินใจเลือกคำตอบโดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
3. คำตอบของนักเรียน ไม่มีคำตอบใดผิด แต่คำตอบอาจแตกต่างกันไปตามความรู้สึกหรือความคิดเห็นของแต่ละคน
4. โปรดตอบคำถามทุกข้อ เพราะถ้าข้อใดข้อหนึ่งขาดไป แบบสอบวัดนี้จะใช้ไม่ได้ทันที

ตัวอย่าง

ข้อที่	ความคิดเห็น ข้อความที่กำหนด	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	ในการเล่นทายปัญหา เรารู้ว่าคนอื่นแอบบอกกัน เราก็ทำบ้าง เพื่อไม่ให้เสียเปรียบคนอื่น			✓	
00	เกิดเป็นคนต้องมีความซื่อสัตย์ พูดคำไหนต้องคำนั้น	✓			

จากตัวอย่าง แสดงว่า นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้แล้ว นักเรียนไม่เห็นด้วยกับการกระทำในข้อที่ (0) จึงกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ไม่เห็นด้วย" ส่วนการกระทำในข้อที่ (00) นั้น นักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งจึงกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "เห็นด้วยอย่างยิ่ง"

ถ้าดูตัวอย่างแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดถามกรรมการให้เข้าใจเสียก่อนแล้วจึงลงมือทำต่อไป

นักเรียนมีความรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้มากน้อยเพียงไร

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.	การเอาชนะด้วยวิธีโกงที่เพื่อนสับไม่ได้ เป็นเรื่องที่น่าภูมิใจ				
2.	ต่อม รู้สึกเสี่ยงการถูกทำโทษจากครูได้ เป็นเครื่องหมายแห่งความฉลาด				
3.	กรรมการคุมสอบไม่อยู่ ควรเปิดตำรา ถ้าทำข้อสอบไม่ได้				
4.	การที่พยาบาลช่วยสวดศรัทธาช่วยให้อาการของเขาส่งดี เป็นการช่วยเหลือเพื่อน				
5.	อ้อยทำขวดน้ำอัดลมแตกใกล้ ๆ กับบริเวณที่เพื่อนเล่นฟุตบอลกันอยู่ อ้อยเก็บเศษแก้วออกจากสนาม				
6.	ป๊อขวาน้อยรับประทานขนมในห้องเรียน น้อยก็รับประทานขนมของป๊อเพื่อให้ป๊อสบายใจ				
7.	สมัยนี้คนที่จะเจริญก้าวหน้าต้องใช้เล่ห์เหลี่ยมและกลอุบายซึ่งคนอื่นสับไม่ได้				
8.	ถึงที่ที่จะเอาเปรียบได้แล้วไม่ทำก็เป็นคนโง่				
9.	ด้อยซื้อของแล้วแม่ค้าทอนเงินให้เกิน 50 บาท ด้อยนำเงินคืนเจ้าของร้าน				
10.	ติดอยู่ในห้องเรียนคนเดียว ที่โต๊ะหลังห้องมีกล่องใส่เครื่องเขียนซึ่งไม่รู้ว่าเป็นของใครวางลืมไว้ ด้อยเก็บใส่กระเป๋าตนเพราะรู้ว่าไม่มีใครเห็นเขา				

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
11.	เก็บเงินตกได้ในโรงเรียนไม่รู้ว่าใครเป็นเจ้าของ เก็บไว้ใช้เองดีกว่า				
12.	ล้มขายเป็นหัวหน้าห้อง เขามีโอกาสที่จะแอบเอา เงินของห้องมาไว้ในเรื่องส่วนตัวได้ แต่ล้มขาย ไม่ทำ				
13.	สัญญากันด้วยวาจาดีกว่าเขียนหนังสือ เพราะเรา จะไม่ทำตามก็ได้				
14.	ทำข้อสอบไม่ได้ เพื่อนให้ลอก ลอกนิดหน่อยก็ยังดี				
15.	ทำดีไม่มีใครเห็น ฝังใจเท่าตัวก็เห็น				
16.	เราจะไม่สบายใจถ้าไม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับคนอื่น				
17.	พลอยซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 กำลังนั่งดู กระดานคำตอบที่ครูคืนมาให้ ปรากฏว่าได้ 25 คะแนน จาก 50 คะแนน เธอับคะแนนดู พบว่าแท้จริงตนได้ 24 คะแนน ซึ่งถ้าบอกครู และครูลดไป 1 คะแนนจะทำให้พลอยสอบตก แต่พลอยก็ไม่บอกครูให้แก่คะแนนของตนเอง				
18.	คนใจอ่อนเป็นเหยื่อของคนฉลาดเสมอ ถ้าเรา ไม่หลอกเขา เขาก็ต้องถูกคนอื่นหลอกอยู่แล้ว				
19.	ในการสอบประจำภาค ครูบรรณาได้อนุญาตให้ พวกเราถามกันได้ เพราะครูห้องอื่นเขาก็ให้ ถามกันได้				

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
20.	การที่ครูช่วยเพิ่มคะแนนให้นักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนไม่ถูกไล่ออกจากโรงเรียนเป็นสิ่งที่ดี ครูไม่ควรทำ				
21.	ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว				
22.	เอาของส่วนรวมมาใช้ส่วนตัวบ้าง ไม่ใช่เรื่องเสียหายร้ายแรง				
23.	ครูพวงแก้วกล่าวชักชวนนักเรียนว่าการบ้านที่ส่งมานั้น ใครลอกใคร เพียขังลอกการบ้านเพื่อน คิดว่าถ้ายอมรับอาจถูกทำโทษหรือได้ศูนย์ เพีย จึงไม่บอกความจริงครู				
24.	บนรถเมล์ซึ่งมีคนโดยสารแน่น กระเป๋ารถล้ม เก็บค่าโดยสารได้มิด ขณะที่ตั้มกำลังจะลงจากรถคันนั้น กระเป๋ารถเมล์อยู่บนบันไดรถ ตั้มจึงยื่นค่าโดยสารให้กระเป๋ารถก่อนลงจากรถ				
25.	เรียนไม่รู้เรื่อง ทำการบ้านไม่ได้ ไม่เป็นไร ลอกเพื่อนก็ได้				
26.	อ้อเล่นอยู่กับน้องในห้องตามลำพัง คุณแม่กำลังทำอาหารอยู่ในครัว ในขณะที่เล่นกันอยู่นั้น อ้อได้ทำแจกันแตกแตก คุณแม่จึงรีบออกมาดู พร้อมทั้งถือไม้เรียวมาด้วย อ้อ รีบบอกคุณแม่ ว่าน้องเป็นคนทำแจกันแตก				
27.	นฤมลขายของให้ลุงสอน วันหนึ่งทอนเงินให้ลุงสอน ขาดไป 20 บาท นฤมลคิดได้เมื่อลุงสอนไปแล้ว วันหลังเจอตัวลุงสอน จึงคืนเงินให้จนครบ ทั้ง ๆ ที่ ลุงสอนบอกว่าลืมไปแล้ว				

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ความคิดเห็น			
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
28.	แม่ของนฤมลรู้เรื่องเข้า จึงพูดว่าจะคืนให้ทำไม เวลาตอนเย็นไม่เห็นมีใครเอามาคืนให้บ้าง ตอน รับท่อน้ำจะตรวจดูให้ถูกต้องเสียก่อน จะมาโทษ เราไม่ได้ _____				
29.	อนุพงษ์ตั้งใจจะไปชมภาพยนตร์ เรื่องหนึ่งถึงแม้มี คนเข้าคิวคอย ชื่อตัวเป็นแถวยาวมาก และถ้า ไปต่อคิวตัวอาจหมดเสียก่อน แต่อนุพงษ์ก็ยังจะ เข้าคิวตามลำดับก่อนหลัง _____				
30.	ตามปกตินักเรียนจะต้องเดินข้ามถนน นักเรียน จะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย _____				
31.	ลำยงค์ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนให้ทำหน้าที่ สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน แต่มีเพื่อนสนิท ของลำยงค์คนหนึ่งกระทำความผิดอย่างร้ายแรง ด้วยการหนีโรงเรียนไปเล่นการพนัน และจับกุญช้ ลำยงค์รักเพื่อนมาก ลำยงค์จึงไม่รายงานให้ ทางโรงเรียนทราบ _____				
32.	การสร้างความสัมพันธ์กับอาจารย์ได้เป็นการดี เพราะจะช่วยให้การเรียนของเราประสบความสำเร็จ ล้ำเลิศมากกว่าเพื่อนได้ _____				

"ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ"

แบบสอบถามความเชื่อสัจย์เพื่อหาค่าเที่ยงตรงตามสภาพ

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1.	นักเรียนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด และรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนและในสังคมมากน้อยเพียงไร				
2.	นักเรียนมีความรู้สึกประทับใจ และตั้งใจกระทำงานที่ได้รับมอบหมาย มากน้อยเพียงไร				
3.	นักเรียนมีความสุจริต ยึดหลักแห่งความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น มากน้อยเพียงไร				
4.	นักเรียนปฏิบัติตาม ไม่หลอกลวง ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ มากน้อยเพียงไร				
5.	นักเรียนเป็นคนรักษาคำพูดของตน พูดแต่ความจริง มากน้อยเพียงไร				

ชื่อ _____ นามสกุล _____

ชั้น _____ เลขที่ _____

ภาคผนวก ข.

1. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
2. ค่าคะแนนดิบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	5.142	17	3.132
2	2.350	18	4.442
3	3.243	19	2.969
4	3.172	20	3.166
5	2.140	21	3.681
6	2.591	22	4.926
7	4.562	23	5.921
8	2.418	24	2.866
9	4.153	25	4.464
10	3.663	26	3.456
11	2.754	27	2.429
12	3.333	28	4.754
13	3.185	29	6.382
14	2.181	30	4.615
15	4.000	31	3.420
16	2.000	32	2.545

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับ
ความซื่อสัตย์ ซึ่งมีลักษณะเป็น Rating Scale ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
แบบแอลฟา (Coefficient Alpha) (อังกฤษ สายยศ 2523 : 162)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

$$n = 32$$

$$\sum S_i^2 = 23.512$$

$$S_t^2 = 84.595$$

$$r_{tt} = \frac{32}{31} \left(1 - \frac{23.512}{84.595} \right)$$

$$= .7453$$

3.3 การหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของแบบสอบถามวัดทัศนคติ
เชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ โดยใช้สูตร Spearman's rank-difference
correlation (ประกอบ กรรณสูต 2513 : 105)

$$\rho = 1 - \frac{6\sum D^2}{N(N^2 - 1)}$$

ρ แทน สัมประสิทธิ์แห่งสหสัมพันธ์จากผลต่างของตำแหน่งของคะแนน

$$n = 100$$

$$\sum D^2 = 30845$$

$$\rho = 1 - \frac{6(30845)}{100(100^2 - 1)}$$

$$= .8149114$$

2. ค่าคะแนนดิบของกลุ่มตัวอย่าง

แสดงคะแนนดิบ กลุ่มทดลอง คะแนนจากแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับความซื่อสัตย์

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	117	121
2	99	102
3	120	109
4	92	98
5	112	125
6	103	112
7	116	124
8	104	105
9	105	106
10	117	121
11	84	91
12	107	119
13	121	124
14	112	118

แสดงคะแนนดิบ กลุ่มควบคุม คะแนนจากแบบสอบถามวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เกี่ยวกับความซื่อสัตย์

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	103	102
2	106	112
3	100	105
4	112	108
5	108	109
6	106	111
7	99	121
8	116	103
9	99	109
10	57	108
11	101	107
12	97	106
13	84	101
14	98	98

ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

ชไมพร มุขโต

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2525

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์
 ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
 สุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง
 เป็นห้องที่มีความสามารถทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แล้วสุ่มอีกครั้งเพื่อแบ่งนักเรียน
 ออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
 โดยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 18 ครั้ง และกลุ่มควบคุม ได้รับข้อสันเทศ์จาก
 การสอนโดยปกติ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาความซื่อสัตย์ จำนวน 18 ครั้ง เช่นเดียวกัน

ก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ลอบวัดระดับความซื่อสัตย์ของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม
 โดยใช้แบบลอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีค่าความ
 เชื่อมั่น .75 และค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ .81 แล้วส่งนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้
 t-test

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการพัฒนาความซื่อสัตย์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่พบความแตกต่างในการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่มทดลองกับ
 กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

THE EFFECTS OF USING GROUP WORK IN DEVELOPING HONESTY OF
PRATOM 6 STUDENTS OF SURASAKMONTRI SCHOOL IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

CHAMAIPORN MOOKTO

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1982

The purpose of this research was to study the effect of group work in developing honesty of Pratom 6 students at Surasakmontri School in Bangkok in the year of 1981. Twenty-eight students were purposively randomed from the population who had the average achievement. They were randomly divided into the experimental group and the control group, each having 14 students. The experimental group was assigned to participate in the group work program for eighteen periods and the control group was given the information on developing honesty for eighteen periods as well.

Before and after the treatment the two groups filled out the Honesty of Moral Test with the reliability at .75 and Concurrent Validity at .81. The data were then statistically analyzed by using t-test. After the treatment, the results indicated that the developed honesty ability of the experimental group was significantly higher at .01 level but there was no different in developing honesty between the experimental group and the control group.